سياسي عينکي

(د طنزونو مجموعه)

ليکوال: عبد النافع همت

کال ۱۳۸۸ ش

Ketabton.com

عبد النافع همت

سياسي عينکي

کال ۱۳۸۸ ش

عبد النافع همت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکي

د طنزونو مجموعه

لیکوال :
عبدالنافع همت

۱۳۸۸ لمریز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د چاپ او خپرولو حقوق له لیکوال او خپرندویې ټولنې سره خوندي دي.

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم	:	سیاسي عینکي
لیکوال	:	عبدالنافع همت
د چاپ کال	:	۱۳۸۸ش
د پښتی طرحه	:	هژبر شینواری
بریښنالیک	:	an_himmat@yahoo.com
گرځنده ټلیفون:	:	۰۰۹۳۷۰۸۱۹۸۴۵۱
انلاین چاري	:	مختار احمد احسان - د لراوبر ډاټ کام بریښنایي کتابتون

www.Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء:

دا کتاب هر هغه چا ته اهداء کوم چي
د سولي لپاره مبارزه کوي.

عبدالنافع همت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب فهرست

ګڼه **مخونه**

۱- د جلال نوراني سریزه
۲- د علم ګل سحر سریزه
۳- لېونی ښځګه د ناټو قوماندان سو؟
۴- باز سازي که باد سازي؟
۵- سیاسي عینکي
۶- جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم
۷- افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي
۸- زه ښځګه ولسمشر سوم؟
۹- د ارګ مېلمستیا ولې وځنډېده؟
۱۰- کاشکي د وزیر صاحب وطندار وای
۱۱- ګوانتنامو پارک
۱۲- دلته د ولسمشر فرمان نه چلېږي
۱۳- افغانستان اپریل فول سو
۱۴- د ړندو حکومت
۱۵- بیا د پیسو کڅوړي راغلي
۱۶- د تیلو ټانکرونه او
۱۷- جنرال فیل
۱۸- قوماندان پنچرمین
۱۹- ښاروال الوتلای هم سي
۲۰- په ګېډه کي جګړه
۲۱- شاهکار ادبي بهیر
۲۲- سپي ښځګه ادبي اثر غلا کړ؟
۲۳- تشنابونه او د ښورو بویونه
۲۴- نازوکړی شاعر
۲۵- د پوهاند صاحب غاښ ښځګه ووت؟
۲۶- بیا به بله ورځ درته ووایم
۲۷- اوس اصلي خبري ته راځم

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸- ما پوهنتون نه دی ویلی
۲۹- زه له ژرندي فارغه سوی یم
۳۰- مست بوډا
۳۱- آنلاین مینه
۳۲- بای فرینډ خپرونه
۳۳- بوش بازار

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع همت او د هغه طنزونه

په افغانستان کي په (۱۳۴۷) لمریز کال د طنز او ټوکو لومړنۍ جریدې (ترجمان) په خپرونو پیل وکړ چي د امتیاز څښتن یې اروانښاد ډاکټر عبدالرحیم نوین او مسئول چلوونکی یې استاد علي اصغر بشیر و. دې خپلواکي او ملي جریدې چي په رښتیا یې د مظلومو افغانانو د دردونو او هیلو ترجماني کوله، په لږ وخت کي ډېر طنز لیکوال پر ځان راټول کړل.

د خلکو د حقوقو ساتنه، د خلکو هوسا ژوند، بې سوادي، بې وزلي او د ټولنیزو خدمتونو نشتوالی د ترجمان جریدې عمده موضوعګاني وې چي په دې ډول یې په افغاني ټولنه کي د ظالمانو، بډې اخیستونکو، قاچاق وړونکو، مفت خورو، سود خوړونکو او چالبازانو پر وړاندي ښکاره مورچل نیولی و. ترجمان پر دې سربېره د ځوانو ادبي څېرو، لیکوالو، شاعرانو او طنز لیکوالو د روزني مکتب هم و چي نوموړې جریده د (۱۳۴۷) لمریز کال د وري په میاشت کي پیل او د (۱۳۵۲) لمریز کال د چنګاښ تر میاشتي پوري یې دوام وکړ. ددې اخبار په هره ګڼه کي به د هیواد په ملي ژبه پښتو هم طنزونه خپرېدل چي خوږ ژبي لیکوال عبد الاحد وحید به لیکل.

په پنځوسمه لسیزه کي د طنز لیکني بهیر ورو او ټکنی سو، خو په شپېتمه لسیزه کي یې بیرته نوې سا واخیسته چي په دغه بهیر کي د اروانښاد منان ملګري او کاتب پاخون نومونه یادولای سو.

په دوو وروستیو لسیزو کي له نېکه مرغه طنز ډېره وده کړې ده. ماته چي د کډوالۍ په ژوند کي کوم اخبارونه او مجلې په لاس راغلي دي نو د نویو طنز لیکوالو له نومونو سره اشنا سوی یم چي ځیني یې په هیواد کي او ځیني یې له هیواده دباندي ژوند کوي.

کله چي زه د (۱۳۸۷) لمریز کال په پای کي تر اوږدې کډوالۍ وروسته خپل هیواد ته راستون سوم نو طبعاً د خپل ذوق او لېوالتیا له مخي لومړی د طنز لیکوالو او د هغوی د اثارو په لټه کي سوم چي له نېکه مرغه ډېر ژر مي د طنز په ډګر کي له یوې نوي څېرې سره وپېژندل.

د دې لیکوال یوه طنزي مجموعه مخکي چاپ سوې او هغه مهال یې ستاسي په لاس کي د دوهمي مجموعې لپاره چمتووالی نیوه. خبره به ډېره نه اوږدوم، له عبدالنافع همت سره مي ولیدل. په لومړی کتنه کي مو خبري ښې اوږدې سوې، د بحث اوږدېدو سبب دا و چي همت صاحب په ډېره لېوالتیا سره غوښتل چي د طنز په باب هم خپله یو څه ووایي او هم یې زما څخه واوري. ما داسي احساس کړه چي دی هڅاند او پلټونکی لیکوال دی چي غواړي د طنز د ځانګړتیاوو او تیورۍ په باب په لږ وخت کي ډېر څه زده کړي.

ننني طنز لیکوال اکثره پارودي (Parody) او ژورنالستیک طنزونه لیکي خو همت صاحب ددوی بر عکس له طنزي داستانو سره ډېره مینه لري. ما چي وکتل نو نه یوازي دا چي د همت صاحب د رنګ او قیافي په لیدلو سړي ته ډېر ژر د ترکیي نامتو طنز لیکوال عزیز نسین وریادېږي، بلکي د طنز لیکلو میتود یې هم هغه ته ډېر ورته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د همت صاحب په لومړۍ او دوهمه مجموعه کې تر ډېره بریده سیاسي طنزونه لیدل کېږي. د ده سیاسي طنزونه تونـد او بې پروا دي چې د خورا زړه ورو او ښکاره بریدونو څرک پکښې لیدل کېږي.

دی یوازې پر داخلي سیاستوالو برید نه کوي، بلکې کله چې په دې پوهېدلی چې د علتونو ریښـه د هیـواد تـر پولـو دباندې ده، نو د هغه د کاکا، ماما، خاله او د ژېړو وېښتانو او شنو سترګو پر دايي باندې یې هم سترګې نه دي پټې کړي او ښه ټینګې نوکارې یې ورکړې دي. دی موږ ته دا راښیي چې دا تر مور مهربانه دايي چې موږ ته په کاچوغه په خوله کې عسل راکوي، هره شیبه دې ته هم چمتو ده چې که موږ لږ تندی تریو کړو، نو د همدې کاچوغې پـه لاسـتي به مو سترګې راوباسي.

همت صاحب په دې ډېر ښه پوهېږي چې د یوه طنزي داستان سرلیک څومره ارزښت لري.

ده په خپله لومړۍ مجموعه کې هم ډېر له تلوسې ډک سرلیکونه ټاکلي دي، لکه سپي خنګه مړالونه وګټـل او داسـي نور. په دې مجموعه کې یې هم څو سرلیکونه ډېر له تلوسې ډک او پـه زړه پوري دي،لکـه اخیـر زه هـم پـه خپـل نوبت ولسمشر سوم، باز سازي، کباد سازي؟ اوس اصلي خبري تـه راځـم، لېـونی څنګـه د ناټو قوماندان سـو؟ سیاسـي عینکې، بیا به بله ورځ درته ووایم، کاشکي خو د وزیر صاحب وطندار وای او داسې نور.

په داستان کې په عام ډول او په طنز کې په خاص ډول په زړه پوري، پاروونکي او له تلوسې ډک سرلیک لوستونکي دې ته اړباسي چې طنز تر پایه پوري ولولي. ښه سرلیک هغه دی چې نه ډېر ګونګ او نه داسې وي چې د طنز نتیجه څرګنده او لوستونکی مخکې له مخکې په ټوله طنز پوه سي.

همت صاحب په خپلو طنزونو کې له ډېرو ښو او بریالیو تکتیکونو څخه کار اخیستی، لکه مبالغه، تناقض، تضاد، آیروني **(Irony)** سوال او ځواب، طعنه یا **(Sarcasm)** له کلیماتو سره لوبې، تجنیس یا **(Pun)** او داسې نورو لفظي صنایعو څخه یې ډېره ماهرانه استفاده کړې ده.

په خبرو کې منطقي لاره نه ده ځني ورکه سوې، د بېلګې پـه ډول پـه دې جمله کې چې د تجنیس صنعت یې پـه کـار اچولی په ډېر ماهرانه ډول یې د تحقیر او پېغور له صنعت څخه هم ډېر ښـه کـار اخیسـتی دی: (لوېشـتکی اسـلم تـر پرونه پوري پنچرمېن و، خو دا چې د رئیس صاحب د خاله زوی دی، اوس چیرمین یاني زموږ عمومي مدیر دی. د همت صاحب د طنزونو موضوعات زموږ د ننني ټولنې عمومي، عیني او لویې ستونزې دي. حساس او بادرکه طنز لیکوال د خپل رسالت له مخې بې له دې چې د یوه معلوم شخص نوم یاد کړي، تل په ټولنه کې ناخوالو ته اشاره کوي چې همت صاحب خپل دغه رسالت په پوره ایمانداری سره ادا کړی دی.

تر دې ځایه خو مو د همت صاحب پر هغو تکنیکونو لږ خبرې وکړې چې ده په خپلو طنزونو کې کار ځني اخیستی و، خو داسې ښکاري چې دی د طنز لیکلو له تر ټولو مهم، ارزښناک او عام تکنیک، یاني آیروني سره ډېره مینه لري او په خپلو طنزونو کې یې ډېره استفاده ځني کړې ده.

دی په (افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي) نومي طنز کې د هغه کمیسیون غونډه انځوروي چې د څوورزارتونو له باصلاحیته استازیو څخه جوړ سوی دی. د دې غونډې موضوع په افغانستان کې د فقر او بې وزلۍ له منځه وړلو لپاره د یوه پلان جوړول دي. په دې طنز کې د هیواد یوه عیني ستونزه مطرح کېږي خو هغه د حل لاري چاري چې دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیاران !(د کمیسیون غړي) یې وړاندي کوي، د خندا وړ او احمقانه دي. لیکوال په دې ډول د آیروني له صنعت څخه په استفادې سره لوستونکي په دې پوهوي چي زموږ د مظلوم ملت سرنویشت د داسي خلکو په لاس کي دی چي له عقله یو مخ خلاص او په اصطلاح د دوو خرو وربشي نه سي سره جلا کولای.

ددې طنز په یوه برخه کي د کمیسیون یو غړی داسي وایي: (که په افغانستان کي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ موږ او تاسي ټول پوهېږو چي همدا تراهګر دي چي د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسي که په افغانستان کي غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای. زما په فکر ترڅو چي مو په افغانستان کي د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلي نو غربت به هم هیڅکله ختم نه سي).

لیکوال تر دې وروسته د کمیسون د دې معقول حل !؟ یوه بېلګه هم راوړي: (موږ ولیدل چي کله مو په کابل کي له ښېرپور څخه غریبان وشړل، نو هلته غربت هم ورسره ختم سو ، که چېري موږ له دغو غریبانو سره مرستې کولای نو ملیونو ډالرو مرستو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته خپل کورونه لرو او وینو یې چي اوس هلته د غربت هیڅ نښه نسته، بیخي اروپا غوندي ښکاري).

د همت صاحب دا طنز په حقیقت کي د هغو زور واکانو او بې کفایته لوړ پوړو دولتي چارواکو پر مخ یوه کلکه چپلاخه (څپېړه) ده چي په ښېرپور کي یې په ناقانونه ډول ځانو ته ډېر قیمتي او شانداره کورونه جوړ کړي دي.

د همت صاحب په دې طنز کي د حل لاري ته چي سړی ګوري نو څو پېړۍ مخکي د انګلستان نامتو طنز لیکوال (جنتن سویفټ) وریادېږي. ده هغه مهال په لندن کي د فقر له منځه وړلو لپاره وړاندیز کړی و چي باید د غریبانو کوچنیان ښه وروزل سي چي چاغ سي، کله چي ښه چاغ سول نو بیا دي یې غوښې د بډایو خلکو بچیانو ته ورکړل سي چي هغوی یې وخوري.

همت صاحب په خپلو طنزونو کي د خندا عنصر ته هم پوره پام کړی دی، خو زما په اند دی د هوراسي طنز په پرتله جوونالي یا تور طنز ډېر لیکي. دی چي هر څومره غواړي خپل قهر په خندا کي پټ کړي خو بیا هم په طنز کي نغښتي بریدونه او قهر له لوستونکو څخه پټ نه پاته کېږي، لکه په پورتني مثال کي چي وایي، د غربت له منځه وړلو لپاره باید غریبان له منځه ولاړ سي. دی دغه ډول په دې طنز کي د بهرنیو نظامي ځواکونو له خوا د ملکي وګړو بمبارد کولو ته هم اشاره کوي.

په (شاهکار ادبي بهیر) طنز کي د ادبي کره کتني یوه غونډه انځوروي. دا طنز زموږ د اوسنۍ کره کتني پر نیمګړتیاوو لیکل سوی چي خورا ډېر ظریف او باریک ټکي پکښې تر سترګو کېږي. په دې طنز کي د غونډې تاریخ، د غونډې ځای، د کره کتونکو نومونه او تخلصونه په داسي مهارت راوړل سوي چي سړی داسي فکر کوي دا به د یوې ادبي غونډې واقعي ګزارش وي.

څرنګه چي دا لیکنه د همت صاحب پر طنزونو نقد نه، بلکي د (سیاسي عینکې) مجموعې ته یوه لنډه کتنه ده، نو خبره ډېره نه اوږدوم. د طنز په ډګر کي د همت صاحب غوندي نویو څېرو را څرګند بدل په پښتو ادبیاتو کي یو ډېر لوی زېری دی. د ده طنزونه زموږ په زړونو کي دا هیلي راټوکوي چي انشاءالله دی به زموږ په ملي ژبه پښتو کي د طنز خالي ځای ډک کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقيقت دا دی چي طنزي ادب په عمومي ډول زموږ په هيواد کي تر اوسه پوري ډېر ځوان دی او موږ خپله هم په دې ډګر کي ډېرې نوي خبرې ګڼل کېږو. خدای دي دا سي يوه ورځ راولي چي همت صاحب د طنز په ډګر کي يو نوی غورځنګ پيل کړي او د ادبياتو دې ارزښتناکي برخې ته نوره هم وده ورکړي.

د همدا سي يوې ورځي په هيله

جلال نوراني، کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې او یو څو خبرې

په پښتو ژبه کې هسې هم د شعر په پرتله د نثر برخه خواره ده، په تېره بیا طنزي کیسو ته خو ډېره لږه پاملرنه شوې ده. طنزیه کیسې لکه د ماشومانو ادبیات زموږ لیکوالو ته د ادبي هستونو څنډې ښکاري، د ماشوم ادبیاتو په برخه کې ویل کېږي چې هر لیکوال نه شي کولای ماشومانو ته لیکنې وکړي. زه دا خبره تائیدوم خو داسې لیکوال هم پېژنم چې د ماشومانو لپاره لیکنې کولای شي، مګر نه یې لیکي او د مهمو خلکو کار نه ورته ښکاري چې د طنز په برخه کې هم د غسې یوه نظریه واکمنه ده.

یوه ورځ مو په قلم نړیواله ټولنه کې له بهرنیانو سره غونډه لرله، یوه دري ژبې لیکوال چې یوازې یې زما طنزي لیکنې لوستې وې، زه یې هغوی ته طنز لیکوال ور وپېژندلم، خو یو بل لیکوال ته زما داډول معرفي ښه نه شوه ښکاره، ورته ویې ویل چې دی یوازې طنز لیکوال نه، بلکې په نورو برخو کې یې هم ښې لیکنې کړې دي. هغه بل لیکوال له ما بخښنه وغوښته، ما ورته وویل چې کاشکې یوازې د طنزي کیسو لیکوال پاتې شوی وای، او س به مې په دې برخه کې ډېرې بریاوې درلودای.

زموږ په ټولنه او آن ځینو ادبي کړیو کې طنز سرسري او غیر جدي کار معلومېږي، ښایي دا او ځینې نور لاملونه به وي چې موږ په دې برخه کې هم وروسته پاته یو. لکه په نورو برخو کې چې کتابونه خپرېږي د طنز او طنزي کیسو په برخه کې دومره نه خپرېږي او داسې لیکوال چې یوازې د طنز په برخه کې لیکنې کوي یا یې نه لرو او که یې لرو هم نو ډېر لږ دي.

ددغه په زړه پورې کتاب (سیاسي عینکې) لیکوال عبدالنافع همت له هغو ګوتو په شمار لیکوالو څخه دی چې طنزي کیسو ته یې تر ټولو زیاته پاملرنه کړې ده. دی ډرامې او لنډې کیسې هم لیکي خو موږ یې تر ډېره بریده د یوه ښه طنز لیکونکي په توګه پېژنو. تر دې دمخه یې د طنزي کیسو یوه بله په زړه پورې ټولګه (سپي څنګه مړالونه وګټل؟) هم خپره سوې ده. همت صاحب طنز لیکي، ښه یې لیکي او په جرئت یې لیکي. دی لکه څنګه چې په ورځني ژوند کې یو ژمن او صادق انسان دی، همدغه صداقت یې په دغو او نورو طنزونو کې هم ښه لیدلای شو.

د ښاغلي همت صاحب د طنزونو موضوعګانې زیاتره سیاسي دي. په دولتي اداره کې د بیوروکراسۍ، اداري فساد، کورکورانه اطاعت، د خلکو له حالت څخه د دولتي چارواکو ناخبري او ناسم اجراآت د همت صاحب د دغو زیاترو طنزونو موضوعګانې دي. داسې طنز لیکونکي هم شته چې د طنز تېره څوکه یې هغه چاته متوجه کړې وي چې د حالاتو په بدلون کې هیڅ ونډه نه شي لرلای او آن دا چې د دغه موضوعګانې دومره وړې او بې اهمیته دي چې په کار نه ده طنز ورباندې ولیکل شي، خو همت صاحب سره له دې چې په خپله لاره کې ستونزې او خنډونه ویني بیا هم خپله لاره نه پرېږدي او په جرئت او پوره صداقت سره خپله خبره کوي. په ۱۹۴۴ میلادي کال کې د (جورج آرویل) په نوم یوه انګلېسي لیکوال د (حیواناتو فارم) نومی انتقادي کتاب ولیکه، ده په دې کتاب کې په روسیه کې د ستالین په کمونیستي حکومت ملنډې وهلې وې، په کتاب کې یې د ځنګله حکومت خوګانو ته سپارلی، خوګان د حکومت په چارو نه پوهېږي او د فارم له نورو حیواناتو سره ناسم چلند کوي. هغه مهال ډېر لیکوال په دې اند ول چې ددغه کتاب تر خپرولو وروسته به لیکوال ډېر وستایل شي، خو په انګلستان کې ده ته وویل شول چې کتاب یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ وړ نه دی، هغه و چي لیکوال د کتاب چاپولو لپاره امریکا ته ولاړ. د لیکوال په اند باید امریکا دغه کتاب د چاپ تود هرکلی کړی وای، ځکه چي امریکا د روسیې او سټالین پرضد ول، خو برعکس امریکایانو دغه کتاب سانسور کړ. ډېر کلونه وروسته چي د وارسا او ناټو تړونونه منځ ته راغلل، نړۍ دوه پړاکه شوه ددغه کتاب زیات هرکلی وشو، خو لیکوال یې د کتاب د چاپ په لاره کي ډېري ستونزي وګاللې.

ښاغلی همت صاحب دا اړتیاویني چي باید له فساده ډکه اداره د طنز په ژبه مسخره شي، له ټولو ستونزو او خنډونو سره سره په هوډمنو ګامونو پر خپله لاره روان دی او په جرئت سره یې لیکي. د همت صاحب د طنزونو ژبه ساده، خوږه او روانه ده، ډیالوګونه یې لنډ او د کیسې په پرمختګ کي ښه مرسته کولای شي، لکه دا بېلګه یې:

(اې وروره! دا چټلی دي ولي زموږ د کور مخ ته واچولې، دا ځای د چټلیو دی؟

ـ نو چیري یې واچوم؟ بل ځای نشته

ـ ولي پخوا دي چېري اچولې؟

ـ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به یې وړل، اوس هم که ښاروالي بیرته فعاله سوه ستا د کور مخ ته یې نه اچوم، نور څه غواړې؟

ـ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

ـ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له ډېرشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.)

دغه راز یې د طنزي کیسو پیل اوږد او ستړی کوونکی نه دی، نه غواړي په پیل کي بې ضرورته اوږدې مقدمې ولیکي، د یوه طنز پیل یې داسي دی: (قاضي مېز ودباوه او د محکمې له حاضرینو څخه یې وغوښتل چي نظم مراعت کړي. بیا یې څارنوال ته وویل چي خپله جوړه کړې دعوه ولولي. څارنوال هم راولاړ سو او دعوه یې داسي پیل کړه).

دا ډول پیل لوستونکي نه په تکلیفوي، د کیسې پېښو ته ژر رسېږي او د کیسې د لوستلو لپاره یې تلوسه زیاتېږي د بېلګې لپاره د دوو نورو طنزونو د پیل جملې را اخلم: (یوه ورځ مې د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول، خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و).

یا:

(د شپې مې ټلوېزیون چالان کړ چي یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل: د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟)

پورتنۍ بېلګي د دې ترڅنګ چي د تلوسې د ایجاد قوت لري او دراتلونکو پېښو لپاره لاره هواروي، د پیل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړیو جملو کې هم حرکت لري. هغه طنزي کیسې چې حرکت لري او دا حرکت یې د پیل په جملو کې موجود وي، لوستونکي هیڅکله نه ستړي کوي. همت صاحب دې ټکي ته ښه متوجه دی او نږدې په ټولو طنزونو کې یې دې موضوع ته پام کړی دی.

زه په پای کې د تکړه لیکوال همت صاحب زیار د ډېري ستاینې وړ بولم، دد غه کتاب د چاپ مبارکي ورته وایم او د لا زیاتو بریاوو هیله ورته کوم.

په مینه او درنښت

علم ګل سحر

څارندوی مېنه، کابل

۲۹ غبرګولی، ۱۳۸۸ لمریز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیونی څنګه د ناټو قوماندان سو؟

قاضي مېز وډباوه او د محکمې له حاضرینو څخه یې وغوښتل چې نظم مراعت کړي. بیا یې څارنوال ته وویل چې خپله جوړه کړې دعوه ولولي. څارنوال هم راولاړ سو او دعوه یې داسي پیل کړه:

د ناټو ځواکونو قوماندان (مایکل) د (ټامسن) زوی چي څلوېښت کاله عمر لري او د امریکا د متحده ایالاتو د نیویارک ایالت اوسېدونکی دی، په لاندي جرمونو تورن دی:

۱_ د نشې په حالت کي یې موټر چلاوه او د (۱۳۸۷) ش کال د جوزا د میاشتي پر څلورمه نېټه یې د کابل په وزیر اکبرخان مېنه کي څلور نفره په موټر وهلي چي دوه نفره یې مړه او دوه نور یې سخت ټپیان کړي دي.

۲- یو میل ناقانونه توپنچه (تمانچه) او شل کیلو ګرامه پوډر ورسره نیول سوي دي.

۳- د ترافیکو پر مدیر کرم خان یې ټکان (ډزي) کړي او د هغه د وژلو هڅه یې کړې ده.

۴- په ښار کي یې له لایسنس پرته موټر چلاوه.

د یادولو وړ ده چي مایکل تر دې مخکي هم جرمي دوسیه لري. مخکي تر دې چي افغانستان ته راسي د امریکا د نیویارک ایالت په تور کلي(Black village) کي یې د غواوو په یوه فارم کي د ډیویډ په نوم یو مزدور په وسپنیز اخور پر سر وهلی او وژلی یې دی چي تر هغه وروسته په یوه قمار خانه کي پټ اوسېده. دغه ډول یې پروسږکال په بګرام کي یو بې ګناه ملا ، چي ملا اسمعیل نومېده، وژلی او په پښو کي یې مېخونه ورټکوهلي دي. زه له محکمې څخه غواړم چي د افغانستان د جزا قانون له (...) مادو سره سم دي مایکل ته د شلو کالو بند سزا ورکړل سي. زما د خبرو د لا سپیناوي لپاره دلته د پېښي دوه عیني شاهدان هم حاضر دي چي یو د کابل ولایت د ترافیکو مدیر ډګروال کرم خان او بل د کابل ولایت د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان دی. محترم قاضي صاحب که اجازه وي نو دوی به د خپلو سترګو لیدلی حال ووایي.

د مایکل مدافع وکیل وویل: مخکي تر دې چي شاهدان خبري وکړي زه دوې پوښتني لرم، یو دا چي، ایا د کرم خان او بشیر خان پرته نور شواهد هم سته؟ بل دا چي ایا د وژل سویو خلکو له خپلوانو څخه کوم څوک څارنوالۍ ته عارض سوی دی؟

څارنوال وویل: نه ! نه بل شاهد سته او نه د مړو له کورنۍ کوم عارض. بیا قاضي کرم خان ته وویل چي خپلي خبري وکړي. کرم خان رامخ ته سو او و یې ویل: دغرمي یوه بجه وه چي یو موټر په ډېري چټکۍ راغی، زه یې مخ ته ودرېدم چي لاربښوونه ورته وکړم چي دا یو طرفه سړک دی، خو موټر دغسي په چټکۍ راباندي راغی، ما ځان ځني

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوښه کړ، موټر زما څخه تېر سو او د سړک پر غاړه یې څلور نفره وو هل چي دوه نفره یې ځای پر ځای مړه او دوه نور یې ټپیان کړل. زه د دې لپاره چي موټر و نه تښتي موټر ته ورنژدې سوم، مایکل هڅه وکړه چي وتښتي، په ډېر تلوار یې د موټر مخ راوګرځاوه چي په دې وخت کي یې موټر له د یوال سره ټکر سو او ودرېده. کله چي زه موټر ته ورنژدې سوم نو مایکل له موټره راکښته سو، له جېبه یې تمانچه راوایسته او پر ما یې څو ډزې وکړې، د خدای فضل و زه څنې خطا سوم، په دې وخت کي د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان له څو تنو پولیسو سره راغی، مایکل یې ونیو او له ځان سره یې حوزې ته بوت.

تر دې وروسته قاضي له بشیر خان څخه وغوښتل چي خپلي خبرې وکړي. بشیر خان را ولاړ سو او خپلي خبرې یې داسې پیل کړې: موږ چي کله د مایکل لاسونه وروتړل نو له غورهاري پرته یې نوري خبرې نه کولې. کله چي مو د ده جېبونه تلاشي کړل نو هیڅ ډول اسناد ورسره نه ول، بیا چي مو یې موټر تلاشي کړ نو شل کیلو ګرامه پوډر هم ورسره ول. لس دقیقې به لا نه وې تېرې سوې چي زموږ د امیر له خوا تیلیفون راغی، ویل تاسې د مایکل په نوم ناتو ځواکونو یو مهم قوماندان نیولی دی، ډېر ژر یې خوشي کړئ او معذرت څنې وغواړئ. موږ هم مایکل خوشي کړ او معذرت مو څنې وغوښت. دی چي تله نو په انګلیسي ژبه یې وویل چي (Fucking Police). نه پوهېږم چي دا په انګلیسي ژبه کي کورودانې ته وایي او که بله مانا لري.

وروسته د مایکل مدافع وکیل خپلي خبرې داسې پیل کړې: ښاغلي مایکل ته په (۱۹۹۵) م کال کي یو عصبي تکلیف پیدا او له همدې امله په ټیکساز ایالت کي یوه لېونتون ته ولېږل سو. هلته تر څو کالو تېرولو وروسته ډاکټرانو د هغه پلار ته وویل چي د مایکل د علاج یوازینۍ لاره دا ده چي دی باید تل خوشاله وساتل سي، یاني هرڅه چي دی کوي او هر څه چي غواړي باید خبره یې پر ځمکه وا نه چول سي، که داسې ونه سي نو علاج یې امکان نه لري. څرنګه چي امریکا داسې یوه ټولنه ده چي مایکل دې هر هغه څه پکښې وکړي چي زړه یې غواړي نو علاج یې هم و نه سو. بیا چي کله په (۲۰۰۱) م کال په افغانستان کي د امریکې په مشرۍ د تراهګرۍ ضد مبارزه پیل سوه نو ښاغلی مایکل هم له امریکایي عسکرو سره یو ځای افغانستان ته راغی او وروسته د ناټو د یوې ټولۍ عسکرو قوماندان وټاکل سو.

دا چي مایکل یو طرفه سړک ته موټر ننه ایستلی، ملامت نه دی، ځکه چي پر هغه سړک په انګلیسي ژبه نه و لیکلي چي: (No Entry) یاني مه ننوځئ! مایکل نه پوهېده چي دا یو طرفه سړک دی. بل دا چي په کومه ورځ مایکل موټر ټکروی نو هغه شراب خوړلي او غرق نشه دی، چي د یو بهرني لپاره شراب څښل بد کار نه دی. له کومي ورځي راهیسي چي مایکل افغانستان ته راغلی نو د قانون په نوم له کوم خنډ سره نه و مخ سوی او په امریکا کي هم ورته ویل سوي ول چي له امریکایي قانون پرته د افغانستان هیڅ یو قانون د هغه مخه نه سي نیولای، نو کله چي هغه ته ټرافیکي پولیس لاس ورکوي، دی داسې فکر کوي چي دا کوم تراهګر دی او غواړي چي پر ده ځان مرګی برید

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي، نو هغه دی چي وارخطاکېږي، اعصاب يې اوړي او خلک په موټر وهي، پر ډګروال کرم خان يې هم ډېزي له همدې خاطره کړي چي ده د تراهګر ګمان پر کړی دی.

څارنوال ولاړ سو او ويې ويل: قاضي صاحب دی درواغ وايي، ايا دا ممکنه ده چي ناتوړي يو لېوني ته قوماندانی ورکړي او بيا دي هغه افغانستان ته راواستوي؟ مدافع وکيل په خندا وويل: څارنوال صاحب ستا خپله هم اعصاب چندان کار نه کوي. ايا د ناتو هيوادونه لېوني دي چي خپل هوښيار عسکر افغانستان ته راواستوي او له تراهګرو سره په جګړه کي يې قرباني کړي؟

قاضي وپوښتل: د مايکل روغتيا اوس څنګه ده؟ مدافع وکيل ځواب ورکړ: د مايکل روغتيايي حالت ډېر خراب دی، له کومي ورځي راهيسي چي هغه ته لاس ور اچول سوی نو هر افغان چي ويني زړه يې ورته خوړل کېږي او غواړي چي ويې وژني، ډاکټرانو يې ويلي چي که بيا د هغه مخ ته کوم افغان ودرېږي نو کېدای سي چي د پخوا په شان لېونی سي. قاضي وويل: ښه ښه بس يوه سوم. مدافع وکيل پسي زياته کړه: تر کومه ځايه چي د سلاح د جواز خبره ده نو په افغانستان کي بهرنيان اصلاً د سلاح جواز ته اړتيا نه لري. بل دا چي څارنوال صاحب د يوډېرو خبره هم ياده کړه، اصلاً خبره داده چي ښاغلی مايکل په خپله يوډري دی او څو ورځي وروسته يې په افغانستان کي وظيفه پای ته رسېږي، ده غوښتل چي دغه يوډر له ځان سره امريکا ته يوسي چي هم يې خپله ګوزاره په وسي او هم يو څه پيسي په جوړي کړي. څارنوال صاحب دا هم وويل چي مايکل د ډيويډ په نوم يو امريکايي وژلی دی. دا خبره سمه ده خو په هغه وخت کي د ده اعصاب جوړ نه ول، ځکه نو محکمې هم خوشي کړ. د ډيويډ تر وژل کېدو وروسته مايکل په يوه قمارخانه کي پټ نه او سېده، بلکې هماغه د ده د خوښي ځای و، په امريکا کي خو ډيموکراسي ده، هر ځای چي د چا زړه وغواړي نو هلته اوسېدلای سي، پاته سوه د ملا اسمعيل خبره، نو هغه ملا خو القاعده و، سهار وختي به پر يو لوړ ځای ودرېد او په عربي ژبه به يې طالبانو او القاعده وو ته ناريې ورو هلې چي هغوی به بيا د ناټو مرکزونه په توغنديو ويشتل. د القاعده وو له منځه وړل خو د مايکل وظيفه ده. څارنوال يې په خبرو کي ورولوېد او ويې ويل: دا خبره سمه نه ده، دکلي ټول خلک وايي چي ملا اسماعيل القاعده نه، بلکې د مسجد امام و او پر منبر به يې د سهار اذان کاوه. مدافع وکيل وويل: مايکل څه پوهېده چي دا اذان دی، دی خو په عربي ژبه نه پوهېږي، ده داسي ګمان کړی دی چي په عربي ژبه القاعده وو ته ناريې ورو هي.

څارنوال وويل: مايکل خو بې له دې چي په دې باب څېړنه وکړي د ملا اسماعيل په پښو کي يې مېخونه ورټکوهلي او بيا يې ويشتلی دی. مدافع وکيل وويل: دا چي ملا اسماعيل رښتيا القاعده و او که نه، دا پوښتنه بايد له ښاغلي مايکل څخه د هغه قوماندان وکړي، د افغانستان محکمه دا صلاحيت نه لري.

ډګروال کرم خان را ولاړ سو، لاسونه يې پر نامه ونيول او په عاجزی يې وويل: قاضي صاحب زه خپلي خبري بيرته اخلم، قسم په خدای چي زه نه وم خبر چي دا د يو بهرني سړي موټر دی، کنه تر اوسه مي نه د کوم بهرني موټر درولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه مي تلاشي کړی دی، ان داچي که د بهرنيانو د ځينو موټرو په باب مي معلومات هم درلودل چي پوډر پکښې دي، خو بيا مي هم نه دي تالاشي کړی.

ورپسې د پوليسو قوماندان بشير خان وويل: قاضي صاحب زه هم خپلي خبري بيرته اخلم، زه خبر نه وم چي دا يو خارجي سړی دی، کله چي خبر سوم نو ډېر ژر مي خوشي کړ او معذرت مي ځني وغوښت، ان داچي خپل پوډر او سلاح مي يې هم بيرته ورکړل.

په دې وخت کي قاضي مېز و ډباوه او له حاضرينو څخه يې وغوښتل چي غلي سي او بيا يې وويل: د دواړو خواوو او شاهدانو د خبرو په رڼا کي محکمه د مايکل په باب داسي پرېکړه کوي:

بهرني نظاميان غير مسئول او واجب الاحترام دي چي په افغانستان کي نه سي محاکمه کېدای. نو د افغانستان محکمه مايکل خوشي کوي او د هغه يو ميل تمانچه او شل کيلو ګرامه پوډر بيرته ورکوي چي د غه اجناس يې مخکي لا ورته سپارل سوي دي. پاته سوه د ښاغلي مايکل د شخصيت د اعادې خبره. د ترافيکو مدير کرم خان يو بهرنی، ياني مايکل ډارولی او د پوليسو د شلمي حوزې قوماندان بشير خان بيا د لسو دقيقو لپاره د هغه لاسونه ورتړلي چي په دې ډول يې يو خو د مايکل سپکاوی کړی او بل يې د هغه روغتيا په خطر کي اچولې ده. نو د افغانستان محکمه د دې جرم په بدل کي بشير خان د اسلم خان زوی او ډګروال کرم خان د نورخان زوی هر يوه ته د شلو کالو بند سزا ورکوي. که چېري مايکل د پخوا په شان لېونی سو نو دوی دواړه به اعدامېږي. داچي د مايکل د موټر بانټ کړوپ سوی او روغتيايي حالت يې هم خراب سوی نو د دې جرم په مقابل کي به دوی هر يو مايکل ته پنځه ويشت زره ډالره جريمه ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باز سازي، که باد سازي؟!

قهرجنو مظاهره چیانو د کابل ښار په څو ځایونو کي اورونه بل کړل او چیغې یې وهلې چي دولت دي هغه والي د قانون منګولو ته وسپاري چي د دوی د مشر د ورور پر موټر یې برید کړی دی. یو سړی چي لنګوټه یې په غاړه کي ول ول رالوېدلې ول، وویل: دا یوه ستره او نه جبرانېدونکې ضایعه ده، زموږ ګوند او قوم ته په سپکه کتل سوي دي، موږ به خپل غږ خامخا اخلو.

یوه مېرمن چي خپل تور پوړنی یې تر زنه لاندي کلک تړلی و او یوه کاغذي لوحه یې په لاس کي لوړه نیولې ول پر لوحه داسي لیکلي ول: دولت باید خامخا دغه والي محاکمه کړي. یو بل سړی چي غاښونه یې چیچل او تر خوله یې ځګونه رابهېدل، چیغه کړه: دا غټه خبره ده، هیڅکله یې نه پرېږدو .

له بلي خوا د بشري حقوقو د خپلواک کمیسیون د ټرانسپورټ څانګي ویاند وویل چي، په سیاست کي برخه اخیستل د هر انسان حق دی او هر څوک حق لري موټر ولري چي په دې اساس پر موټر برید په حقیقت کي پر هغه شخص برید دی. موږ په دې اړه څېړنه کړې او دوسیه مو یې څارنوالۍ ته استولې ده. هیله لرو چي څارنوالي به دغه موضوع جدي ونیسي او په دې اړه به اجراات وکړي.

تر مظاهرې لږ شېبه وروسته پولیسو پر سړک ولاړو رېړۍ والاوو پسي سوټې رااخیستل، څو رېړۍ چپه سوې، له سړک څخه دوړي پورته سوې او د وزیرانو د تورو ښیښو موټرونه یو په بل پسي ارګ ته ورګرځېدل چي د دې پېښې په اړه د کابینې په بېړنۍ غونډه کي برخه واخلي.

د کابینې تر غونډې وروسته د ولسي جرګې یوې ډلې وکیلانو د اعلامیې په خپرولو سره وویل چي په دې اړه یوازي د کابینې بېړنۍ غونډه او د دې کار غندل کفایت نه کوي، باید یو عملي ګام واخیستل سي، خو د ارګ ویاند د ولسي جرګې د وکیلانو دغه تورونه رد کړل او زیاته یې کړه چي کابینې د کورنیو چارو د وزیر په مشرۍ یو کمیسیون جوړ کړی او دنده یې ورته سپارلې چي دغه موضوع وڅېړي او راپور یې د کابینې بلې غونډې ته وړاندې کړي. اندا چي والي یې دا نن د کمیسیون تر څېړنو مخکي له کاره ګوښه کړی دی.

د دغه کمیسیون یو غړی، جنرال پنچرمین چي شل کاله یې د پنچرمینۍ دکان درلود او اوس چېرمین یاني د پولیسو د اتلسمي حوزې قوماندان دی وایي چي، دوی د موټر پنچر سوی ټایر په یوه امبولانس کي په ډېر درناوي عدلي طب ته یووړ او هلته تر یو لړ څېړنو وروسته ورته معلومه سوه چي نوموړی ټایر پنچر سوی نه، بلکي په خپله یې هوا وتلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغي پېښې په تړاو د ملي باد سازۍ ګوند مشر وايي چې د موټر له يوه ټاير څخه هوا ايستل پر ټول موټر اغېز کوي او موټر خو ښکاره خبره ده چې د هغه د خاوند سياسي ژوند ته تاوان رسوي. دا چې موټر په سياست کې ډېر مهم دی نو خامخا د نوموړي ګوند سياسي فعاليتونه هم له خنډ سره مخ کوي چې په دې ډول په افغانستان کې ډيموکراسۍ ته يوه غټه ضربه ده. زما په اند د يوه سياسي ګوند د موټر له يوه ټاير څخه هوا ايستل په حقيقت کې له ډيموکراسۍ څخه هوا ايستل دي.

له بلې خوا لري کړل سوی والي دغه تورونه نه مني او وايي چې، دی يې يوازې په دې تور له کاره ګوښه کړی چې ولې يې په خپل ولايت کې باد سازۍ ته پاملرنه نه ده کړې، ياني ولې يې د نوموړي موټر پنچري نه ده ور نيولې.

دغه اعتراضونه هغه مهال راپورته سول، کله چې درې ورځې مخکې د يوه سياسي ګوند وياند اعلان وکړ چې د دوی د مشر د ورور موټر د والي د دفتر مخ ته پنچر سوی دی. وياند دا تور ولګاوه چې د موټر په پنچر کېدو کې والي نېغ په نېغه لاس لري.

د يادوني وړ ده چې تر اوسه پوري د دولت يو عادي چارواکی هم له دې امله له کاره نه دی ګوښه سوی چې ولې يې د باز سازۍ په لار کې غفلت کړی دی، نو دا چې باد سازۍ ته په نه پاملرني سره يو والي بې له دې چې ګناه يې ثابته سي، له کاره ګوښه کېږي، دا سې ښکاري چې باد سازي تر بازسازي ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکي

د ارګ په غولي کي د ځرخي الوتکي ځرخ لا سم نه و ارام سوی چي ولسمشر له خپلو څو وزیرانو سره په چټکو ګامونو ورپورته سو او الوتکه بیرته والوته. نن د حساب ورکولو د اوونۍ لومړۍ ورځ وه چي هر وزیر د رسنیو له لاري ملت ته د خپل کار کلنی راپور ورکاوه، خو ولسمشر غوښتل چي خپله په ټول افغانستان کي وګرځي او د هر وزیر کار له نږدې وګوري. ځرنګه چي امنیت سم نه و، نو ده غوښتل چي په الوتکه کي د هوا له لاري د وزیرانو د کارونو نظارت وکړي.

کله چي الوتکه فضا ته ښه لوړه سوه، ولسمشر وویل چي لومړی به د زراعت وضعیت وګورو. له دې سره سم د کرهڼي وزیر له خپله ځایه ولاړ سو، پیلوټ ته یې په غوږ کي یو څه وویل او بیا یې ولسمشر ته وویل: رئیس صاحب پیلوټ ته مي وویل چي د الوتکي ارتفاع لږ کمه کړي چي هر څه ښه شفاف ووینو، ځکه چي د حساب ورکولو اوونۍ ده.

یو څو دقیقې وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل او بیا یې د کرهڼي وزیر ته وویل: تاسي خو ویل چي د زراعت په برخه کي ډېر کار سوی دی، زه خو دلته له سپېرو دښتو پرته بل هیڅ شی نه وینم. د کرهڼي وزیر په خندا ورته وویل: رئیس صاحب موږ ټولو ته خو هر څه ډېر شفاف او رڼه معلومېږي، دا چي تاسي یې نه وینئ، ټول علت ستاسي په عینکو کي دی، که تاسي زموږ له عینکو څخه ورته وګورئ نو هر څه به ډېر صاف او شفاف ووینئ.

ولسمشر په تعجب وپوښتل: عجیبه ده نو زما په عینکو کي څه عیب دی؟

- صاحب ستاسي عینکي خو یو د افغانستان تخنیک دی او بل نو ډېري پخوانۍ دي چي د هغه وخت د شرایطو او ستاسي د سترګو د نمرې په پام کي نیولو سره جوړي سوي دي، خو زموږ عینکي سیاسي عینکي دي چي خورا عصري او په دوستو هیوادونو کي زموږ د دولت د اوسني سیاست او زموږ د وظیفې په پام کي نیولو سره جوړي سوي دي. په دې عینکو کي د سړي د سترګو دید دومره تېز وي چي د افغانستان په هره سیمه کي د خپلي وظیفې اړوند هر څه لیدلای سي.

- دا څه وایې! ته راکړه چي زه دا ستا عینکي پر سترګو کړم!

- ها صاحب دا دي واخلئ!

کله چي ولسمشر عینکي پر سترګو سمولې، نو الوتکه کندز ولایت ته ور سېده. ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ د باندي وکتل او بیا یې د کرهڼي له وزیر څخه وپوښتل چي دا کوم ولایت دی؟ هغه یې غوږ ته خوله ورنږدې کړه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویې ویل: صاحب دا نیمروز دی. د دې سره سم ولسمشر په زوره چیغه کړه: دا څه وایې؟ نیمروز دا سې تک شین او سمسور سوی دی؟ له دې سره سم یې ددعا په ډول لاسونه پورته کړل او ویې ویل: خدایه شکر چې ماته دې دومره توان راکړ چې په ډېرو لږو امکاناتو او ډېر لږ وخت کې نیمروز دا سې سمسور کړم. بیا یې وزیرانو ته مخ راواړه او پسې زیاته یې کړه: په رښتیا چې ډېره د تعجب وړ خبره ده، دلته پخوا یوازې ریګ او دوړې بادېدې، ان دا چې خلکو یې د ځنباک اوبه نه درلودې. بیا یې د معارف وزیر ته په خندا وویل: یاره دا خو رښتیا چې ښې عینکې دي. ناڅوانانو تاسې ټول چې دا سې عینکې لرئ ماته ولې یوه جوړه نه رانیسئ؟ زه خو تر اوسه پورې هغه پخوانۍ غیر سیاسي عینکې استعمالوم.

د کرهڼې وزیر وویل: صاحب ولې یې نه درته رانیسو، موږ چې کله لومړۍ ورځ دغه عینکې رانیولې، نو ته مو په زړه کې وې. خبره دا ده چې ستا عینکې باید څو ډوله نظر ولري، چې بېلابېلو کارونو ته په بېل بېل نظر وګوري، موږ چې په دغه ډول عینکو پسې هر څومره وکتل پیدا مو نه کړې، بیا موږ په خپل منځ کې سره وویل چې که رئیس صاحب هر وخت غوښتل چې د کوم وزارت کارونه کنټرول کړي نو موږ به خپلې عینکې ورکوو. ولسمشر وخندل او ویې ویل: بس بس دا هم ښه نظر دی. بیا یې له خپله جېبه قلم راو ایست، په کتابچه کې یې یو څه ولیکل او ویې ویل: ښه اوس به نو د معارف وضعیت وګورو. ده لا دا خبره نه وه پوره کړې چې د معارف وزیر ولاړ سو، پیلوټ ته یې په غوږ کې یو څه وویل او بیرته راغی د ولسمشر څنګ ته کښېناست. ولسمشر لا تر کړکۍ دباندې نه وه کتلي چې د معارف وزیر خپلې عینکې هغه ته ورکړې، ویل رئیس صاحب ها دادی دا زما عینکې واخلئ او بیا ورته وګورئ. ولسمشر چې لاندې وکتل نو د هرات ولایت د نجونو یوه لیسه یې ولیده، ویل دا کوم ځای دی؟

-صاحب دا د کندهار پنجوایي ولسوالي ده

- ته رښتیا وایې؟

- هو صاحب رښتیا وایم، د کندهار په ټولو ولسوالیو کې د هلکانو او نجونو مکتبونه فعال دي.

- طالبان خو په درواغو دا اوازې اچوي چې د کندهار ولایت اکثره ولسوالۍ له مرکزونو پرته ددوی په واک کې دي، خو زه دې ته حیران یم چې دا ځینې نړیوالې اداري، په تېره بیا رسنۍ ولې دومره غټ درواغ وایي چې د کندهار ولایت په ولسوالیو کې مکتبونه یو مخ تړل سوي دي. اوس خو دادی موږ او تاسې ټول یې په خپلو سترګو وینو چې په پنجوایي غوندې ځای کې د هلکانو مکتب خو څه کوې چې د نجونو مکتبونه هم فعال دي.

ولسمشر په خپله کتابچه کې یو څه ولیکل او ویې ویل: ښه اوس به نو د تاریاکو احوال واخلو. په دې وخت کې له نشه یې توکو سره د مبارزې وزیر له خپله ځایه داسې په چټکۍ او وارخطایۍ ولاړ سو لکه یو لړم چې یې و چیچي. ده هم د نورو دوو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کې یو څه وویل او بیا په منډه راغی د ولسمشر څنګ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنبښناست. تر یو څو خبرو وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل چي ننګرهار ولایت یې ولید او یې پوښتل: دا کوم ولایت دی؟ څنګ ته ناست وزیر ورته وویل چي رئیس صاحب دا هلمند دی او له دې سره سم یې خپلي عینکي د ولسمشر پر سترګو ورکنبېښوولې. ولسمشر بې واره وخندل او ویې ویل: اوهو ماشاء الله دلته خو تاریاک هیڅ نه لیدل کېږي. وزیرصاحب په خندا د ولسمشر غوږ ته خوله ورنږدې کړه او ویې ویل: رئیس صاحب سږکال په ټوله هلمند کي یو بوټی تاریاک هم نه دي کرل سوي، ټولو خلکو غنم کرلي دي. ولسمشر وویل: بس بس چي په هلمند ولایت کي هم تاریاک نه دي کرل سوي، نو زه باور لرم چي په ټول افغانستان کي نه دي کرل سوي. بیا یې لوړ وکتل او ویې ویل: خدایه شکر چي له دې پېغوره خو دي خلاص کړم چي نړیوالو به ویل چي افغانستان د تاریاکو لومړی تولیدوونکی هیواد دی. پیلوټ الوتکه څو واره د غنمو د فصلونو د پاسه په ټیټه ارتفاع کي تېره کړه.

ولسمشر په خندا وویل: یو وخت هلمند ته د غنمو ګدام ویل کېده، اوس زه داسي فکر کوم چي هلمند بیرته هغه پخواني حالت ته راګرځېدلی دی.

په دې وخت کي سوکه سوکه تیاره سوه، ولسمشر وویل چي اوس ماښام سو، د اوبو او برېښنا حالت به هم وګورو، بیا به نو ځو له خیره سره؟ له دې سره سم د اوبو او برېښنا وزیر هم د نورو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کي یو څه وویل او بیا یې ځان د ولسمشر څنګ ته راور ساوه. یو څو دقیقې وروسته الوتکه د کابل ښار فضاته ورسېده. په دې وخت کي ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ دباندي وکتل، ترڅو چي یې خوله خبرو ته جوړوله نو د اوبو او برېښنا وزیر خپلي عینکي د هغه پر سترګو کړې. له دې سره سم ولسمشر په خوښۍ وپوښتل:

- او هو دلته د برېښنا څومره ډېر څراغونه دي، دا کوم ځای دی؟

- صاحب دا پکتیکا ده.

- دا څه وایې ! دا پکتیکا ده؟

- هو صاحب، په ټولو ولایتونو کي مي اول پکتیکا ته برېښنا راوسته، ما ویل د دې ولایت خلک ډېر غریب دي. له خدایه راضي یم چي له کومي ورځي راهیسي دلته برېښنا راغلې نو خلکو ته دومره ډېر کارونه پیدا سوي چي اوس بیخي مزدور نه پیدا کېږي. ان دا چي پاکستانیان او ایرانیان دې ولایت ته د کار لپاره راځي. دا دی د کار او ټولنیزو چارو وزیر صاحب خپله دلته تشریف لري، ده ته هر څه معلوم دي.

- یاره واقعاً چي دا یو ستر خدمت دی، خو عجیبه ده د پکتیکا مرکز، ښرنه خو پخوا دومره غټ ښار نه و.

- صاحب ښرنه اوس هغه پخوانی کوچنی ښار نه دی، بیخي لکه کابل داسي دی او بل دا چي د پکتیکا ولایت ټولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولسوالۍ بربښنا لري، ځکه نو ټول ولايت يو ښار غوندي ښکاري.

ولسمشر په خپله کتابچه کې ژر ژر يو څو کرښې وليکلې او ويې ويل: د نن لپاره همدومره کار بس دی، راځئ چې ځو. بيا يې د خپلې کتابچې پاڼې سره واړولې او د خپلو ياداښتونو په لوستلو يې پيل وکړ. په دې وخت کې وزيرانو يو بل ته حيران حيران سره کتل. ولسمشر کتابچه په جېب کې واچوله، غاړه يې تازه کړه او ويې ويل: ما د خپلو وزيرانو په باب د نړيوالو او داخلي رسنيو له لارې، دغه ډول د خلکو له خولې ډېر شکايتونه اورېدلي ول چې دوی د بيت المال پيسې اکثره غلاکوي او يا يې په قيمتي موټرونو، کورونو او خپلو عياشيو لګوي خو زه اوس پوه سوم چې دا ټول تورونه بې ځايه ول. نن ماته معلومه سوه چې تاسې په رښتيا افغانستان ته ډېر ستر خدمتونه کړي دي او له خپل وطن سره د زړه له کومې مينه لرئ، زه وياړم چې ستاسې غوندي وزيران لرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم

د وزیرانو دا غونډه د پراختیایي بودجې د تصویب لپاره رابلل سوې وه چې ځینو وزیرانو یو ساعت مخکې لا ځان ورته رارسولی و. ولسمشر ورغوي سره ومښل، د غونډې برخه وال یې ښه تر نظر تېر کړل او ویې ویل: څوک خو به غیر حاضر نه وي؟ د کورنیو چارو وزیر ولاړ سو، لاسونه یې پرنامه ونیول او ویې ویل: صاحب ټول وزیران حاضر دي، پیسې هم عجیبه شی دي، زه خو خپله سهار په خړه لا راغلی یم، ما ویل چې غونډه را څخه تېره نه سي. له دې خبرې سره سم د غونډې ټولو برخه والو وخندل.

ولسمشر په خندا وویل: رښتیا هم پیسې ښه شی دي، رحمان بابا د دنیا په باب څه ښه ویلي دي:

ښــــــــــــــــــــــــه ده ښــــــــــــــــــــه ده دا دنیـــــــــــــــــــــــا
چــــــــــــــــــــــــي توښـــــــــــــــــــــه ده د عقبـــــــــــــــــــــــا
کـــــــــــه یــــــــــــي تویـــــــــــه پــــــــــر صـــــــــــحرا کـــــــــړې
ښایســـــــــــــــــــــته کانـــــــــــــــــــدي صـــــــــــــــــــحرا

موږ پر شېرپور غوندي سپېره ځای دنیا توی کړه، ګورئ تاسي خو ټول هلته کورونه لرئ، اوس شېرپور څومره ښایسته ځای دی، ښه په هر صورت اوس خپله غونډه پیل کوو. اول به د دفاع وزارت پر وړاندېزونو خبري وکړو. د دفاع وزیر سترګې سره ومښلې، مخ ته پرته دوسیه یې راپورته کړه او ویې ویل: موږ غواړو د ملي اردو په چوکاټ کي پنځه زره عسکر زیات کړو چې مالي لګښت مو یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ اټکل کړی دی. ده لا د موضوع جزیات نه وه ویلي چې د کورنیو چارو وزیر یې خبره ونیوله او ویې ویل:

رئیس صاحب زما په فکر نورو عسکرو ته هیڅ اړتیا نسته، که خبره د داخلي امنیت وي نو هغه خو زموږ پولیس او امنیتي کمپنۍ ساتلای سي او که د دوی دا مطلب وي چې په ملي اردو د طالبانو او القاعده وو مخه ونیسي نو دا کار امکان نه لري. د دې نویو عسکرو تاوان دا دی چې د امنیتي کمپنیو اړتیا تر پوښتني لاندي راولي. او س مهال په افغانستان کي په لسګونو امنیتي کمپنۍ په کار لګیا دي چې که دا کمپنۍ وتړل سي، نو ډېر خلک به بې کاره سي. مثلاً اول زه درې امنیتي کمپنۍ لرم، دغسي نور وزیران درواخله چې له دې لاري ډېر وزیران ، وبخښئ خوله مي خطا وته، ډېر خلک ډوډۍ پیدا کوي.

ولسمشر د تائید په ډول سر وښوراوه او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتیا هم چي زموږ د خلکو کار او روزګار ډېر ضروري دی او تر ټولو مهمه دا ده چي ماته د خپلو وزیرانو روزګار ډېر مهم دی، په تېره بیا د کورنیو چارو وزیر خو ډېر راباندي ګران دی، ځکه چي پلار یې ډېر ښه سړی و. خیر دا موضوع دي پر همدي ځای پاته وي اوس به د مهاجرینو د وزیر خبري واورو. د مهاجرینو وزیر چي لا یې خبرو ته پوره چمتووالی نه درلود ، وارخطا غوندي د دوسیې پاڼي سره واړولې او ویې ویل: موږ غواړو په راتلونکي کال کي د شلو زرو کورنیو د راستنېدو پروګرام جوړ کړو چي ددې کار لپاره پنځه سوه میلیونه افغانیو ته ضرورت لرو. ده لا خپله خبره نه وه پوره کړې چي د کلیو پراختیا وزیر یې په خوله کي ورولوېد او ویې ویل: وزیر صاحب که شل زره کورنۍ په یوه کال کي افغانستان ته راستانه سي نو موږ ته به ګرانه وي چي ددوی لپاره د اوسېدو ځایونه برابر کړو. ولسمشر وویل چي ښه سمه ده د مهاجرینو خبره به بیا ګورو. بیا یې د کورنیو چارو وزیر ته مخ ورواړاوه او ویې ویل: ښه ځوانه وایه تا خو هم ښه ډېر کاغذونه مخ ته اېښي دي.

د کورنیو چارو وزیر خپلي پنډو ښیښو والا عینکي پر سترګو کړې او ویې ویل: رئیس صاحب تاسي ته خو معلومه ده چي د لویو لارو امنیت ډېر خراب دی، نو موږ غواړو چي په نوي کال کي د لویو لارو د ساتلو لپاره درې زره نوي پولیس استخدام او وروزو چي لګښت یې پنځوس میلیونه افغانۍ کېږي. ددې خبري سره سم د ټرانسپورټ د وزیر رنګ سور سو او ویې ویل: رئیس صاحب تاسي ته خو ډېره ښه معلومه ده چي له کومي ورځي راهیسي د لویو لارو امنیت خراب سوی نو ډېری خلک په طیارو کي سفرونه کوي، چي له دې لاري زموږ عواید لس برابره لوړ سوي دي، نو که د لویو لارو امنیت وساتل سي ښکاره خبره ده چي زموږ په داخلي هوایي پروازونو کي کموالی راځي او ډېر تاوان کوو . اوس ټول شتمن خلک په طیارو کي سفرونه کوي او غریب خلک که په موټرو کي هم سفر وکړي څوک څه نه ورته وايي. ولسمشر وخندل او ویې ویل: یاره وزیر صاحب دا خودي ډېره ښه خبره وکړه، زما خو دې خبري ته هیڅ پام نه و، موږ باید دولتي عواید نور هم لوړ کړو چي ملي اقتصاد مو پیاوړی سي.

ورپسې د سرحداتو وزیر غاړه تازه کړه او ویې ویل: موږ غواړو خپلي سل سرحدي تاڼې چي د تېرو جګړو پر مهال له منځه تللي وې، بیرته فعالي کړو چي ددې کار لپاره څلور سوه ملیونه افغانیو ته اړتیا لرو. له نشه یي توکو سره د مبارزې وزیر وویل: رئیس صاحب که چېري د افغانستان ټولي سرحدي تاڼې فعالي سي نو د تاریاکو د قاچاقو مخه نیول کېږي او په نتیجه کي یې تاریاک ارزانه کېږي، کله چي تاریاک ارزانه سول خلک یې نه کري، د تاریاکو کښت چي بند سو ښکاره خبره ده چي زموږ وزارت ته هیڅ اړتیا نسته. زه فکر کوم چي د یوه فعاله او ډېر ضروري وزارت لغوه کېدل یوه لویه ضایعه ده. افغانستان چي تر اوسه بې سرحدي تاڼو خدای ساتلی و، تر دې وروسته به یې هم خدای وساتي.

ولسمشر وخندل، د نشه یي توکو د مبارزې د وزیر پر اوږه یې لاس کښېښود او ویې ویل: بې غمه اوسه زوروره، ما خو مخکي لا وویل چي ماته د خپلو وزیرانو روزګار ډېر مهم دی. که ما دا وزارت لغوه کولای نو پخوا به مې لا لغوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی وای، ځکه چي ددې وزارت له جوړېدو سره د ترياکو کښت څو برابره ډېر سوی دی، خو زه دا کار نه کوم.

تر دې وروسته د لوړو زده کړو وزير وويل: موږ په پام کي لرو چي سږکال په بېلابېلو ولايتونو کي درې نوي پوهنتونونه جوړ کړو. د کار او ټولنيزو چارو وزير يې خبره ونيول او ويې ويل: زه فکر کوم چي دوی په لوی لاس موږ ته جنجال جوړوي، موږ بايد دومره محصلين جذب کړو چي تر فراغت وروسته کارونه ورکړو. که دا درې نوي پوهنتونونه جوړ سي ښکاره خبره ده چي هر کال به د فارغانو په شمېر کي ډېروالی راځي. زه چي خپلو امکاناتو ته ګورم نو نورو فارغانو ته کارونه نه سو ورکولای.

ولسمشر وخندل او ويې ويل: رښتيا هم چي دا کار به وزير صاحب ته جنجالونه جوړ کړي، اوس که خلک بېکاره دي او يا په داسي کارونو اخته دي چي لږ اجوره لري، دومره غټه ستونزه نه ده، ځکه چي باسواده خلک چندان نه دي بېکاره، خو که يو باسواده سړی خټګر او يا بېکاره وي نو ټول خلک به ناړې وهي چي وګوره باسواده سړی بې کاره دی او يا خټي کوي. اوس دي دا پروژه هم پاته وي، بيا به يې سره ګورو. ښه اوس به وګورو چي د کانو او سپکو صنايعو وزير صاحب څه وړانديزونه لري؟

د کانو او سپکو صنايعو وزير وويل: موږ د راتلونکي کال لپاره دوې پروژې لرو. يو د جواهرو او بله د زمردو د يوه کان را ايستل دي چي لګښت مو يې درې مليارده افغانۍ اټکل کړی دی. دوهمه پروژه مو د ښځو لپاره په کورونو کي د لاسي صنايعو د زده کړي کورسونه دي چي پر دې پروژه پنځه سوه ميليونه افغانۍ لګښت راځي.

د دفاع وزير وويل چي دا پروژه دي موږ ته راکړل سي، موږ يې ډېره ښه عملي کولای سو، ځکه چي موږ په دې اړه ډېره تجربه لرو. زموږ ځيني جنرالان چي پخوا جهادي قوماندانان ول د جواهرو او زمردو څو کانونه را ايستلي دي، ان دا چي په دې هم ښه پوهېږي چي چيري يې خرڅ کړي. د ښځو د چارو وزيري پوړنۍ پر سر ټينګ کړ او ويې ويل: وزير صاحب زه په لومړۍ پروژه کي څه نه وايم، خو دوهمه پروژه مو زموږ فعاليتونه له خنډ سره مخامخ کوي، موږ غواړو چي ښځي له کورونو څخه راووزي او له کوره د باندي په دفترونو او نورو برخو کي کار وکړي خو تاسي يې په کورونو کي مصروفه ساتئ.

د کانو او سپکو صنايعو وزير چي خوله خبرو ته جوړوله نو ولسمشر مداخله وکړه او ويې ويل: زه چي ګورم نو دا موضوع يو څه جنجالي ده، ښه به دا وي چي پرې يې ږدو، اوس به وګورو چي د نشه يې توکو سره د مبارزې وزير صاحب څه وايي. وزير صاحب ژر ژر د دوسيې پاڼې سره واړولې او ويې ويل: موږ غواړو چي د ترياکو د کښت پر ضد يو تبليغاتي کمپاين وکړو چي ددې کار لپاره پنځوس ميليونه افغانيو ته ضرورت لرو. د ارشاد، حج او اوقافو وزير وويل چي دا ښه پروژه ده خو که د کوکنارو په کښت کي نابېره کمښت راسي نو د حاجيانو شمېر به هم ورسره کم سي، ځکه چي ډېر خلک د ترياکو په پيسو حج ته ځي. د ښځو چارو وزيري وويل چي که د ترياکو کښت کم سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ودونه به هم ورسره کم سي او ډېري نجوني به بې واده پاته سي ځکه چي ډېر خلک د تاریاکو په پیسو ودونه کوي.
ولسمشر په خندا وویل: فکر کوم چي ستاسي دواړو اندېښني پر ځای دي، بس دا پروژه دي هم د اوس لپاره پاته وي. ورپسې د کرهنې وزیر دولسمشر خواته وکتل او ویې ویل: موږ غواړو چي د ځینو مضرو حشراتو پر ضد یو پراخ کمپاین وچلوو ، لکه د انارو مچ، ملخ او داسي نور چي لګښت یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ دی. د دفاع وزیر وویل چي زما د معلوماتو له مخي دغه مضر حشرات اکثره له پاکستان څخه راغلي دي. زه افغانستان ته ددغو مضره حشراتو راتګ تصادفي نه بولم، بلکي داسي فکر کوم چي دا به د پاکستان حکومت رالېږلي وي چي له دې لاري زموږ زراعت له پښو وغورځوي. هر هغه مضر موجود چي د پاکستان له خوا افغانستان ته رالېږل کېږي د القاعده او طالب حکم لري. تاسي ته خو معلومه ده چي د القاعده وو او طالبانو سره مبارزه د دفاع وزارت کار دی، نو که دا پروژه موږ ته راکړل سي موږ یې په ډېر بریالتوب سره مخ ته بېولای سو. ولسمشر تندی په ورغوي وواهه او ویې ویل: اوف ورک یې کړئ ! څو واره مي درته ویلي دي چي دلته د القاعده او طالب نوم مه اخلئ، نور ګرد سره دا بحث پرېږدئ، دا پروژه دي هم اوس پاته وي، راسئ چي د عامي روغتیا وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو.

د عامي روغتیا وزیر په فاتحانه انداز سره غاړه اوږده کړه او ویې ویل: زموږ د ښېرني له مخي د خلکو ډېري ناروغۍ، د ککړ چاپېریال له امله دي. ددې ستونزې د حل لار دا ده چي باید د روغتیا په برخه کي د خلکو د عامه پوهاوي کچه لوړه سي، نو موږ غواړو د عامه پوهاوي لپاره په یوه پراخ کمپاین لاس پوري کړو چي لګښت به یې یو ملیارډ افغانۍ وي. له دې خبري سره ټولو وزیرانو ناري کړې او په یوه خوله یې وویل چي وزیر صاحب ته خو موږ ټول په بلا اخته کوې. لومړی د ټرانسپورټ وزیر وویل: که د خلکو د روغتیایي پوهې سطحه لوړه سي نو پر موږ به د انتقادونو باران جوړ سي، ټول به وایي چي چاپېریال د موټرو د دود له امله ککړ سوی دی.

د کرهنې وزیر وویل چي خلک به وایي چي د ځنګلونو بیا رغوني ته پام نه دی سوی. د ښار جوړولو وزیر وویل چي خلک به وایي چي د څښلو پاکي اوبه نسته او ښار پاکولو ته پام نه دی سوی. د سوداګرۍ وزیر وویل چي خلک به وایي چي ټول ښار دود پر سر اخیستی دی، ځکه چي سوداګر هیواد ته بې کیفیته تېل واردوي. نورو وزیرانو لا خپل دلایل نه وه ویلي چي ولسمشر مداخله وکړه او ویې ویل :بس بس نور بحث ته ضرورت نسته. ما ته د خپل مملکت ثبات تر ټولو مهم دی. تر دې لا د خپلي کابینې ثبات ډېر راته مهم دی. یوه پروژه چي دومره جنجالونه جوړوي، په تېره بیا زما د وزیرانو د خوابدۍ سبب کېږي، بیخي یې نه عملي کوو ، زه خو وایم چي دا پروژه دي د تل لپاره پاته وي، ښه اوس به د مالیې وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو. د مالیې وزیر وویل:

موږ او تاسي ټولو ته معلومه ده چي په افغانستان کي ورځ په ورځ امنیت خرابېږي، دولتي چارواکي، په تېره بیا وزیرانو ته ګرانه ده چي په بازار کي له عامو بانکونو سره معاملې وکړي، ځکه چي هلته نه موږ خوندي یو او نه مو پیسې. همدا اوس که په کابل کي وضعیت ناڅاپه خراب سي نو موږ نه سو کولای چي خپلي پیسې خارجي ممالکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته انتقال کړو، نو موږ دديې اړتیا په پام کي نیولو سره غواړو په ارګ کي د ننه یو بانک جوړ کړو چي یو ملیارډ افغانۍ لګښت غواړي. دا بانک به پر نړیوالو معیارونو برابر وي چي یوازي به ولسمشر، د هغه مرستیالان او وزیران حسابونه پکښي ولري. ولسمشر لا څه نه وه ویلي چي ټولو وزیرانو په یوه خوله وویل: یاره دا خو واقعاً ډېره ښه پروژه ده. ولسمشر چي خوله یې له خندا ډکه وه، وویل: رښتیا هم چي ډېره ښه پروژه ده، زه یې همدا نن د منظورۍ فرمان لیکم، بس سبا په کار پیل وکړه. اوس غونډه پر همدې ځای پای ته رسوو، سبا به د نورو وزارتونو پر انکشافي بودیجي خبري کوو. غونډه په رسمي ډول پای ته رسېدلې ده خو زه به په پای کي یوه ټوکه ووایم. وایي چي یو وخت یو ډېر شتمن سړی مړ سوی و چي په اسقاط کي یې غریبانو ته ښه ډېري پیسې ورسېدې. په دې وخت کي یو غریب سړی چي زرګون نوټ ور رسېدلی و، وویل:

هــــــر ســـــــړی هــــــم پښـــــــې اوږدې کانــــــــدي وای مــــــــړ یــــــم
جــــــار قربــــــان ســــــم د حــــــاجي صـــــــاحب تــــــــر مــــــــړي

نو زه هم وایم چي:

هـــــر وزیـــــــر وایــــــي زمـــــــا پـــــــلان تـــــر نـــــــورو ښــــــه دی
جـــــار قربـــــان د مـــــــالیې وزیـــــــر تـــــــر پـــــــلان ســـــــم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کیږي

دکمیسیون مشر پر خپل سور او غوښن مخ دسمال راتېر کړ، د معدني اوبو بوتل یې پر سر پورته کړ، یو غټ ټېغ یې وکیښ او بیا یې د غونډې برخه والو ته وویل: تاسي ته معلومه ده چي غربت د ډېرو بدمرغیو مور ده، لکه تراهګري، اداري فساد، جرمونه، قاچاق، بې سوادي او داسي نور. اول دا چي که په هیواد کي غربت وي خپل موټر او کور به در پوري اور وي، ټولو به سترګي در ته نیولي وي، وایي وګوره د نورو مامورینو په وچه ډوډۍ وس نه رسېږي او د دوی پیسي یې کړوسیان لا نه سي خلاصولای. نو له همدې امله زموږ زړه سواند جمهور رئیس د ټولو وزارتونو له استازیو څخه دغه زموږ کمیسیون جوړ او وظیفه یې راته سپارلې چي د غربت ختمولو لپاره یو پلان جوړ کړو.

د حج او اوقافو د وزارت د استازي خوله ویړه سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ویې ویل: ښه دا وو ایه چي پیسې پکښې سته کنه؟ د کمیسیون مشر په خندا ځواب ورکړ: پیسې به ولي پکښې نه وي، تا نن بې پیسو یو کار لیدلی دی؟ ښه اوس اصلي موضوع ته راځو. هغه معلومات چي موږ ته په واک کي راکول سوي دادي چي، د افغانستان شپږ ملیونه خلک ډېر غریب او ژوند یې په خطر کي دی، موږ اوس پر دې خبري کوو چي څنګه کولای سو د دغو غریبو خلکو ژوند وژغورو؟

د کار او ټولنیزو چارو وزارت استازي چي تازه له تشنابه راوتلی او لاسونه یې لانده ول وار د مخه کړ او ویې ویل: زما په فکر که د کار زمینه ورته برابره کړو نو د دې غریبو خلکو ژوند به ښه سي. د کمیسیون رئیس یې په ځواب کي وویل: دولت به څومره خلکو ته کار ورکړي؟ په امریکا کي د دې دومره امکاناتو سره سره بیا هم بې کاري سته. په هر حال بیا هم دولت خپل وس له چا نه دی سپمولی، په تېره بیا خپله جمهور رئیس صاحب. هر چا چي یو څوک ورته معرفي کړی نو رئیس صاحب بې له دې چي ویې پېژني او یا یې اهلیت په پام کي ونیسي هغه یې خپل مشاور وزیر مقرر کړی دی. ان دا چي اوس خپل ټول مشاور وزیران پېژني هم نه. اصلاً د رئیس صاحب هدف دا دی چي خلکو ته کار پیدا سي کنه نو تا داسي لیدلي وي چي تر کلي یې نایان ډېر وي.

دکورنیو چارو وزارت استازي ځان په څوکۍ کي سره سم کړ او ویې ویل: زما نظر دا دی چي تر څو په افغانستان کي سوله نه وي راغلې نو غربت به تر دې نور هم ډېر سي. د اقتصاد وزارت استازي پر خپله راوتلې خېټه نیکټایي سمه کړه او ویې ویل: زه داسي فکر کوم چي سوله په خپله د غربت یو ستر عامل دی، که په افغانستان کي سوله وای نو دا دومره مرستي به له کومه کېدای؟ کېدای سوای چي اوس موږ خپله هم غریبان وای. په دې خبره د غونډې ټولو برخه والو د تائید په ډول سرونه وښورول.

ورپسې دکانو او صنایعو وزارت استازي چي پزي ته یې دسمال نیولی و وویل: دلته مخکي د کار او روزګار خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاده سوه، تاسي ته خو معلومه ده چي افغانستان د کانو له پلوه ډېر بډای هېواد دی، نو که دغه کانونه راو ایستل سي یو خو به زموږ ملي اقتصاد پیاوړی سي او بل به ټولو خلکو ته کار پیدا سي. د دفاع وزارت استازی چي خوب زنګاوه وویل: زه فکر نه کوم چي دا دي یوه موثره لاره وي، ځکه د روسانو د اشغال پر مهال د افغانستان په یوه ولسوالۍ کي د قیمتي ډبرو ځو کانونه راو ایستل سول خو له بده مرغه چي خپله د هغې یوې ولسوالۍ خلک هم په ماړه نه سول.

د زراعت وزارت استازي په پیپسي یو غټ خرپ وکړ او ویې ویل: د افغانستان ډېر خلک په کرنه او مالدارۍ بوخت دي، نو که موږ د اوبو بندونه ورته جوړ کړو او به به ډېري سي، خلک به په زراعت بوخت او په دي ډول به غربت ختم سي. د کورنیو چارو وزارت استازي خپله خولۍ پر مېز کښېښوول، پر سر یې لاس تېر کړ او ویې ویل: ستا خبره بیخي سمه ده، تا ته خو معلومه ده چي بندونه باید په کلیو کي جوړ سي خو کوم د نرزوی دی چي کلي ته سر ور ایسته کړي، موږ د کجکي بند ته ځیني سامان الات د شپږ زره کسیزه هوایي او ځمکني قواوو په بدرګه یووړل.

د سوداګرۍ وزارت استازي پر شونډو ژبه تېره کړه او ویې ویل: که موږ خپلو محصولاتو ته نړیوال بازار پیدا کړو زه فکر کوم چي ډېره ګټه به وکړو او غربت به ورسره ختم سي. د نشه یي توکو پر ضد د مبارزي وزارت استازي چي تاریاک یې تر غاښ لاندي ایښي ول او خوله یې چړپوله وویل: زه فکر نه کوم چي زموږ محصولات دي له نړیوالو محصولاتو سره رقابت وکولای سي، البته یوازي زموږ تاریاک دغه میدان ګټلای سي چي اوس هم د تاریاکو بازارونه ټول زموږ په واک کي دي. له تاریاکو څخه لاس ته راغلي پیسې د افغانستان د ملي اقتصاد دریمه برخه جوړوي چي دا ټول زموږ د وزارت لاس ته راوړنه ده، کله چي زموږ وزارت نه و نو په افغانستان کي تاریاک بیخي لږ کرل کېدل، خو کله چي زموږ وزارت جوړ سو نو د تاریاکو کښت څو برابره ورسره ډېر سو. د کورنیو چارو وزارت استازي سترګه ورته ووهل او سوکه یې وویل: هغه خو زموږ او ستاسي خپلمنځي خبره ده، په غریبانو پوري اړه نه لري.

د کمیسیون مشر لکه مارته چي شپېلۍ ووهي غاړه اوږده کړه او ویې ویل: زه لومړی ستاسي ټولو څخه یوه پوښتنه کوم. هغه دا چي که په افغانستان کي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ ټولو په یوه خوله ځواب ورکړ چي تراهګري به ګرد سره نه وای. د کمیسیون مشر ورپسي زیاته کړه: ښه نو بیا خو ټول پوهېږو چي همدا تراهګر دي چي د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسي که په افغانستان کي غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای، زما په فکر ترڅو چي مو په افغانستان کي د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلي غربت به هیڅکله ختم نه سي. له دې خبري سره سم د کمیسیون ټولو غړو چکچکي وکړې.

د دفاع وزارت استازي د خپلي نیکټایي غوټه ټینګه کړه او ویې ویل: دا خو واقعاً ډېر ښه نظر دی خو زما سره یوه پوښتنه سته، هغه دا چي ایا نړیواله ټولنه، په تېره بیا امریکا به په دې کار کي زموږ ملا وتړي؟ د کمیسیون مشر په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندا لاس پورته واچاوه او ویې ویل: ته هم عجیبه خبري کوې؟ نړیواله ټولنه به ولي زموږ ملا نه تړي، دا د غربت له منځه وړلو لپاره هغه د انګرېزانو په اصطلاح (Short cut) یا لنډه لار ده، زه باور لرم چي نړیواله ټولنه په دې کار کي اوس هم زموږ ملګرې ده، ځکه چي په افغانستان کي هره ورځ پر غریبانو خلکو بمباری کوي. د بهرنیو چارو وزارت استازي چي د سر وېښته یې ږمنځول وویل: دا پلان به څومره عملي وي او بل د افغانستان پارلمان به په دې کار کي زموږ ملاتړ وکړي؟

د کمیسیون مشر مېز په سوک وواهه او ویې ویل: دا پلان په سلو کي سل عملي دی، ځکه موږ ولیدل چي کله موږ له شېرپور څخه غریبان وشړل نو هلته غربت هم ورسره ختم سو، که مو له هغوی سره مرستي کولای نو ملیونونو ډالرو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته خپل کورونه لرو، اوس هلته د غربت هیڅ نښه نسته، بیخي اروپا غوندي ښکاري. پاته سوه د پارلمان خبره، زه باور لرم چي پارلمان به په دې کار ډېر خوښ سي، ځکه چي اول خو په پارلمان کي کوم غریب وکیل نسته او بل دا چي هغوی د ملت استازي دي، د هغوی یو هدف هم دغه دی چي په هېواد کي دي غربت ختم سي او که غربت ختم سي، نو د پارلمان د وکیلانو معاشات او نور امتیازات به هم څو برابره ډېر سي.

د کمیسیون مشر چي پوه سو چي خبري یې پر ټولو ښې لګېدلې نو خپل اواز یې ډډ کړ او ورپسې زیاته یې کړه: تاسي ګورئ نړیوالي ټولني په دې دومره ډېرو مرستو په افغانستان کي غربت ختم نه کړ، نو که موږ په خپلو لږو امکاناتو دغه بریا لاس ته راوړو زه باورلرم چي د سږکال د نوبل جایزه به خامخا موږ ته راکړل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه څنګه ولسمشر سوم؟

سرکاتب زلمي خان شونډه تر غاښ لاندي کړې ول، ورو ورو یې له ځانه سره یوه سندره زمزمه کوله او د حاضری د کتاب خواته ور تېر سو. د حاضرۍ په کتاب کي یې لا لاسلیک نه و کړی چي د ټیلیفون ګړنګهاری پورته سو، مدیر غمي خان د ټیلیفون غوږۍ پورته کړه او بیا یې کرار زلمي خان ته وویل چي رئیس صاحب دي غواړي. زلمي خان شعبه دوه ګامه کړه او په منډه د رئیس دفتر ته ورغی. کله چي بیرته راغی نو بنه یې الوتي ول، ویل زه یې له کاره ګوښه کړم. له دې خبري سره سم موږ ټول له خپلو ځایونو څخه ولاړ سوو او په یوه خوله مو وویل چي ولي؟ ده ویل نه پوهېږم. په دې کار موږ ټول خواشیني سوو او دا پوښتنه راته پیدا سوه چي سرکاتب صاحب خو ډېر فعال سړی و، خدای خبر چي ولي به یې له کاره ګوښه کړی وي؟

سبا سهار زموږ دفتر ته رئیس صاحب د مخه او ورپسې یو چپړاسي راغی چي یو بوډا سړی یې را په شا کړی و. رئیس صاحب بوډا ته اشاره وکړه او و یې ویل: دا ستاسي نوی همکار دی چي نصرو لالا نومېږي او د سرکاتب زلمي خان پر ځای به کار کوي. دی که څه هم سواد نه لري خو ډېر ښه سړی دی، خیر دی په کارونو کي تاسي مرسته ورسره وکړئ. بېچاره ضعیفه دی، دلته دریم منزل ته نه سي راپورته کېدای، چپړاسي به یې سهار مهال په شا راپورته کوي او د رخصتۍ پر وخت به یې بیرته کښته کوي.

رئیس صاحب پکول د تندي خواته را وښویاوه او زیاته یې کړه: ښایي ستاسي ټولو سره به دا پوښتنه پیدا سوې وي چي زلمی خان څنګه داسي نابېره او بې دلیله له کاره ګوښه سو؟ تاسي ته معلومه ده چي د بن په کنفرانس کي پرېکړه سوې وه چي د افغانستان دولت باید د ملي مشارکت د اصل پر بنسټ جوړ سي، یاني د افغانستان ټولو قومونو ته برابره ونډه ورکړل سي، نو ماهم د یوه دولتي مامور په صفت ځان مکلف وګاڼه چي د غه پرېکړه عملي کړم. ماچي وکتل نو زموږ په ریاست کي د یوه قوم مامورین ډېر او د بل قوم دا لږ ول، ځکه مو نو ځیني مامورین لیري کړل چي په هغه ډله کي یو هم زلمی خان دی.

نصرو لالا د رئیس صاحب پخوانی باغوان او اوس ډېر سپین ږیری سړی و، ږېنګۍ سوربخنه ږیره یې وله او یو زوړ پکول یې پر سر و، پر ملا را کړوپ او داسي ډنګر و لکه د پرتو ګاښ لرګی. کله چي به مو د عمر پوښتنه ځني وکړه نو ده به ویل چي نور نه یم خبر خو زما مور دي خدای وبخښي راته ویل به یې چي ته د سقاوي په کال پیدا سوی یې، اوس نو تاسي حساب ورته وکړئ چي د څو کالو به یم. نصرو لالا به هره ورځ له ځانه سره خپل یو اووه کلن لمسی هم راوست چي ټوله ورځ به یې د شعبې په کمپیوټر کي ګېمونه کول.

یوه اوونۍ وروسته زموږ په شعبه کي دا خبره راپورته سوه چي دا څنګه ملي مشارکت دی چي د یوه قوم استازی دي مدیر او نور دي عادي مامور، پیاده او ټایپیسټ وي؟ زموږ مدیر غمي خان که هر څو مره د زده کړي، لیاقت، رتبې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او اهليت خبره کوله خو چا نه ورسره منله. تر ډېرو اوږدو بحثونو وروسته مو داسې پرېکړه وکړه چې مديريت به د يوې يوې مياشتې لپاره د شعبې د ټولو کارکوونکو تر منځ نوبتي وي. د پچې پر اساس لومړی زموږ د شعبې چپړاسي، خيرو ماما مدير او غمی خان يې پر ځای چپړاسي وټاکل سو. خيرو ماما يو اتيا کلن سپين ږيری او په غوږو هم لږ درونډ و چې د حاضرۍ په کتاب کي به يې ګوته لګوله. له کومي ورځې راهيسې چې خيرو ماما مدير سوی و نو په شعبه کي دومره کار نه و، بس ټوله ورځ به مو کيسې سره کولې چې اکثره به يې د خيرو ماما د عسکرۍ د وختونو کيسې وې. که څه هم موږ د غه کيسې له ده څخه څو څله اورېدلې وې خو دا چې خيرو ماما اوس زموږ مدير و، نو ناچاره و چې بيا يې هم واورو. د شعبې پر دروازه مو وليکل چې غونډه روانه ده، لطفاً مزاحمت مه کوئ.

موږ په شعبه کي ځان ته جلا دېګ پخاوه، يوه ورځ د ډوډۍ پر مهال خيرو ماما غاب ته وکتل، ويل او هو دا مو څومره ډېره مالګه وراچولې ده؟ دا خو زما فشار لوړوي. پخواني مدير غمي خان چې اشپزي اوس ده کوله وويل: زه حيران يم چې د چا غوښتنه ومنم؟ که دېګ ته لږ مالګه وراچوم نو نور همکاران وايي چې مالګه يې ولي لږ ده او که ډېره مالګه وراچوم نو تاسي واياست چې مالګه يې ولي ډېره ده؟ خيرو ماما تندی تريو کړ او ويې ويل: اوس هغه پخواني وختونه تېر سوي دي، بايد زموږ ټولو غوښتني ومنل سي. بيا مو سره وويل چې جلا جلا دېګ خو نه سو پخولای او نه په يوه دېګ کي د ټولو ذوقونه ځايبدلای سي نو ښه به داوي چې تر دې وروسته به اشپزي هم په نوبت وي.

ما تر اوسه پوري دېګ نه و پوخ کړی، يوه ورځ مي دېګ له صابون څخه سم نه و پرېولی او کتغ مي پکښې پوخ کړی و. کله چې مو ډوډۍ وخوړه نو دسترخوان لا نه و ټول سوی چې نصرو لالا پر نس لاس تېر کړ او سوکه د تشناب خواته روان سو. دی لا نه و راوتلی چې غمي خان هم خپله ګېډه په لاس کښېکښل او ځان يې د تشناب دروازې ته ورساوه. کله چې نصرو لالا را و نه ووت نو غمي خان تندی تريو کړ او په درد يې وويل: نصرو لالا ژر را ووزه، زه هم په تکليف يم، هله ژر کوه! زه چې وايم کولمې مي غوټې غوټې پرې سوې. نصرو لالا لکه د غمي خان خبره چې يې ګرد سره نه وي اورېدلې نور هم وځنډېد، غمي خان غاښونه سره وچيچل، د تشناب دروازه يې په زوره ور وډبول او ويې ويل: ژر را ووزه دا ستا دپلار تشناب دی چې يو ساعت پکښې تېروې؟ په دې تشناب کي خو موږ ټول حق لرو، دا خو هغه پخواني وختونه نه دي. کله چې نصرو لالا له تشناب څخه راووت نو غمي خان په قهر پر ورمنډه کړه، نصرو لالا ځان يوې خواته کړ، غمی خان لکه غشی تشناب ته ننوت او دروازه يې په ځان پسې وتړله. تر دې وروسته مو يو مهالوېش جوړ کړ چې په هغه کي د هر قوم د مامورينو لپاره د تشناب وخت په دقيقو ښودل سوی و.

دوبی تېر سو او هوا سړه سوه. زموږ شعبې د لمر خواته يوه کړکۍ درلوده چې پخوا به غمی خان نژدې ورته کښېناست. دی له دې امله ګټمن و چې يو خو به ښه تود و او بل به يې د کړکۍ له لارې نسوار دباندي توف کول. يوه ورځ نصرو لالا د غمي خان پر ځای ناست و چې غمی خان راغی. کله چې يې نصرو لالا وليد چې د ده پر ځای ناست

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی نو په خندا یې ورته وویل: نصرو لالا اوس به نو تود سوی یې بس ده زما له ځایه ولاړ سه. پر نصرو لالا دا خبره بده ولګېده، تندی یې تریو کړ او په درد یې وویل: ولې ولاړ سم؟ دا ځای خو یوازې ستا په پچه نه دی ختلی، موږ ټول حق پکښې لرو، زما هم ساړه کېږي. تر دې وروسته پرېکړه وسوه چي کړکۍ ته به هم په نوبت سره کښېنو. د دې نوبت لپاره مو هم یو مهالوېش جوړ او پر کړکۍ مو ونښلاوه. یوه ورځ نصرو لالا وویل: نن مراجعین اکثره د یوه قوم او یوې سیمې ول، دې خبرې ته هم پام په کار دی. بیا مو د هر قوم د مراجعینو لپاره یو مهالوېش جوړ او د شعبې پر دروازه وځړاوه.

په کومه ورځ چي به د یوه قوم د مراجعینو نوبت و، نو کار به یې هماغه یوه مامور کاوه او په شعبه کي به د هماغه قوم په ژبه خبري کېدې چي د شعبې نور مامورین به چندان نه پوهېدل. دا چي په هماغه ورځ به نور مامورین بې کاره ول نو په خپلو څوکیو کي به ارام ویده ول.

یوه ورځ چي موږ ټول ویده وو، د خیرو ماما دې خبرې راوېښ کړو: ایا دا انصاف دی چي یو مامور کار کوي او نور بېغمه ویده دي؟ بیا به مو داسې کول چي تر غرمې به مو کار کاوه او تر هغه وروسته به مو خوبونه کول. زموږ ټایپستي عایشه جانې چي به یو ساعت کار وکړ نو لاسونه به یې د کمپیوټر پر کیبورډ پراته او دا به خوب وړې وله. یوه ورځ په خوب کي له څوکۍ څخه پرمخې راولوېده او پزه یې ویني سوه. کله چي یې د پزې وینو ته پام سو نو په چیغو یې وویل: د خدای لپاره دا انصاف دی چي یو مامور په زړه او بل په نوې څوکۍ کي ناست دی. سبا زموږ د ریاست اداري مدیر موږ ټولو ته یوه یوه نوې څرخي څوکۍ راوړل. اوس نو زموږ خولې په غوږو کي وې، په څرخي څوکیو کي به مو ښه درانه خوبونه کول چي خرهاري به مو ټوله شعبه پر سر اخیستې وله، په تېره بیا عایشه جانې خو داسې خرهارۍ کاوه لکه غویی چي دې تازه حلال کړی وي. اوس موږ د ملي مشارکت شعار په بریالیتوب سره عملي کړی و. که څه هم د خوب پر مهال زموږ خرهاري توپیر سره درلود خو په خوب کي مو داسې احساس کاوه لکه موږ چي ټول یو وجود یو، څکه چي زموږ خوبونه او د هغه تعبیرونه یو ډول ول. یوه ورځ مې خوب لیده چي د ملي مشارکت اصل د افغانستان په ټولو ادارو کي عملي سوی دی. زده کړې، تجربې، تقوا او نورو کاري ځانګړتیاوو ته هیڅ اړتیا نسته، زه د خپل قومي نوبت له مخي مدیریت، ریاست، معینیت، وزارت او باالاخره ولسمشرۍ ته رسېدلی یم. دغه ډول خوب مي څو څو ځله ولید، یو عجیبه حالت و، کله چي به مو خپل خوب یو بل ته سره وو ایه نو ټولو به یو ډول خوبونه لیدلي ول. زه په وېښه یو عادي مامور وم چي د یوې میاشتې معاش به مې تر بلې میاشتې پورې نه رسېده، خو چي سترګي به مي پټې کړې نو ولسمشر به وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارګ مېلمستیا ولې وځنډېده؟

په ارګ کې دا مېلمستیا د یو شمېر قومي مشرانو په ویاړ جوړه سوې وه چې د کابینې غړیو، معینانو او والیانو هم برخه پکښې درلوده. ولسمشر په خورا خوښۍ د ډوډۍ خوړلو تالار ته راغی، خو کله چې د ډوډۍ خوړلو مېز ته کښېناست نو ناببره یې تندی تریو او له درده سور واوښت. له دې سره سم ټول وارخطا سول چې یا خدایه څه پېښه سوه؟

ولسمشر مخ ته پروت د قورمې غاب ورپورته کړ، بوی یې کړ او بیا یې په درب بېرته پر مېز کښېښود. له دې درب سره لکه ځانمرګی برید چې سوی وي، د کابینې ټول غړي، معینان او والیان له خپلو ځایونو څخه ولاړ سول. یو وزیر چې تر دې مهاله یې له لوږې پرله پسې اړرمې کښلې، ناڅاپه یې خوله داسې کلکه بنده سوه لکه د یو چا ژامې چې د یخ له امله سره تبرې سي. ولسمشر وویل: اشپز چېرې دی، ژر یې راوغواړئ؟ اشپز چې تر دې مهاله د ډوډۍ خوړلو د مېز تر څنګ ولاړ و، منډه کړه او ځان یې د یوه چاغ وزیر شا ته پټ کړ. دا چې ټولو کښته کتل نو د چا پام نه سو چې اشپز د وزیر شا ته پټ دی.

د ډوډۍ خوړلو په تالار کې چوپه چوپتیا خپره سوه، هیڅوک نه پوهېده چې څه پېښه سوه؟ د ولسمشر رنګ نور هم له درده سور سو او ورپسې زیاته یې کړه: له دې مملکت سره هیڅوک هم خواخوږي نه لري. دا چې موږ په خپل ارګ کې دومره بې پروا یو په ولایتونو کې به څه حال وي؟ دا حقیقت تاسې ټولو ته معلوم دی چې زموږ دولت د خیرات په پیسو چلېږي. زموږ یو دوست هیواد چې له تراهګرۍ سره په مبارزه کې زموږ کلک ملاتړی دی او زموږ سره یې بې قید وشرطه ملیونونه ډالره مرستې کړې، ولې یې داسې په اسانه له لاسه ورکړو؟ که دا کار کوو، نو ایا دا به له دې وطن سره جفا نه وي؟

ټولو په یوه خوله وویل: هو صاحب دا خو رښتیا هم چې له وطن سره لویه جفا ده. ولسمشر ترخه خندا وکړه او بیا یې وویل: نو چې داسې ده بیا تاسې سترګې نه لرئ؟

له دې خبرې سره سم په ټولو سرونه وځړېدل. ولسمشر بیا د قورمې غاب ورپورته کړ او ویې ویل: تاسې ته معلومه ده چې سبا زموږ د دوست هیواد هندوستان ولسمشر کابل ته راځي. که تاسې سترګې درلودای او یا مو ډیپلوماټیکه تربیه درلودای، نو نن به مو د غوایي غوښې نه پخولای. کېدای سي د غوایي د غوښو بوی تر سبا پوري هم له لوښو څخه لیرې نه سي. که پر دې نازولي مېلمه د غوایي د غوښو بوی ولګېده نو زموږ خو به پزه پرې سي.

تر دې وروسته باید په ارګ کې د غوایي غوښې ګرد سره پخې نه سي. بل دا چې ټول لوښي دي له ارګ څخه لرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوورل سي او پرځای دي یې نوي لوښي رانیول سي، ځکه چي دا لوښي د غوایي د غوښو بوی وهلي دي. تر دې وروسته د خوراک په برخه کي د افغانستان دولت د سبزي خوړلو د سیاست ملاتړ کوي. په هر صورت تاسي خپله ډوډۍ وخورئ زه یې نه خورم د خدای په امان. له دې سره سم په تالار کي ناست ټول مېلمانه یو په بل پسي ولاړ سول او د ډوډۍ خوړلو تالار خالي پاته سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکي د وزیر صاحب وطندار وای

له مشرانو مي اورېدلي ول چي یو معلم او بل هم خورد ضابط پر یوه حال وي، خو عجیبه ده زه په دې دواړو کي یو هم نه یم بیا هم هیڅ مخ ته نه سم تلای. یوه شپه مي خپل اروابناد پلار په خوب ولید ، ویل ګل جانه زویه څنګه یې؟ ما ویل پلاره بس پوښتنه مه کوه، یوه مي نه دوې کېږي. زموږ د دفتر نور کار کوونکي ورځ په ورځ مخ ته ځي، خو زه هغه د چا خبره پیاز په ګنډه په ډوډۍ پسي ګرځم. پلار مي وپوښتل: نو ولي مشکل څه دی؟

- مشکل دادی چي زه یوه داسي نیمګړتیا لرم چي زموږ په دفتر کي یې هیڅوک نه لري، که دا نیمګړتیا مي نه درلودای نو اوس به زما هم خولې په غوړو کي وای.

- څه نیمګړتیا لرې؟ که پوهنتون دي مطلب وي نو هغه خو دي ویلی دی.

- نه بابا پوهنتون خو خپله زموږ رئیس، نصرو لالا هم نه دی ویلی.

- انګرېزي او کمپیوټر یادوي؟

- نه یو بل شی مي کم دی

- څه شی دي کم دی؟ پوهنتون دي ویلی دی، په انګرېزۍ او کمپیوټر پوهېږې، ښه ذهن لرې، نور څه غواړې؟

- کاشکي دایو کمال مي هم نه درلودای، خو یوازي د نصرو لالا وطندار وای بس.

که سواد مي نه درلودای هم به مي ښه کار جوړ وای. نصرو لالا که څه هم بې سواده دی خو دا چي د وزیر صاحب وطندار دی، هیڅوک د سواد پوښتنه نه ځني کوي.

سواد خو لا څه کوي، که عقل مي هم نه درلودای نو تر اوسني حال به مي ژوند ښه وای. د نصرو لالا ورور جمال یو مخ له عقله خلاص، په اصطلاح بیړا دی خو هغه دی نر غوندي زموږ اداري مدیر دی، د چا پلار یې مخ ته نه سي دربدای. یاره زه خو وایم که خدای په غوړو کوڼ پیدا کړی وای هم مي هیڅ پروا نه کېده. د نصرو لالا وراره، کوڼ سردار که څه هم په دواړو غوږو نه اوري خو د خریدارۍ مسئول دی.

ځیني انډیوالان مي راته وایي چي ته د بلبلانو په شان خوږه ژبه لرې خو څه فایده؟ کاشکي ګرد سره ګونګی وای خو د وزیر صاحب وطندار وای. ګونګی نعیم چي د نصرو لالا باجه دی خدای بخت ورکړی دی، زموږ لوژستیک مدیر دی.

خلک وایي چي ځواني لوی نعمت دی، خو ځواني له بخت سره خوند کوي، کنه تر دې ځوانۍ خو سپین ږیرتوب ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی. د نصرو لالا خوانښې (ګل ببو) چې ووینې نو داسې کباړ سوې، لکه د چمن او کوټې د لارې بس چې ډېر زوړ سي او په اصطلاح له اخ و ټوخه ولوېږي نو خاوندېې شوکی ځني وکاږي او بیا غوايي پکښې وړي، خو ګل ببو د نامې لور بیا هم د خپل لوړ بخت له برکته له کاره نه ده لوېدلې او زموږ د استخدام مدیره ده. څوک څه خبر دي چې دا به د اویاوو کالو وي. مخ يې کندي کندي دی، خو دا لکه بولډوزر هره ورځ دغو کندو ته خورا ډېر پوډر وراچوي. ظاهري ښه يې د خپل کمال له برکته برابره ده او دفتري کار يې ټوله زه کوم.

مسلک او تجربه دې مې هم په اور پسې سي، لوېشتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمین و، خو دا چې د رئیس صاحب د خاله زوی دی اوس چېرمین، یانې زموږ عمومي مدیر دی.

کله نا کله مې په زړه کې راوګرځي چې کاشکي خو مې مور د وزیر صاحب وطنداره وای. د نصرو لالا مرستیال اکبر ته ګوره چې یو موټر اخلي او بل خرڅوي. یوه میاشت مخکې ځارنوالی د یو ملیون افغانیو پر غلا ونیو، خو دا چې د وزیر صاحب خوريی دی، درې ورځې وروسته بیرته راخوشې او اوس د پخوا په شان پر خپل ځای کار کوي.

زموږ د دفتر ټول مامورین سره خپلوان دي، لکه په تولسې ډرامه کې د (ګویندر ویراني) غوندې یوه کورنی ده، نور يې څه کوې زموږ ریاست تیار (شانتي نیکیتن) دی. په دوی کې یوازې زه بلا وهلی هم د بل ولایت یم او هم له ویراني کورنی سره خپلوي نه لرم. اوس دې هم پر ما افرین سي چې د بل ولایت سړی یم او ځان مې ساتلی دی. یو متل دی چې وايي: شاباش دې پر انا سي چې له نهو منو اوړو څخه يې یوه پتیره پخه کړه. په دې باب مې ډېر چورت وهلی دی چې څنګه وکولای سم د ویراني کورنی غړی سم؟ خو څه وکړم ما ته چل نه راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوانتنامو پارک!؟

د کندهار هوايي ډګر:

د تحقیق په شعبه کې یو خارجي سړی او یو افغان ترجمان ناست ول. د خارجي مخ تک سور او داسي چاغ و لکه پر مخ چي څو غالبوزو(غومبسو) چیچلی وي خو ترجمان بېچاره بیا داسي ډنګر او نری و لکه د بایسکل پمپ. خارجي قلم او کاغذ راپورته کړ، ویل نوم دي څه شی دی؟ ما ویل نوم مي جانان دی. خارجي زما د نوم په اورېدو له ځایه ولاړ سو ، په زوره زوره یې وخندل، په چاغ مخ کې یې تنګي سترګي نوري هم تنګي سوې، دومره تنګي چي نژدې و پټې سوي وای. بس نور به نو څه درته ووایم داسي خوشاله سو لکه سپي ته چي غوړ هډوکی ورواچوې، خونابېره یې تندی تریو سو ، لکه ښځي ته چي د لنګون درد ورولاړسي، مخ یې په سره رنګ کې شنه لمبه وکړه، غاښونه یې سره وچیچل او په ډېر اواز یې وویل: ښه نو ته ملا جانان یې؟

- نه ملا نه یم، زه د اروزګان ولایت د چارچینو ولسوالۍ یو بزګر یم

- درواغ مه وایه ! ته د طالبانو د حکومت په دوهم کال کې د هرات والي نه وې؟

- نه صاحب، زه د طالبانو د حکومت تر پایه پوري په پاکستان کې وم او بل هغه وخت زه د ثوارلسو کالو وم، تا د ثوارلسو کالو هلک لیدلی وي چي والي وي؟

- که ته هرڅونه کوښښ وکړې چي ځان پټ کړې موږ دې بیا هم پېژنو

- قسم په خدای که درواغ درته وایم، که مو زړه ته نه لوېږي راځئ زموږ د مسجد له ملا او د کلي له ټولو خلکو څخه پوښتنه وکړئ

- ملا او کلیوال پرېږده، موږ ډېر اسناد لرو چي ته ملا جانان یې، هغه ملا جانان چي زموږ پر ضد یې په ډېرو عملیاتو کي برخه اخیستې ده.

- دا تاسي څه وایاست ؟ زما په ټول ژوند کي مي په ټوپک والله که یو ټک هم کړی وي، خپله خواري او غریبي کوو، چا ویل چي ما ستاسي سره جنګونه کړي دي؟

- دا به وروسته درته ووایم چي موږ ته چا ویلي دي. اوس یوه بله پوښتنه درڅخه کوم. ورمه شپه ستاسي د کور مخ ته زموږ بې پیلوټه الوتکو د طالبانو یو موټر وویشت، ته دا ووایه چي په دې موټر کي څو طالبان مړه سول او د چا نفر ول؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- صاحب هغه د طالبانو موټر نه و، بلکې زموږ غوا وه

- ورک سه، ته وا موږ غوا او موټر نه سره پېژنو؟ زموږ څخه د شپې په تیاره کي یو انچ شی نه خطا کېږي، ژېړ رنګه دوه سیټه بای فور موټر نه و؟

- دروغ نه درته وایم، قسم په خدای چي غوا وه.

خارجي تندی تریو کړ او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی اوس بوزه.

د باګرام هوايي ډګر:

کله چي مي له سر څخه توره کڅوړه لیري کړل سوه نو ګورم چي په یوه کوټه کي یم او یو خارجي سړی مي مخ ته ناست دی، خارجي د سترګي مشي په ډول لاس را اوږد کړ، ویل زما نوم جان دی. په پوښتنو یې لا شروع نه وه کړې چي خوله یې د خندا په ډول ویړه سوه، ما چي ده ته وکتل نو ما هم ورسره وخندل. زما خندا بـه نو څه وه چي ځان مي پـه لوی جنجال کي وا چاوه. جان راولاړ سو او پر مخ یې یو څو چپلاخي ووهلم، ویل بې ادبه تـه پـر ما خاندې؟ ما ویـل پـر تا مي نه دي خندلي، ما چي ویل ته خاندې، ما هم درسره وخندل. ترجمان په تریو تندي راته وویل چي مه خانده، د جان خوله دغسي ده سړی چي وایي راته خاندي. جان قلم او کاغذ مخ ته کښېښوول او ویې ویـل: ښـه ملا جانانـه! تـه اول موږ ته دا ووایه چي ملاعمر چېري دی؟

- د خدای لپاره زه په ملاعمر څه خبر یم او بل چا ویل چي زه ملا جانان یم؟

- تا خپله وویل چي نوم دي جانان دی او ملا جانان ځکه یې چي زموږ سپي درته غپلي دي

- نو سپی خو هسي هم غاپي؟

- زموږ سپی ډېر هوښیار دی، هیڅکله بې ځایه چاته نه غاپي، تر اهګر ډېر ښه پېژني. تا ولیدل چي پـه شلو نفرو کي یې یوازي تاته وغپل.

- صاحب زما تر نیولو یو ساعت مخکي زموږ کور بمبارد سو چي زما پلار او مور پکښې شهیدان سول، ښایي زما له کالیو به د باروتو بوی ولاړېده، ځکه یې راته غپلي دي.

- یه داسي نه ده، زموږ سپی هیڅکله زموږ خپلو باروتو ته نه غـاپي. ښـه اوس دا راتـه ووایـه چي وړمـه ورځ چي تـه د چارچینو پر سړک ولاړ وې او په بوجۍ کي دي ماینونه اچولي ول، هغه دي چېري ښخ کړل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

-صاحب قسم په خدای چي هغه زمونږ د پالېز ژیړ کدوان ول چي بازار ته مي د خرڅولو لپاره وړل.

جان تر دې پوښتني وروسته پر مخ یوه کلکه څپېړه راکړه او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی راځخه وباسه.

د ګوانتنامو زندان:

لس ورځي پرله پسې یې د اوسپني په یوه تابوت کي اچولی وم، په تابوت کي داسي توره تیاره وه چي دلاس ګوتي نه ښکارېدې، تابوت هیڅ سوری نه درلود، یوازي یې یوه توربخنه ښیښنه درلوده، کله چي به مو شکایت کاوه نو پر دغه توره ښیښنه به مو لاس تېر کړ او عسکر به راغی. لسمه ورځ زما د تابوت سر خلاص سو او یوه ترجمان راته وویل چي راځه! ترجمان او یوه عسکر تر اوږو ونیولم او یوې کوټې ته یې بوتلم. په کوټه کي یوه پنډه ښځه ناسته وه چي قلم او کاغذ یې مخ ته پراته ول. که څه هم دې خندل مګر زه نه پوهېږم چي راته خندل یې او که راباندې خندل یې، خو ما زړه نه سوای کولای چي وخاندم. هغې وویل: اسامه او ملا عمر چېري دي؟

- نه یم خبر

- د پنټاګون او واشنګټن په پېښه کي د چا لاس و؟

- قسم په خدای که زما لاس پکښې و؟

- په یمن کي چي پر کښتۍ برید وسو او خوارلس امریکایان پکښې ووژل سول، هغه مهال ته چېري وې؟

- نه یم خبر، ما په خدای که په ټول ژوند کي کښتۍ لیدلې هم وي

- ته پوهېږې چي موږ ولي بندي کړی یې؟

- نو دا خو تاسي راته ووایاست چي ولي مو بندي کړی یم؟ تاسي خو وایاست چي ته ملاجانان یې او زه ملاجانان نه یم

- نو که ته ملاجانان نه یې، ملاجانان چېري دی؟

- زه څه خبر یم چي ملا جانان چېري دی

- ګوره دا کار ستا په خیر دی، یا خو ووایه چي ته خپله ملاجانان یې او که ملا جانان نه یې نو د ملاجانان په باره کي موږ ته معلومات راکړه، که دا معلومات دي راکړل نو بس په هغه ورځ دي خوشي کوو.

کله چي ما له دې دواړو خبرو څخه ټټه (انکار) وکړ نو خارجي ښځي پر سترګو یوه کلکه څپېړه ووهلم او عسکر ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې اشاره وکړه چي راځه ویې باسه. عسکر په سر توره کڅوړه راواغوستله او په یوه تنګ قفس کې یې واچولم. خوب، خوراک او هر څه مي په همدې قفس کې ول. څنګ ته مي دغسې نور قفسونه هم ول. ددې قفسونو ښه والی دا و چي یو بل ته نژدې ول، یوه بندې د څنګ ملګری هم لیدای سوای او هم یې خبرې ورسره کولای سوای. کله چي به سهار راوېښ سولو نو چا به ماشومان، چابه خپلوان او چا به خپل کور کلی په خوب لیدلي ول. له زندانه څخه خوشي کېدل خو به مو هره شپه په خوب لیدل.

یوه شپه مي خوب لیده چي په یوه لوی او ښایسته پارک کې یم، داسې یو پارک وي چي هرډول اسانتیاوې لري، نور یې څه کوې چي د هیڅ شي کمی پکښې نه وي. سهار مي دغه خوب خپل یوه ګاونډي بندي ته وواېه، هغه راته وویل چي انشاء الله خدای به دې ازاد کړي.

په همدې شکنجو او ظلمونو کې دوه کاله راباندې تېر سول. یوه ورځ یې زما یو همسایه و ایست او پر ځای یې بل بندي هغه قفس ته راوست. همسایه ته مي وویل چي ته د کوم ځای یې؟ هغه راته وویل چي زما نوم ملا جانان دی او د کندهار ولایت د پنجوایي ولسوالۍ او سپدونکی یم.

په خبرو خبرو کې پوه سوم چي دا هغه ملاجانان و چي زه یې دده په نوم راوستلی وم. ملا جانان ته مي وویل چي د خدای پر پار، زما سره مرسته وکړه، ته خو هسې هم په بلا اخته سوی یې، زه یې ناحقه ستا په نوم راوستلی یم. ملاجانان وویل چي ما خو خپل نوم نه دی اړولی او نه مي خپل کارونه ځني پټ کړي دي. له ملاجانان سره مي جوړه کړه چي دا وار به دواړه ورته وایو چي اصلي ملاجانان مخکې لاګوانتنامو ته راوستل سوی دی.

یوه ورځ یې تحقیق ته وغوښتلم چي دا وار د تحقیق په شعبه کې نوی خارجي ناست و. مخ ته پراته کاغذ ته یې وکتل او بیا یې وویل: موږ په تېر تحقیق کې درڅخه غوښتي ول چي یا وواېه چي ته ملاجانان یې او یا د ملاجانان په اړه معلومات راکړه. اوس دې څنګه خوښه ده؟ ما ویل زه خو ښکاره خبره ده چي ملاجانان نه یم خو ملاجانان په لاس درکولای سم. په دې خبره خارجي دومره خوشاله سو چي تر خوله یې لکه غویی لویې لویې رمباړې ووتلې. ماته یې وویل چي هله ژر راته وواېه چي ملاجانان چېرې دی؟

- په همدې زندان کې دی

- ټوکې مه کوه، سمه خبره وکړه

- ټوکې نه کوم، راځئ چي درته ویې ښیم، هغه په خپله خوله اقرار کوي چي زه ملاجانان یم

- تا پر موږ د بې عقلانو ګمان کړی دی او په خپلو چټیاتو زموږ وخت ضایع کوې.

- چټیات نه دي،راځئ په خپله یې وګورئ، زما څنګ ته په فلاني قفس کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خارجي ته درد ورغی او عسکر ته يې اشاره وکړه چې دی بوزه. عسکر هم تر لاس ونيولم او د او سپنې په تابوت کې يې واچولم. سبا يې له تابوت څخه راوايستلم او د تحقيق شعبې ته يې بوتلم. د تحقيق مامور راته وويل چې مبارک دې سه، خوشي کېږې، بيا يې يو کاغذ راوړاندې کړ او ويې ويل: دلته ګوته ولګوه !

- زه خو يې نه سم ويلای، دلته څه شي ليکل سوي دي؟

- دلته ليکل سوي چې زه د طالبانو او القاعده شبکې مهم غړی وم او اوس وعده کوم چې بيا به په تروريستي عملياتو کې برخه نه اخلم. زه د امريکا له متحده ايالاتو څخه مننه کوم چې په ګوانتنامو پارک کې يې زما ډېره ښه مېلمه پالنه کړې، په خپلو پيسو يې دې پارک ته راوستلی او اوس مې هم بېرته په خپلو پيسو کور ته استوي.

- د خدای لپاره زه کله طالب او القاعده وم؟

- ته خو ځکه طالب او القاعده يې چې کله زموږ سپي پر تا بوی وکيښ نو تا چيغه ورته ويلي دي او رټلی دي دی، بل دا چې په بوجی کې دې ماينونه اخيستي ول او غوښتل دې چې زموږ ټانکونو ته يې ښخ کړې.

- دا درواغ دي، هغه خو کډوان ول

- کډوان ول او که روميان، خو زموږ سره د ماينونو په نوم ثبت دي.

ما ورته وويل چې تاسي ټول درواغ وايأست، زما سره مو څومره ظلمونه وکړل، ما ته مو بيخي د سړي په سترګه نه دي کتلي او اوس واياست چې ته په پارک کې اوسېدلې؟ خارجي په خندا يو کوچنی ټايپ ريکارډ راپورته کړ او ويې ويل: دا دی تا خپله ويلي دي چې زه په پارک کې اوسېږم او ډېر خوشاله يم. بيا يې زما هغه خوب چې انډيوالانو ته مې ويلی او دوی په غلا ثبت کړی و راته واوراوه. وروسته يې راته وويل چې ستا خوښه ده که ګوته نه لګوې نو د تل لپاره به دلته بندي يې او که ګوته لګوې نو خوشي کوو دي، خو په دې شرط چې چاته به نه وايې چې زه په زندان کې وم، بلکې ورته وايې به چې زه د امريکايانو په مالي لګښت د سيل او چکر لپاره د کيوبا هيواد ته تللی وم. زه هم ناچاره سوم، ګوته مې ولګوله او له زندانه راخوشي سوم.

اوس مې کله کله په زړه کې راوګرځي چې ياره جانانه که پوليس وای نو د دنيا په هيڅ کونج کې به څوک درڅخه ورک سوی نه وای، وګوره ناټو، ايساف، امريکايان او ددوی انډيوالان څومره باتې ولي چې موږ داسي تخنيک لرو او هيڅوک نه سي راڅخه پټېدای، بيا يې هم ملاجانان پيدا نه کړ خو ما په يوازي سر او تش لاس ملاجانان پيدا کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د ولسمشر فرمان نه چلیږي

ولسمشر په مجلس کي په نوبت د هرچا ستونزوته غوږ نیوه، کله چي زما نوبت راغی نو په لوړ اواز او فاتحانه انداز یې راته وویل: معلم صاحب اوس خو به دي زړه پر ارامه سوی وي؟ څنګه سو پر هغه نومره څمکه دي کور جوړ کړ کنه؟

- نه صاحب که رښتیا درته ووایم نو هغسي سرګردانه او لالهانده ګرځم

- ولي ولي خدای دي یې خیر کړي؟ ماخو فرمان درکړی و

- صاحب زه به نو څه درته ووایم، ښاروال دومره زورور سړی دی چي زه یې له وېري شکایت هم نه سم کولای

- په دې کي د وېري څه خبره ده، ووایه!

- خبره داسي وه چي ستا فرمان مي یو کال شعبه په شعبه وګرځاوه، خو هیڅ ګټه یې و نه کړه، اخیر ښاروال سپینه خبره راته وکړه، ویل قسم په خدای چي پنځه زره ډالره را نه کړې که په څمکه کي ستا کولنګ ووهل سي. ما ویل د خدای پر پار دا دی د ولسمشر فرمان راسره دی، ده ویل زه دي نه ولسمشر منم او نه یې فرمان، ورځه لاس دي خلاص!

ددې خبري په اورېدو سره ولسمشر تک سور سو، یو سوړ اسویلي یې وکیښ، یو ګیلاس اوبه یې پر سر پورته کړې او بیا یې وویل:

معلم صاحب ته بېغمه اوسه! دادی دا ټول خلک شاهدان دي، تر څو چي مي دا اوس اوس ستا کار نه وي در خلاص کړی، والله که یا خوب وکړم او یا خوراک، تا ماته مخکي ولي نه ویل؟ اوف اوف څومره به سرګردانه سوی یې! ته دا بدبختي وګوره، یو معلم بېچاره چي د اولاد په وچه ډوډۍ یې وس نه رسېږي پنځه زره ډالره به له کومه کړي؟ د مجلس خلکو ته یې وویل چي تاسي دلته اوسئ، زه ډېر ژر بېرته راځم.

ولسمشر زه تر لاس ونیولم او خپل دفتر ته یې بوتلم. هلته یې خپل سکرتر ته وویل چي هله ژر کوه فلانی راخبر کړه! یاره که رښتیا ووایم نو له ډېري وارخطایۍ څخه مي د بدن وېښتان جګ جګ ودرېدل، ما ویل ښاروال به خامخا اعدام کړي، ځکه چي د ولسمشر او قانون سپکاوی یې کړی دی، بیا به مي ویل چي څه ښه دی چي دا رشوت خوره خو اعدام کړي، خلک به یې له شره خلاص سي، ده هم د چا دا نه منل، وایې: بازي بازي به ریش بابا بازي؟ بیا مي ویل چي دې ښاروال خو ښه ډېري پیسې ټولي کړي دي او ډېر زورور سړی هم دی، داسي نه وي چي په رشوت ځان خلاص کړي، سبا به تاته یو جنجال جوړ کړي. بیا به مي ځان ته په خپله ډاډ ورکاوه، ما ویل کله چي یو ولسمشر یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع دومره جدي وګڼي او دوسیه یې هم په خپله فیصله کړي نود ښاروال به څه حال وي؟ خدای خبر چي دومره موقع به پیدا کړي چي ځان خلاص کړي.

په زړه کي مي کرل او رېبل چي د سکرتر اواز مي تر غوږ سو او هغه سړی یې راوست چي ولسمشر ورته ویلي ول. د ولسمشر تندی وغوړېده، راولاړ سو زه یې په غېږ کي ونیولم او راته ویې ویل: یو متل دی چي وایي: غوته چي په لاس خلاصېږي غاښ ته حاجت نسته، له ښاروال صاحب سره نور جنجال مه کوه، ستا خو هسي هم څمکه مطلب ده، نه دده محاکمه کول، زه به پنځه زره ډالره درکړم او ور یې کړه.

کله چي مي پیسې په جېب کي واچولې نو ولسمشر لاس پر اوږه راکښېښود او په خندا یې راته وویل: ګوره بیا ونه وایې چي په دولتي ادارو کي د خلکو کارونه ځنډېږي، دادی ستا کار په نیم ساعت کي خلاص سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان اپریل فول سو

واشنګټن: السلام علیکم

کابل: وعلیکم السلام، یاره لکه چي عمر مو ډېر دی، دا اوس مو یاد کړئ، هغه و چي تاسي ټلیفون راوکړ. ښه څنګه یاست؟ دلته خو خیر و خیریت دی، الحمدلله نن مو ستاسي د عسکرو په اړه کوم بد خبر نه دی اورېدلی.

واشنګټن: بد خبر سته خو تاسي ځان ناګاره اچوئ

کابل: قسم په خدای که دروا غ درته وایو، موږ هر سهار تر خپل ملت د مخه لومړی ستاسي د سلامتۍ خبر اخلو، نن بیخي خیر و خیریت دی

واشنګټن: تاسي هم عجیبه خبري کوئ، په نن ورځ کي هم تاسي وایاست چي خیر و خیریت دی، لږ په مسئولیت زموږ پوښتني ته ځواب راکړئ، موږ ټوکي نه کوو، جدي موضوع ده

کابل: صاحب هیله کوو، تاسي خبره لږ واضح کړئ!

واشنګټن: ډېر د افسوس ځای دی چي یوه موضوع په نړیوالو رسنیو کي راځي، موږ دلته په واشنګټن کي په خبرېږو او تاسي هلته نه یاست خبر.

کابل: تاسي خو موږ ته ووایاست چي څه خبره ده؟ موږ خو په خپله ګناه هیڅ پوه نه سولو

واشنګټن: خبره دا ده چي نن سهار په اروزګان کي سبي (Sabi) ورکه سوې ده؟

کابل: سبي څوک ده؟

واشنګټن: سبي د استرالیایي ځواکونو یوه ماین پاله سپۍ ده

کابل: څه بابا! موږ چي ویل سړی ورک سوی دی، له سپۍ څخه مو هم دومره لویه کیسه جوړه کړه.

واشنګټن: ګورئ دا یوه جدي موضوع ده. که بله ورځ مو داسي خبره وکړه، نو استرالیا څه چي موږ به هم له افغانستان څخه خپل عسکر وباسو، موږ ته خپله یوه سپۍ هم ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل: نه نه، هسې یوه ټوکه مو وکړه، بیا دا سې خبره نه کوو، خو ګورئ چې له افغانستان څخه عسکر و نه باسئ، که نه زموږ نهه منه اوړه به یوه پتیره سي.

واشنګټن: تاسي ته به خپلي ملي ګټي ټوکي ښکاري، خو زموږ ګټي هیڅ وخت د ټوکو په ژبه مه مطرح کوئ، کنه بیا خو پوهېږئ چې موږ څه کوو

کابل: زموږ ټوکه یوازي د سپي په اړه وه او هغه مو هم ځکه وکړه چې موږ او تاسي خو سره انډیوالان یو

واشنګټن: انډیوالي منډیوالي نسته، انډیوالي یوازي د ګټو وي او نن زموږ د ګټو خبره ده، یاني یوه غربي سپي ورکه سوې ده او دا ستاسي مسئولیت دی چې باید ژر تر ژره یې پیدا او موږ ته یې را وسپارئ

کابل: تاسي لطفاً یوه دقیقه تلیفون په غوږ کي ولرئ چې موږ امنیتي ارګانونو ته حکم وکړو چې ستاسي د سپي لټون پیل کړي

واشینګټن: نه بابا موږ یوه دقیقه نه سو کتلای، تر تلیفون وروسته ورته وواياست

کابل: ښه سمه ده خو که اجازه وي یوه خبره کولای سو؟

واشنګټن: خبره مو وکړئ!

کابل: تاسي به مو په انډیوالانو کي ګڼئ یانه، خو پر موږ ډېر ګران یاست، ګورئ څه موده مخکي ستاسي ځواکونو په شینډنډ کي زموږ ګڼ شمېر ملکي خلک ووژل خو موږ ستاسي څخه په رسمي ډول یوه تشه ګیله هم و نه کړه.

واشنګټن: دا په تاسي پوري اړه لري چې د خپلو خلکو پوښتنه کوئ کنه، خو پر موږ خپل خلک څه چې خپل سپي هم ډېر ګران دي. ما مخکي هم درته وویل چې دا یوه غربي سپي ده او غربي سپي خاوند لري. زما د خبري مطلب دا دی چې ددې کار پړه ستا سي پر غاړه ده

کابل: وبخښئ څنګه زموږ پر غاړه ده؟

واشنګټن: ځکه چې تاسي په دې اتو کالو کي یوازي امنیت هم را نه وست، که تاسي سیاسي کفایت او ظرفیت درلودای نو نن به زموږ یوه باتجربه سپي نه ورکېده

کابل: نو په دې کي زموږ څه ګناه ده؟ امنیت خو نړیوالو تراهګرو خراب کړی دی

واشنګټن: نو تاسي خو هم یوازي نه یاست، نړیواله ټولنه اوږه پر اوږه درسره ولاړه ده، ان دا چې ارګ مو هم نړیواله ټولنه ساتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل: د یوې خبرې اجازه ده؟

واشنګټن: هو ! خو په دې شرط چې تکراري خبره به نه وي

کابل: نه که مو خوا بدېږي نه یې کوو

واشنګټن: خبره مو وکړئ !

کابل: که په ټول ژوند کې د یوې بې ادبۍ اجازه راکوئ نو موږ به وواېو چې نړیوالې ټولنې هم په دې برخه کې خپلې ژمنې نه دي پوره کړي.

واشنګټن: کومې ژمنې یې نه دي پوره کړي؟

کابل: مثلاً په دومره وخت کې به په افغانستان کې تراهګر وځپو، ستاسې اردو او پولیس به در جوړ کړو، اقتصاد به مو پیاوړی کړو، افغانستان به له سره داسې ورغوو لکه جرمنی، دا به وکړو او ها به وکړو.

واشنګټن: پوهېږئ چې زموږ دغه وعدې په کوم تړون پورې اړه لري؟

کابل: دا خو ښکاره خبره ده چې د بن په تړون پورې اړه لري

واشنګټن: نه د بن په تړون پورې اړه نه لري، که ستاسې یاد وي نو موږ د بن له تړون څخه یوه میاشت مخکې تاسې ته وویل چې موږ په هر ډګر کې ستاسې سره ولاړ یو

کابل: هو زموږ یاد دي، نو بیا ولې اوس نه را سره درېږئ؟

واشنګټن: اې ساده ګانو ! موږ دا منو چې ستاسې سره مو دغه وعدې کړې دي خو پوهېږئ چې هغه کومه نېټه وه؟

کابل: یاره نه مو ده یاد

واشنګټن: ستاسې یوه کمزوري دغه ده چې حافظه مو چندان کار نه کوي، موږ دغه خبره د اپریل د میاشتې پر لومړۍ نېټه درته کړې وه، تاسې ته خو معلومه ده چې د اپریل لومړۍ نېټه د درواغو نړیواله ورځ ده.

کابل: نو تاسې خو تر هغه وروسته هم خپلې ژمنې نه دي پوره کړي

واشنګټن: زموږ ټولې ژمنې په هماغه یوه تړون پورې اړه لري چې د اپریل پر لومړۍ نېټه مو درسره کړې و

کابل: اوف ! یانې موږ اپریل فول سولو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن: نو ستاسي څه خيال دی؟ دا چي په دغه ورځ په ټوله نړۍ کي خلک درواغ وايي دومره مهمه نه ده، مهمه دا ده چي سړی په دغه ورځ ټوله نړۍ وغولوي. لکه څنګه چي امريکايان په نورو ډګرونو کي تر ټولو مخکي دي، دا دی په درواغو کي يې هم لومړی مقام وګاټه، دې ته نو اپريل فول وايي !؟

کابل: اوس تاسي خو دا سيالي وګټله، موږ به ملت ته څه ځواب ورکوو؟

واشنګټن: که په درواغو وي نو چل يې ډېر اسانه دی، خو که په رښتيا ويلو وي نو تاسي خپله يوه د حل لاره ورته پيدا کړئ!

کابل: په درواغو څنګه ملت ته ځواب ورکړو؟

واشنګټن: واه واه! عجيبه خبره مو وکړه، لکه تاسي چي تر اوسه پوري خپل ملت ته هيڅکله درواغ نه وي ويلي.

کابل: درواغ، درواغ، اخير نو رلا څونه درواغ؟

واشنګټن: ګورئ موږ او تاسي خو يو بل ښه سره پېژنو، موږ تاسي او تاسي خپل ملت ته درواغ واياست، داسي ښه غوښن او ښکرور درواغ.

کابل: موږ خو تل ستاسي خوښي ته ګورو، ان دا چي درواغ مو هم تل ستاسي په خوښه ويلي دي، اوس هم ستاسي خوښه ده، ايا درواغ بيخي پرېږدو؟

واشنګټن: نه بابا، درواغ مه پرېږدئ، داسي وکړئ چي يو يې موږ ته مه واياست او بل د يوه رسمي فرمان له لاري د اپريل لومړۍ نېټه د درواغو ويلو لپاره رسمي ورځ اعلان کړئ

کابل: هغه متل دی چي وايي ورانه به يې کړې، جوړه به يې نه کړې. وبربرو چي په بلا مو اخته نه کړئ

واشنګټن: وارخطا کېږئ مه، تاسي اوس هم ددې ډګر اتلان ياست، ستاسي د حکومت په اړه دا مقوله ډېره مشهوره ده چي وايي: که ستاسي ټولي غوړي وعدې راټولي کړل سي نو دومره غوړي ځني ايستل کېږي چي يوه فابريکه يې هم نه سي توليدولای.

کابل: هو صاحب ستاسي خبره رښتيا ده، خو دا فابريکه هم ستاسي په همکارۍ جوړه سوې ده، ښه اوس دا ووايات چي ددې کار ګټه به څه وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن: ګټه به یې دا وي چې که کومه مهمه ژمنه مو کوله نو په همدې ورځ به یې کوئ، مثلاً که د خپل کار کلنی راپور مو ورکاوه او یا مو خپله کومه نوې طرح اعلانول نو باید د اپریل پر لومړۍ نېټه یې اعلان کړئ، بیا که مو خپلې ژمنې پوره هم نه کړې نو ملت به ګیله نه درڅخه کوي.

کابل: خو...

واشنګټن: خو مه پکښې راباسئ، دا د نړیوالې ټولنې امر دی، پوه سوئ؟

کابل: نه مطلب مې دا نه و چې ستاسې خبره نه منو، موږ ویل چې په ګټو یې لږ پوه سو

واشنګټن: یاره تاسې خو په نیمه هیڅ نه پوهېږئ، هسې په موږ سپیني خبرې کوئ. نه وینئ چې موږ د تراهګرۍ په نوم په افغانستان کې څنګه خپل نظامي حضور ته مشروعیت ورکړی دی؟ دغسې تاسې هم خپلو درواغو ته مشروعیت ورکړئ. نن داسې یو وخت دی چې باید سړی د هر کار لپاره جواز ولري. تاسې ګورئ نن ورځ که څوک غواړي چې په افغانستان کې خلک مړه او یا برمته کړي نو امنیتي کمپنۍ جوړوي، که غواړي چې غلا وکړي نو (اینجوګانې) جوړوي. تاسې هم لومړی د درواغو لپاره یو د اوږو پزه جوړه کړئ او بیا یې نر غوندې وایاست!

کابل: پر غبرګو سترګو دغسې به وکړو

واشنګټن: دا کار ډېر ژر تجربه کړئ، موږ باور لرو چې خامخا ښه نتیجه ورکوي، ښه نور نو د خدای په امان

کابل: په مخه مو ښه، ډاډه اوسئ چې ستاسې سپړی به هیڅکله ضایع نه سي، له ټیلیفون کولو څخه مو ډېره ډېره مننه .

سبا سهار له ارګ څخه یو فرمان صادر سو. په فرمان کې د اپریل لومړۍ نېټه چې د وری د میاشتې له دوولسمې نېټې سره سمون خوري د درواغو ویلو لپاره د رسمي ورځې په صفت اعلان سوه. په فرمان کې دا هم راغلي وه چې په دې ورځ کې دولتي چارواکي، سیاسي ګوندونه، مدني ټولنې او اینجوګانې د درواغو ویلو اجازه لري خو د ملت لپاره درواغ ویل ګناه ده. څه موده وروسته د حساب ورکولو ورځ د اپریل لومړۍ نېټه وټاکل سوه، دغه ډول په همدې ورځ د نوي منتخب دولت طرح هم اعلان سوه چې امنیت، له طالبانو سره خبرې اترې، د تراهګرۍ پر وړاندې مبارزه، د کوکنارو کښت، د فساد له منځه وړل، بیا رغونه او د ملي اردو او پولیسو جوړول یې مهمې برخې وې.

---

(۱): ازادۍ راډیو خبر ورکړ چې یوه بم موندونکې استرالیایي سپۍ چې د

LARAWBAR

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲۰۰۸) ميلادي کال په سپتمبر کي په اروزګان کي د جګړې پر مهال ورکه سوې وه، څوارلس مياشتي وروسته، ياني د ۲۰۱۰ ميلادي کال د نوامبر د مياشتي پر (۱۲) نېټه پيدا او بيرته د استراليايي ځواکونو اډې ته ورسول سوه.

د استراليا صدراعظم (کيون رډ) په دغه ورځ نابېره اروزګان ته سفر وکړ او د خپلي وطنداري سپي په راخوشي کېدو يې خورا ډېره خوښي وښوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رندو حکومت

په افغانستان کې په هر یوه ساعت کې شپږ لوړپوړي دولتي چارواکي په سترګو ړندېږي. دغه خبره په افغانستان کي د نړیوال روغتیايي سازمان استازي ډاکټر پیټر ګراژ د لید د نړیوالي ورځي په مناسبت وکړل، ده زیاته کړه چي ددغو ړاندو په سلو کي شل يې بهرنیان او پاته نور يې افغانان دي. په بهرنیو ړاندو کي ملکي خلک هم شامل دي، خو افغانان ټول لوړپوړي دولتي چارواکي او یا په دولت پوري تړلي خلک دي.

یاد سوي ړانده اکثره د دوبي په موسم کي د افغانستان د کابل په شیرپور، وزیر اکبر خان مېنه، خوشال خان مېنه، کارته سه، کارته چار، کارته پروان او خیر خانه مېنه کي او سېږي خو په ژمي کي دبی، امریکا، انګلستان، جرمني، بنکاک، سویس او داسي نورو بهرنیو هیوادونو ته ځي. د دوی کاروبار ډېر ستړی دی، ځکه چي ټوله ورځ د ډالرو جوالیتوب کوي او یو ګړی هم ارام نه کښېني. دغه ړانده خلک د دولت په مهمو پوستونو کي کار کوي، لکه په ولسي جرګه کي د دولت پر کړنو د څار کمیسیون، د قانون پر پلي کېدو د نظارت کمېټه، د فساد پر ضد د څار کمېټه، له افغانستان سره د بهرنیو مرستو د څار کمېټه، د انتخاباتو د څار کمېټه، پر رسنیو د نظارت کمېسیون، د محبسونو د نظارت کمیسیون، د اروپايي ټولني له خوا د افغانستان پر انتخاباتو د نظارت اداره، ملي امنیت، لویه څارنوالي، یوناما، د بشري حقونو د څار کمیسیون او نورو مهمو ادارو کي کار کوي.

ډاکټر ګراژ وویل چي ددغو ناروغانو پر سترګو لومړی د ډالرو پردې غوړېږي چي بیا يې ورو ورو لید کمېږي او په پای کي یو مخ ړندېږي. کله چي ړوند سو بیا یوازي ډالر او د ډالرو پیدا کولو لار او ګودرویني. ډاکټر ګراژ اند ېښنه وښووله چي دا ستونزه په افغانستان کي مخ پر ډېرېدو ده، ځکه چي دا ناروغي ساري او میراثي ده، یاني هم له مور او پلار څخه اولاد ته لېږدول کېږي او هم هغه څوک په اخته کېږي چي له دوی سره یو ځای کار کوي. که څه هم نوري ساري ناروغۍ د تماس، هوا، ګډ خوراک او نورو لارو له ناروغ څخه روغ سړي ته ورځي خو دا ناروغي یوازي د ګډ فکر او کار کولو له لاري روغ انسان ته لېږدول کېږي. ډاکټر ګراژ وویل چي په دې ناروغۍ هغه خلک ډېر ژر اخته کېږي چي پخوا يې پر سترګو د ایراني تومنو، پاکستانۍ کالدارو او روسي روبلو پردې غوړېدلي وي. په دې ناروغۍ که څه هم په هر موسم کي انسان اخته کېدای سي خو د ولایتي شوراګانو، ولسي جرګې او ولسمشرۍ انتخاباتو او له افغانستان سره د مرستو په باب کنفرانسونو پر مهال په دې ناروغۍ د اخته کېدو چانس تر بل هر وخت ډېر دی.

اتیا کلن بوډا چي د نوم له ښوولو يې ډډه کوله وویل چي زوی يې په غبرګو سترګو ړوند دی، دی وايي چي زوی يې مخکي په سترګو جوړ او هر څه يې سم لیدای سوای، خو له کومي ورځي راهیسي چي يې د انتخاباتو د کمیسیون د نظارت په څانګه کي کار شروع کړی نو ورځ په ورځ يې د سترګو لید کمېده چي وروسته بیخي ړوند سو. دی وايي چي که څه هم دوی اوس په بوجیو بوجیو ډالر لري خو ستونزه دا ده چي زوی يې یوازي ډالرویني او ډالر پېژني، نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مور او پلار پېژني او نه هم نور خپلوان ، ان دا چې خپل ولس بیخي ځیني هېر سوی دی. دغه سړی وایي چې زوی یې نه یوازې دا چې له ډالرو پرته څوک نهویني، بلکي څه اوري هم نه. بس یوازې هغه څه اوري چې د ډالرو په باب وي.

یو روغتیایي کارپوه چې ده هم له نوم ښوولو ډډه وکړه ددې ناروغۍ د نښو نښانو په باب وویل چې، دا ناروغي د ډالرو په اندازې او سیاسي موقف پوري اړه لري، یاني کله چې د یو چا ډالر بیخي ډېر او سیاسي دریځ یې لوړ وي، نو نه یوازې دا چې په سترګو ړند ېږي، بلکي په غوږو کوڼ او پر دې سربېره یې یوه سترګه هم رپېږي. دی زیاتوي چې دا ناروغي یو څو کاله یوازې له سترګو سره کار لري خو وروسته د انسان عقل هم اغېزمن کوي، یاني وروسته د ناروغ عقل یوازې د ډالرو په اړه کار کوي او بس.

د جمهوري ریاست یوه ویاند وویل چې په دې ورځو کي د نړیوالې ټولني له خوا پر افغان دولت فشار ډېر سوی چې په دولت کي اداري فساد ډېر سوی او دولت پر خپلو فعالیتونو واک او کنټرول له لاسه ورکړی دی، ځکه نو دولت پرېکړه کړې چې د دولت پر مهمو پوستونو ړانده خلک وګماري چې د دولت او بهرنیانو ټولي کړني او فعالیتونه په خپلو سترګو ووینې او په دقیقه توګه یې وڅاري.

د افغانستان د دولتي روغتیا وزارت وایي چې دا ناروغي په دولت کي دومره ډېره سوې چې ان تر ارګه پوري هم رسېدلې ده. دا وزارت اند ښېنه ښیي چې که ددې ناروغۍ مخه و نه نیول سي نو په راتلونکو څلورو کالو کي به د دولت ټول مامورین په سترګو ړانده او په غوږو کاڼه سي.

له بلي خوا ولسي خلک ددې ناروغۍ په اړه ژوره اند ښېنه لري. د کابل ولایت یو ځوان چې ګرالبي یې شکېدلي او د میرویس میدان پر چوک د مزدورۍ لپاره ولاړ دی وایي چې دی له یوې اوونۍ راهیسې د خوارۍ او مزدورۍ لپاره راځي خو کار نه مومي او بېرته کور ته وږی تږی ځي، دی وایي چې دولتي چارواکي په سترګو ړانده سوي او د دوی لوږه ، تنده او بېوزلي ګردسره په سترګو نه ویني.

د کندهار د شاه ولیکوټ ولسوالۍ یوه سپین سرې ښځه چې د بهرنیو ځواکونو په بمباریو کي یې ټوله کورنۍ وژل سوي او خپله یې هم یو لاس پرې سوی وایي چې، دولتي چارواکي نه یوازې دا چې په سترګو ړانده سوي، بلکي په غوږو هم کاڼه سوي دي، ځکه چې د دوی ژړاوي او نارې اسمان ته رسېږي خو چارواکي یې نه اوري.

او سمهال عام افغانان په دې فکر کي دي چې څنګه ددې خطرناکي ناروغۍ مخه ونیسي، خولا تر او سه ددې ناروغۍ کوم موثر علاج نه دی موندل سوی. په افغانستان کي د یوه خصوصي بانک مشر، ډالر پوه زمری خان وایي چې دا ناروغي هیڅ علاج نه لري، خو دا چې ملت ناخوښه دی نو یوه لاره یې دا ده چې نړیواله ټولنه له افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره خپلې ډالري مرستې نورې هم زياتې کړي، د دې کار په نتيجه کې به د ټول ملت پر سترګو د ډالرو پرده وغوړېږي، بيا به نو ټول ملت ړوند وي او د افغان دولت او نړيوالې ټولنې کړه وړه به نه ويني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د پیسو کڅوړي راغلې ...

مدعي: قاضي صاحب دا سړی درواغ وايي، دا ځمکه زما ده او ده په زوره راڅخه نیولې ده، ها دا یې قباله ده !

قاضي: څه بابا قواله مواله په درد نه خوري، ورسه شاهدان راوله !

مدعي: سمه ده صاحب، د دوو شاهدانو پر ځای به شل شاهدان راولم

قاضي: ګوره پام دې وي چې د افغانانو شاهدي نه منل کېږي، باید بهرني شاهدان راولې او بل دا چې په دې مسئله کي د نړیوالي ټولني اجماع هم ضروري ده

مدعي: قاضي صاحب شاهدان پېژنم، خو دا جماع یې څه شی ده؟

قاضي: بدبخته جماع نه، اجماع. اجماع دا ده چې باید څو زره نفره شاهدي ورکړي چې دا ځمکه رښتیا ستاده

مدعي: نه سي کېدای چې د خارجي شاهدانو پر ځای افغاني شاهدان راولم؟

قاضي: که موږ خپلي لانجې خپله اوارولای سوای نو بیا نړیوالي ټولني ته څه ضرورت و؟ ته تر اوسه هم د فیل په غوږ کي ویده یې، اوس هیڅ مسئله له نړیوالي ټولني پرته نه حل کېږي، پوه سوې؟

مدعي: قاضي صاحب د خدای پر پار یوه لاره خو را وښیه، زه اوس څه وکړم؟

قاضي: لاره دا ده چې زر نفره امریکایي شاهدان راوله، دا شاهدان باید اوږدې څڼې ولري خو باید ږیره او بریتونه یې پاک خریلي وي او که دا کار نه سې کولای نو بیا بل کار وکړه !

مدعي: کوم کار؟

قاضي: اتیا زره پاکستاني شاهدان راوله، دې شاهدانو باید ږیري او بریتونه خریلي او قره قلي خولۍ یې پر سر وي، خو که دا کار هم نه سې کولای نو یوه بله لار هم سته

مدعي: کومه لاره؟

قاضي: یو ملیون ایراني شاهدان راوله، دا شاهدان باید ښه مبارکه سپینه ږیره او بریتونه ولري او ددې تر څنګ یې باید توري لنګوټې هم تړلې وي

مدعي: قاضي صاحب ستا قربان سم، زه په ټوله ژوند کي خارج ملک ته نه یم تللی، دومره شاهدان به څنګه راولم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاضي: خارج ته ولې ځې؟ وطن له امريکايانو، ايرانيانو او پاکستانيانو ډک دی، هر څومره چې وغواړې پيدا کېږي، خير زه به لاره دروښيم، پوليسه ورسه دی پوه کړه !

پوليس: پر غبرګو سترګو قاضي صاحب

پوليس تر لاس ونيولم، يو ګوښه ځای ته يې بوتلم او په خندا يې راته وويل: څومره ساده سړی يې، قاضي صاحب څو واره په اشاره کې درته وويل، خو ته سر نه خلاصوې. له امريکايي شاهدانو څخه د قاضي صاحب مطلب دا و چې زر امريکايي ډالره راوړه او له پاکستاني شاهدانو څخه يې هدف اتيا زره کالداري دي، دغه ډول ايراني شاهدان دا مانا چې يو مليون تومنه راوړه. ګوره سر خلاص کړه، که په دې محکمه کې دې دعوه بايلول، نو په بله محکمه کې تر دې ډېر شاهدان در څخه غواړي، نور نو ستا خوښه ده. ته بيا هم بختور سړی يې چې دوسيه دې په يوه عادل قاضي پورې اړه لري، ددې محکمې په ټولو قاضيانو کې تر دې بل عادل او زړه سواند قاضي نشته. ما وپوښتل چې يو څه افغانۍ لرم، قاضي صاحب ولې افغانۍ نه اخلي؟ پوليس په خندا وويل: په ټول دولت کې دغه حال دی، ان دا چې زموږ ارګ ته هم په کڅوړو کې ډالر، کالداري او تومنونه راځي، دا نن هم څو کڅوړې ارګ ته راغلې. زه هم له محکمې راووتم چې د قاضي صاحب لپاره پيسې برابرې کړم، دا چې پيسو ته مې ډېره اړتيا درلوده نو د پيسو کڅوړې مې له ياده نه وتلې، ورو مې له ځانه سره وويل:

بيا د پيسو کڅوړې راغلې

يا به ډالر وي يا روپۍ يا تومنونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تېلو ولاړ ټانکرونه او د ارګ روان باندړارونه

قهرجن مظاهرچیان د سفارت مخ ته راټول سوي ول، د (مړ دي وي) چیغي لا نه وې ارامي سوي چي د هغه هیواد د ولسمشر له عکس څخه لمبې پورته سوې، وروسته پر سفارت د ورستو هګیو باران جوړ سو او د سفارت پر دروازه ځړول سوی عکس په هګیو تک ژیړ سو ، د هګیو په باران کي خلکو نوري هم په زوره چیغي کړې:

- یوه ورځ یې نه ده، دا ملک هره ورځ زموږ سره ناروا کوي

- کله زموږ خلک په ګولیو ولي

- کله یې په زندانو کي اچوي

- کله یې اعداموي

- کله یې پر مخ تېزاب ورپاشي

- لا یې زړه نه دی سوړ سوی، دا دی اوس یې زموږ د تېلو ټانکرونه درولي دي، خو موږ یې هم نه پرېږدو او خپل کسات خامخا ځني اخلو.

په ارګ کي په دې باب د کابینې بیړنۍ غونډه رابلل سوې وه، ولسمشر په ډېر اواز وویل: ایران خو نه زموږ د ګاونډیتوب او نه د انډیوالۍ خاطر وکړ، ان دا چي ما خپل لومړی مرستیال ور واستاوه، یوازي مرستیال نه، بلکي مارشال مي هم وروا ستاوه، داسي یو مارشال چي د ټولي نړۍ پوځي ځواکونو ته یې لاس ورکړی دی، که نور څه نه وي نو د مارشال صاحب د الوتکي ټانکۍ خو به یې له تېلو ورډکه کړې وای، زړه مي غواړي چي د هلمند اوبه پر بندي کړم.

د اوبو او برېښنا وزیر په بېړه کي ګوتي تېري کړې او ویې ویل: صاحب پام کوه پام ! اوس خو یې یوازي تېل را باندي بند کړي دي، خو که دا کار مو وکړ نو زما څخه به وزارت هم واخلي. د ولسمشر دوهم مرستیال پر سر لنګوټه ټینګه کړه او ویې ویل: وزیر صاحب ښه وایي، هغوی پر دې کار هم ډېر په قهر دي چي زموږ خلکو ولي د دوی د سفارت مخ ته مظاهره کړې ده؟ اوس هم که هغوی خبر سول چي موږ په دې اړه د وزیرانو غونډه رابللې ده، نو ما به له مرستیالیه لیري کړي او پر تاسي به خدای دي یې نه کوي د پیسو کڅوړي بندي کړي. ولسمشر یې خبره ونیول او ویې ویل: نه نه نه ! ډېر پام به کوئ چي کڅوړي بندي نه سي، باید ددې غونډې راپور هم په رسنیو کي خپور نه سي، کنه نو زموږ یو من اوړه به یوه پتیره سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اطلاعاتو او فرهنګ وزیر خو واره ژبه پر شونډو تېره کړه، د قره قل د پوستکي پکول یې پر تندي راخوږ کړ او وېې ویل: رئیس صاحب تاسي بېغمه اوسئ، تر څو چي زه په دې وزارت کي یم نو له دولتي رسنیو څخه به هیڅ داسي څه خپاره نه سي چي په هغه ایران خوابدی کېږي، ان دا چي مونږ د سفارت مخ ته د مظاهرو راپور هم خپور نه کړ. د ولسمشر تندی ورین سو او وېې ویل: افرین! دې ته نو ډیپلوماسي وایي، خو په هر صورت باید یوه د اوږو پزه جوړه سي چي ملت ارام سي، بېخي یې غوږونه راو خوړل.

په دې وخت کي د بهرنیو چارو وزیر په غاړه کي ژیړه نیکټایي ټینګه کړه او وېې ویل: رئیس صاحب تاسي ډېر مهربانه یاست او په دې برخه کي له ګاونډي هیواد سره ډېر له زړه سوي ډک چلند کوئ خو زه دومره حوصله نه لرم، ته نه یې خبر، ما داسي غابښ ماتوونکی ځواب ورکړ چي تر اوسه به هیڅا نه وي ورکړی. ناڅاپه د ولسمشر او وزیرانو سرونه د بهرنیو چارو د وزیر خوا ته کاږه سول او یو په بل پسي چیغي پورته سوې: خدایه فضل وکړې، څه دي وکړل؟ ولسمشر په وارخطایي وپوښتل: خدای دي خوار کړه لکه چي کور دي پر چرګه راباز کړ که څنګه؟ د بهرنیو چارو وزیر په فاتحانه ډول غاړه اوږده کړه او وېې ویل: کله چي د سفارت مخ ته مظاهره وسوه نو د ایران د بهرنیو چارو وزیر ما ته وویل: په یوه ساعت کي په دې باب خبرنه وکړه چي ددې مظاهرې تر شا د چا لاس و او بیا دغه معلومات او اسناد مونږ ته را وسپاره، خو ما یې هم داسي څپلۍ پر پښو ور سمي کړې چي څه درته ووایم. ولسمشر په وارخطایي وویل: د ظالم زویه ژر ووایه څه دي ورته وویل؟ د بهرنیو چارو وزیر سوکه وویل: ما رښتیا هم په یوه ساعت کي څېړنه وکړل، خو دوی ته مي دا معلومات او اسناد د یوه ساعت پر ځای دوه ساعته وروسته ور وسپارل البته دا خبره دي یوازي ستاسي سره وي، تر اوسه هیڅوک نه دي خبر.

ولسمشر په خندا وویل: یاره افرین! ډېر دي ښه کړي دي، دا ستا تر خبري پوري ما ته یوه کیسه رایاده سوه. وایي چي د یوه چرسي غوړو ته مونږک ورلوېدلی و، چرسي ملا ته راغی ویل، ملاصاحب غوړو ته مي مونږک ورلوېدلی دی یوه چاره راوښیه؟ خو ګوره پام دي وي چي غوړي مردار نه کړې، نور نو ستا خوښه ده. ملا بېچاره حیران سو چي اوس څه وکړي؟ تر لږ چورت وهلو وروسته یې چرسي ته وویل: راغلي او ښچلي دي په کتابو کي د متاخرینو چي که یوه مونږک منډې وهلې له وېرې د پیشي، پام یې نه و او ولوېدئ په غوړو کي د یو چا، پوره و اجل د دغه مونږک او هلته مړ سو، نو پس مونږک پاک شهید دی او د شهادت له برکته یې غوړي هم حلال دي، الا په مانا د لاکن ده، لاکن دومره خبره ده چي که مونږک غوښتل وخوري غوړي بې اجازې او دا مونږک مړ سو په غوړو کي، نو د ګېډې مختار ملاصاحب وایي چي مونږک حرام خوره دی، نو په دې صورت کي مونږک مردار، خو غوړي حلال دي. له دې کیسي سره ټولو وزیرانو وخندل، ولسمشر وویل: یاره وزیر صاحب تاسي هم داسي کار کړی دی چي غوړي مو نه دي مردار کړي، یاني د پیسو له کڅوړو سره مو هیڅ غرض نه دی کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه وزیر چي خوله یې بې خونده نیولې وه او داسي ښکارېده چي خندا نه ورځي خو د نورو لپاره خاندي، ترخه خندا وکړه او ویې ویل: دا زموږ او ستاسي غوړي به څنګه سي، دا حلال دي که مردار؟ دې غوړو ته خو د یوه پر ځای څو موږکان ورلوېدلي دي. د حج او اوقافو وزیر یې خبره ونیول: څرنګه چي دا یوه فقهي مسئله ده نو په دې باب به زه یو څه رڼا واچوم. خبره دا ده چي دا موږکان حلال دي، ځکه چي د مضرو او مردارو موږکانو مخه یې نیولې ده، نو یو شی چي خپله حلال وي بل شی نه مرداروي. وروپسې د عامي روغتیا وزیر وویل: وزیرصاحب رښیتا وايي، دا لکه د انسان په وجود کي چي یو ډول ګټور مکروبونه سته، دا مکروبونه داسي خوی لري چي مضر مکروبونه خوري او له منځه یې وړي، نو انسان ته ددغه ډول مکروبونو موجودیت ضروري خو څه، چي بیخي لازمي دی. د مالیې وزیر وروپسي وویل: اې وروره، ستا ولي زړه درد کوي؟ که موږکان پردي دي نو غوړي خو هم زموږ نه دي، یوازي د غوړو ټیم (ډبه) زموږ ده.

په دې وخت کي یو چا د پیسو یوه کڅوړه د ولسمشر مخ ته کښېښووله، دا کڅوړه د افغانستان له بیرغ څخه جوړه سوې وه، ولسمشر په داسي حال کي چي په برېتو کي یې خندل په کڅوړه ګوتي ووهلې، ټولو وزیرانو په کڅوړه کي سترګي داسي ښخي کړې لکه د نانوایي مخ ته چي غریبان راټول وي او ډوډۍ ته یې سترګي نیولي وي، تر لږ ځنډ وروسته کڅوړه خلاصه سوه، خو خبره بل ډول وه، دا ځل کڅوړه له پیسو نه، بلکي له تیلو ډکه وه. لکه د پیریانو په مجلس کي چي بسم الله وویل سي، ټول وزیران پټه خوله کښېناستل او وارخطا وارخطا یې یو بل ته سره وکتل، د ولسمشر دوهم مرستیال د خبرو وار ونیو او په ژړغوني اواز یې وویل: موږ او تاسي یوه لویه اشتباه وکړه چي خپل دوست هیواد ته مو یو ساعت ناوخته معلومات ورکړل، ځکه خو هغوی دا ځل موږ ته په کڅوړه کي د پیسو پر ځای تېل راواستول، تر دې خبرې وروسته په مجلس کي چوپتیا خپره سوه او غونډه هم پای ته ورسېده.

کله چي وزیران له ارګ څخه راوتل نو په دې وخت کي تېز باد چلېده، خو د ارګ پر لویه دروازه ځړول سوی ملي بیرغ نه رپېده، لکه افغان دولت چي د ګاونډي هیواد په خوښه پر خپل ملي غرور تېل شیندلي او اوس نیت لري چي اور ورواچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال فیل

په مسجد کي د فاتحې کمبلي اواري دي، قاري په لوړ اواز قرائت وایي، خلک لیکه لیکه ورته ناست دي، په چا سر ځړېږي او چا بیا سر پر زنګانه ایښی دی، ټول پټه خوله ناست او قرائت ته یې غوږ نیولی دی. یوه شیبه وروسته قرائت خلاص سو، دعا هم تمامه سوه، له دې سره سم د خلکو اوازونه پورته سول، اکثرو خلکو د وژل سویو خلکو د ژوند په باب خبري سره کولې. دا فاتحه د هغو ملکي خلکو لپاره وه چي پرون د بهرنیانو په هوایي برید کي وژل سوي ول. یو څو دقیقې وروسته بیا قاري غاړه تازه کړه او قرائت یې پیل کړ، په مسجد کي چوپتیا خپره سوه، خو ډېر ژر د والي د تیلیفون زنګ دغه چوپتیا ماته کړه. والي وویل: بلې!

جنرال فیل: د سپیشل فورس له دفتر څخه جنرال فیل خبري کوم

والي: اوهو جنرال صاحب جوړ په خیر، جوړ په خیر، امر وکړئ صاحب!

جنرال فیل: موږ هم د ولسي خلکو په وژنه سخت خواشیني یو او غواړو چي تاسي او د وژل سویو خلکو خپلوانو ته فاتحه درکړو

والي: نو تاسي به موږ ته فاتحه څنګه راکړئ؟ ځکه چي فاتحه په مسجد کي ده او خلک نه غواړي چي تاسي دي مسجد ته راسئ

جنرال فیل: نو داسي به وکړو چي دغه خلک به خپل دفتر ته راوغواړو او دلته به فاتحه ورکړو، خو دوه نور ټکي هم واوره!

والي: مهرباني وکړئ!

جنرال فیل: موږ په پام کي لرو د وژل سویو خلکو له وارثینو سره مرسته وکړو او ددې تر څنګ پر هغوی یو ښه زېری هم وکړو

والي: د څه شي زېری؟

جنرال فیل: دا زېری د هر افغان هیله ده، خو دا زېری ستا لپاره نه دی

والي: بس ستاسي خوښه ده، اوس امر وکړئ چي زه په دې لاره کي څه کولای سم؟

جنرال فیل: تاسي د یو څو مهمو قومي مشرانو او شهیدانو د وارثینو یو لست جوړ کړئ. هغوی ته وواياست چي سبا زموږ مېلمانه دي، تاسي هم ورسره راسئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي: پر غبرګو سترګو صاحب، همداسي به وکړم

د سپيشل فورس يا د ځانګړو قواوو په دفتر کي قومي مشران، د شهيدانو وارثين او بهرني جنرالان ناست دي. جنرال فيل ستېج ته راولاړ سو او ويې ويل: موږ د ملکي خلکو په وژنه سخت خواشيني يو، خدای دي دوی وبخښي او تاسي ته دي د زړه صبر درکړي. زموږ په کلتور کي د خواشينۍ څرګندولو لپاره يو څو دقيقې پټه خوله کښېنو خو نن دا کار نه سو کولای، ځکه چي موږ ته وخت ډېر مهم دی، ستاسي د امنيت، سولي او خوشاله ژوند په باب ډېر مسئوليتونه را په غاړه دي، نو ښه به دا وي چي دا پنځه دقيقې وخت هم ستاسي په خدمت کي ولګوو. تاسي يې وينئ چي د تالار مخ ته زموږ سپي ولاړ دی او ډېر غاپي، موږ د خپل سپي غپا هم نه بندوو، ځکه دی هم زموږ په شان دروند مسئوليت لري او ستاسي د خدمت لپاره افغانستان ته راغلی دی، خو دا چي ستاسي سل نفره مړه او يونيم سل نور ټپيان دي نو ستاسي سره د خواخوږۍ او غم شريکۍ په اړه يو کار کولای سو، هغه دا چي د پنځو دقيقو لپاره به سپی يو څه ليري بوزو چي تاسي يې غپا وا نهورئ.

تر دې وروسته د هر مېلمه مخ ته يو يو ترلی کارتن کښېښوول سو. جنرال فيل وويل: موږ ستاسي سره وعده کړې وه چي مرسته به درسره کوو او ددې تر څنګ به يو ښه زېری هم دربانديي کوو. دا دی موږ نن خپله وعده پوره کړه. زېری دا دی چي دلته به سوله راځي، ان دا چي سوله به ستاسي کورونو ته راځي. په هر کارتن کي يو دانه کاغذ باد دی چي سوله پر ليکل سوې ده، کاغذباد مرسته ده او پر کاغذباد د سولي کلمه زېری دی. دا کاغذبادونه د هغو څو ميليوني مرستو له جملې څخه دي چي زموږ هيواد د سولي راوستلو لپاره ستاسي سره کړي دي. ګورئ دا کاغذبادونه د کوچنيانو لپاره نه، بلکې د مشرانو لپاره دي، که تاسي دا کاغذبادونه په خپلو کورونو کي وساتئ نو دا به دا مانا ولري چي موږ ستاسي کورونو ته سوله راوړې ده.

د رخصتۍ پر مهال جنرال فيل والي ګوښه کړ، په غوږ کي يې يو څه ورته وويل او بيايې يو پاکټ ورکړ. والي چي پاکټ خلاص کړ نو ژر يې په جېب کي واچاوه، داړي يې جنګي کړې او دومره خوشاله سو لکه سپي ته چي هډوکی ور واچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان پنچرمین

د قوماندان پنچرمین اصلي نوم غلام جان و ، پخوا یې په کابل کې د پنچرۍ نیولو دوکان درلود ، کله چې په کابل کې تنظیمي غویو ښکرونه یو د بل په خیټو سره ننه ایستل نو ده هم دوکان پرېښود ، څو جنګي غوايي یې سره راټول او د نورو په شان یې لار ونیوله. غلام جان اوس پنچرمېن نه، بلکي چېرمېن دی، بیخي یې سر ته لاس نه رسېږي، اوس نو هیڅوک هم هغه ته مخامخ د پنچیر مینې خبره نه سي وریادولای، خو پشلا (په غیاب) کي یې اوس هم قوماندان پنچرمین بولي. کله چې په بن کې د جنګي تنظیمونو لپاره غوا لنګه سوه، نود غلام جان خوله هم د یو چا پر لاس ددې غوا تیو رودلو ته جوړه سوه، ددې غوا شیدې دومره برکتي وې چې په لږ وخت کې قوماندان پنچرمین لومړی د پولیسو د یوې حوزې قوماندان او وروسته د یوه مهم ولایت د امنیې قومندان وټاکل سو. په حقیقت کې قوماندان پنچرمېن اوس هم پنچرمېن دی، توپیر یې یوازې دومره دی چې پخوا به یې په خیرنو او غوړو کالیو کې د موټرو پنچرۍ نیولې خو اوس د جنرالۍ په دریشۍ کې د پخوانۍ پنچر سوي ډیموکراسۍ پنچري ور نیسي، بل توپیر یې دا دی چې دا نوې پنچر مېني خورا ډېره مزدوري لري، ځکه چې د یوه ملت د سرنوشت خبره وه، همدا دلیل دی چې قوماندان پنچرمېن په لږ وخت کې څو کورونه رانیول او داسي مزی او چاغ سو لکه د لاندي مړ، هغه د چا خبره داسي څټ یې وکړ چې تر شا نه سي کتلای.

قوماندان پنچرمېن چې پر ټټر یې د اتلولۍ څو مډالونه ځړېدل، راولاړ سو، پر لاري ځولۍ ځولۍ کېده، بس ایله یې ځان تر ستېج پوري راورساوه، پر ستېج یې تکیه ولګوله، غاړه یې تازه کړه او ویې ویل: خدای مو راوله، خدای مو راوله

تاسي مو نن ددې لپاره راغوښتي یاست چې ستاسي سره خپلې دوې لویې بریاوې یا لاس ته راوړني شریکي کړو. تاسي ته خو معلومه ده چې زموږ زړه ورو او مېړنیو ملي پولیسو هیڅ وخت د خپلو هیوادوالو د ساتنې په لاره کې خپل وس نه دی سپمولی، تل یې جنایتکاران او د وطن دښمنان نیولي او د قانون منګولو ته سپارلي دي. یوه خبره خو دا ده چې نن موږ یو ټن شراب نیولي دي، تاسي ګورئ یو ټن شراب په خوله یاد ډېري داسي لږ شی یې مه ګڼئ.

دا قیمتي شراب له یوه بهرني هیواد څخه راوارد سوي او په یوه کانتینر کي ځای پر ځای سوي ول. عجیبه دا ده چې دغه شراب د ګمرک مامورینو هم کتلي او هم یې محصول کړي دي، خو دې ته یې نه دي پام سوي چې دا شراب دي، مګر زموږ ویښو پولیسو دغه شراب کشف او ونیول چې دا دی ستاسي په مخ کي پراته دي. بله لاس ته راوړنه مو دا ده چې یو ډېر خطرناکه ځانمرګی مو نیولی دی. دا ځانمرګی چې په ځان پوري یې چاودېدونکي توکي تړلي ول، غوښتل چې د والي صاحب دفتر ته ننوزي او ځان والوزوي، خو له نېکه مرغه زموږ پولیسو په ډېر مهارت دی ونیو.

LARAWBAR

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانمرګی اوس ډېر وارخطا دی او خبري نه سي کولای، موږ به لومړی له ده څخه پلټني وکړو، بیا به تاسي ته معلومات درکړو، خو اوس تاسي کولای سئ چي شراب له نژدې وګورئ.

خبریالان کېمري په لاس د شرابو پر کارتنونو راټول سول، هر کارتن چي به یې کوت نو هغه به خالي و، په دې وخت کي یوه خبریال وویل چي قوماندان صاحب شراب چېري دي؟ دا کارتنونه خو ټول خالي دي! د قوماندان پنچرمېن تندی تریو سو، خپل مرستیال ته په غوږ کي وبونګېده او بیا یې وویل: زه څه خبر یم چي شراب څه سول، ما خو به نه وي څښلي؟ دا زما سره ولاړ ټول پولیس شاهدان دي چي موږ یو ټن شراب ونیول خو دا چي اوس ولي نسته زه هم نه پوهېږم، کېدای سي چي په لاره کي لوېدلي وي. کله چي خبریالانو ځان نورو پوښتنو ته جوړاوه نو قوماندان پنچرمېن وویل: زه بخښنه غواړم پر ما ډېر ناوخته دی، یو ډېر ضروري کار لرم، کېدای سي چي په دې اړه نور معلومات په ټیلیفون کي درسره شریک کړم، د اوس لپاره د خدای پامان.

قوماندان پنچرمېن له ولاړېدو سره سم خپل لاسي بکس تر لاستي ونیو او پورته یې کړ، خو د بکس ځنځیر خلاص پاته سوی و، له پورته کېدو سره سم دوې پلې سوا او د شرابو یو ښه غټ بوتل ځني راولوېد. په دې وخت کي له قوماندان پنچرمېن څخه د خولې چم هېر سو، خوله یې ویړه ونیول او خبریالانو ته یې وویل: تاسي ته خو معلومه ده چي دښمنان تل موږ ته په کمین کي ناست دي، دا دی یو بوتل یې زما په بکس کي ایښی دی او غواړي چي ما تور کړي، خو دا ارمان به یې هیڅکله پوره نه سي. په هر صورت وایي بنده حیران خدای پر مهربان، زه حیران وم چي د شرابو یو بوتل به له کومه کړم چي تاسي ته یې د بېلګي په ډول دربنکاره کړم، بس دا دی یو بوتل پیدا سو، تاسي کولای سئ چي دا بوتل له نژدې وګورئ، نور نو داسي یې وبولئ چي ټول شراب همدا سي ول. قوماندان پنچرمېن یوه شیبه شا و خوا کتله، کله چي کوم خبریال د بوتل کتلو لپاره ورولاړ نه سو نو ده لکه مارته چي شپېلۍ وهي غاړه اوږده کړه او ویې ویل: زه کولای سم چي همدا اوس دا بوتل ستاسي په مخ کي مات کړم، خو دا یو مردار شی دی، هم دا ځای چټلوي او هم بد بوی کوي، بیا به یې په یو مناسب وخت او مناسب ځای کي مات کړم، که مي په یاد سول د ماتولو پر مهال تاسي هم راغواړم. له دې سره سم یې د شرابو بوتل بیرته په لاسي بکس کي کنښېښود او په چټکو ګامونو د خپل موټر خواته روان سو. یو څو ګامه چي یې واخستل بیرته یې خبریالانو ته مخ راواړاوه او ویې ویل: کله چي د ځانمرګي په اړه زموږ پلټني بشپړي سوې خامخا تاسي ته معلومات درکوم، بس یو ساعت وروسته دستي زنګ درته وهم.

تر دې وروسته زه خپل دفتر ته ولاړم او راپور مي چمتو کړ، غوښتل مي خپل مرکز ته یې ولېږم چي په دې وخت کي قوماندان پنچرمېن زنګ راووهه، ما وویل بلې!

- د امنیې قوماندان خبري کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

- قوماندان صاحب جوړ په خیر

- ګوره زه او ته خو سره انډیوالان یو، یوه خواني به نه وکړې؟

- ولي نه، پر دواړو سترګو، مهرباني وکړئ!

- هغه د خبري کنفرانس راپور مه خپروئ، ځکه شراب خو تاسي ولیدل، پاته سو ځانمرګی، مونږ چي پلټنه وکړه نو هغه ځانمرګی نه، بلکي لېونی و

- لېونی و؟

- هو لېونی و، یوازي لېونی نه، بلکي ګونګی هم و، خبره داسي وه چي دا لېونی د ولایت دفتر ته ورغلی او په دروازه کي پولیسو راګرځولی و

- ښه کیسه کوه

- پولیسو چي پوښتني ځني کولې لېوني ځواب نه ورکاوه، بس پولیسو داسي فکر کړی و چي دا به ځانمرګی وي، خو خیر نور دا د غم خبري پرېږده بله خبره واوره!

- کومه خبره؟

- ما خو تاسي ته وویل چي زه هغه د شرابو بوتل په یو مناسب ځای او مناسب وخت کي ماتوم، دا دی اوس مي هغه بوتل مات کړی دی، که راځې راسه، خو ګوره بل څوک مه خبروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاروال الوتلای هم سي

یو چا راته وویل چي زموږ ښاروال هر ماځیګر له دفتر څخه تر رخصت کېدو وروسته دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته خپلي وظیفي ته راځي. کله چي مي دا خبره واورېده نو د کندهار کوټ بابا مي را په یاد سو. زه لا ډېر کوچنی وم چي هغه مهال د کندهار په ښار کي د کوټ بابا په نوم یو لېونحاله سړی اوسېده. ده به خیرن کالي اغوستي او لږ خبري به یې کولې. خلکو به ویل چي کوټ بابا د خدای دوست او د کندهار ولایت متصرف دی، ځکه یې نو ډېرو خلکو درناوی کاوه او ډېره سړي په سترګه یې ورته کتل. دده د کرامتونو په باب له پخوا راهیسي ډېري خبري کېدې، خو دا یوه خبره ډېره مشهوره وه چي کوټ بابا د ماښام لمونځ په کندهار او د ماخوستن لمونځ په کعبه شریفه کي کوي، خلکو به ویل چي کوټ بابا څو واره په کعبه شریفه کي لیدل سوی هم دی. کوټ بابا اوس مړ دی، خو په کندهار کي څو ځایونه دده په نوم نومول سوي دي.

زه هغه مهال ډېر کوچنی وم، په کرامت مرامت نه پوهېدم، بس یوازي به مي دنیایي نقلیه وسایل سترګو ته درېدل، لکه خر، اس، اوښ، بایسکل، موټر سایکل، موټر او الوتکه. له خپل پلاره مي اورېدلي ول چي سعودي عربستان له افغانستان څخه ښه ډېر لیري دی، ځکه به نو تل دا پوښتنه راسره وه چي کوټ بابا خو یو ملنګ سړی دی، نه الوتکه او نه هم دومره پیسې لري چي په الوتکه کي دي عربستان ته ولاړ سي، بیا نو څنګه هره شپه سعودي عربستان ته ځي او سبا سهار بیرته راځي؟ دا پوښتنه مي تر ډېره وخته پوري په زړه کي ګرځېده، حقیقت دا و چي د اولیاوو کرامو د کرامت او د هغوی د نامریي ځواک په باب مي تر اوسه کومه ژوندۍ بېلګه نه وه لیدلې، کله چي ځوان سوم نو بیا مي هم ددې سوال ځواب پیدا نه کړ، خو کله چي اوس د ښاروال صاحب له کیسې خبر سوم نو دغه پوښتنه مي حل سوه.

رښتیا هم تاسي وګورئ ښاروال صاحب څنګه هره ورځ دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته پر وخت خپلي وظیفي ته راځي؟ دومره معاش خو نه لري چي هره ورځ دي په الوتکه کي ولاړ سي، ځکه چي دده میاشتنی معاش او نور امتیازات دوبی ته د یوه سفر د ټکټ پیسې هم نه کېږي، نو ښکاره خبره ده چي ښاروال صاحب هم د کوټ بابا غوندي بزرګ او د خپل معنویت په وزرو هره ورځ دوبی ته ځي.

د ښاروال صاحب بل کرامت له نړیوالو معیارونو سره برابر د کابل ښار جوړول دي. که کوټ بابا هره شپه مکي مکرمې ته د عبادت لپاره ته، نو ښاروال صاحب هم خوشي هره ورځ دوبی ته نه ځي، بلکي د ملت د خدمت لپاره یې شپه پر سر کړې ده، زما په اند دی ددې لپاره هره ورځ دوبی ته ځي چي د دوبی ښار ښه په ځیر وګوري چي سړکونه، مارکیټونه، شنه ساحه او نوري برخي یې څنګه جوړي سوي دي؟ کله چي ښوک دوبی ته ولاړ نه سي، هلته خپل کور او ژوند و نه لري نو د کابل ښار به څنګه د دوبی غوندي جوړ کړي؟ دا د ښاروال صاحب ددغه ډول د سفرونو برکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چي نن د کابل ښار کټ مټ د دوبی غوندي جوړ سوی دی. د ښاروال صاحب پورته دوه کرامات ښیي چي هغه یو بزرګ او د خدای دوست دی، نو ویلای سو چي پر ده د فساد تورونه مطلق بېځایه دي، که چېري خدای مه کړه پر ښاروال صاحب لګېدلي تورونه رښتیا وای، نو د افغانستان محکمې ولي خوشي کاوه؟ بیا هم که خدای مه کړه په محکمه کي کوم قاضي رشوت خوړلی وي ،نو ولسمشر صاحب ولي ویل چي ښاروال صاحب ډېر ښه سړی دی او بې ځایه ځورول سوی دی؟

ګورئ دا چي د اوسني دولت له یوه ښاروال څخه دومره لوی کراماتونه صادرېږي، خدای خبر چي رئیسان او وزیران به یې څومره لوی اولیاء کرام وي؟ وایي چي دلته یې دومره کسان مړه کړل هلته به څه حال وي !؟ بله خو لا دا چي خپله ولسمشر صاحب به څومره سپېڅلی انسان او لوی ولي وي چي دغسي سپېڅلي اشخاص یې پیدا کړي او په کار ګومارلي دي؟ د لویي ځارنوالی دا تور بیخي بېځایه دی چي وایي، د نوي کابینې ځیني وزیران په فساد ککړ دي.

راسئ چي موږ خپله قضاوت وکړو، که چېري دغه نوي وزیران په فساد ککړ وای نو ایا هغوی ته ولسمشر صاحب په نوې کابینه کي ځای ورکاوه؟ ایا تاسي د ولسمشر صاحب په انډیوالانو کي کوم مفسد او جنایتکار شخص وینئ؟ که فرضًا له ولسمشر صاحب څخه سهواً په دولت کي کوم ناوړه شخص تېر هم سي نو له نړیوالي ټولني څخه به څنګه تېر سي؟ ځکه بهرنیان خو له افغانستان سره ډېره خواخوږي لري او نه غواړي چي افغانستان دي د مافیایي ډلو او جنایتکارانو لاس ته ولوېږي، موږ او تاسي ټولو ولیدل چي د بن په کنفرانس کي یې د افغانستان واک داسي اشخاصو ته وسپاره چي هر یو یې د تقوا له مخي تر کوټ بابا کم نه و.

یاره زه چي ورته ګورم نو ددې دولت هر غړی هغه د چا خبره د فراه کانی دی، یاني هر یو یې ولي او تر کوټ بابا کم نه دی، د کوټ بابا په نوم خو یوازي په کندهار کي یو څو ځایونه یاد سوي دي، خو د ولسمشر صاحب د ملګرو په نوم ډېر ځایونه نومول سوي دي، لکه شیرپور، وزیر اکبر خان او داسي نور، ان دا چي په بهرنیو هیوادونو کي هم ډېر ځایونه ددوی په نوم یادېږي، لکه په دوبی، امریکا ، سینګاپور، فرانسه او داسي نورو هیوادونو کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ګېډه کي جګړه

د شپې مې تلوېزیون چالان کړ چي یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل: د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟ ولسمشر ځواب ورکړ: اې وروره! د قانون عملي کول اسانه کار نه دی، په تېره بیا د پښتو ملي سرود جوړول خو بېخي سخت کار دی، هغه د پېښوریانو خبره (ټایم به لګي او خرچه به پې راځي)، د یوې ورځي کار خو نه دی، په دې وطن کي له د برشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

سبا سهار یوې دولتي اداري ته ورغلم، د شعبې مامور راته وویل چي یوه هفته وروسته راسه. ما ویل د خدای لپاره زه له ډېر لري ځایه راغلی یم، ولي څه خبره ده؟ مامور صاحب یوه شیبه ټوخي شین کړی و، کله چي یې ټوخی لږ ودرېده نو خپله شوړېدلې قره قلي خولۍ یې د ښځ خواته وښویوله او ویې ویل: مشکل دادی چي زما عینکي په کور کي پاته سوي دي. حیران سوم چي څه وکړم؟ مامور صاحب ترلږ ځنډ وروسته وویل: بیا هم یوه لاره سته، هغه دا چي ماته یوه جوړه عینکي رانیسه بس کار به دي وسي.

ـ ښه سمه ده درته رابه یې نیسم، د سترګو نومره مو څو ده؟

ـ ته ځان مه په تکلیف کوه، ماته یې پیسې راکړه زه یې خپله رانیسم

ـ څو افغانۍ کېږي؟

ـ زر افغانۍ کېږي، بیه یې ځکه لږ لوړه ده چي یو خو دا د نظر عینکي دي او بل نو د خلکو ډېر کارونه ور پوري تړلي دي، مثلاً اول دا ستا کار دی، که عینکي نه وي نو نه کېږي.

زه هم ناچاره سوم زر افغانۍ مې ورکړې، مامور صاحب ولاړ. پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوي چي عینکي یې ایښي او شعبې ته راننووت. په ربړېدلو لاسونو یې پر درخواست لاسلیک وکړ او ماته یې وویل چي ها دادی واخله، ګوره بیا و نه وایې چي ناځوانه یې، دادی کار مي درو کړ. بیا یې وویل: هی هی، زما نو یو ځواني وه چي تېره سوه، اصلاً مفلیسۍ زوړ کړم کنه نو زما خو داسي تېز نظر و لکه د شاهین، عینکو ته مي هیڅ ضرورت نه درلود. خو خیر خدای مهربانه دی که هره ورځ مې د نن په شان تېره سي نو ان شاء الله چي سترګې به مي بیرته نظر پیدا کړي، خو دا د یوې ورځي کار نه دی، ځکه چي په دې وطن کي له د برشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي کور ته راغلم نو د کوچنیانو مور راته وویل چي سږیه یوه میاشت کېږي چي ښوونځي پیل سوي دي، خو دا زموږ هلک وايي چي زموږ درسونه نه دي شروع سوي، ته يې معلومات وکړه چي دا خبره ربښتيا ده که دی هسي ځان له ښوونځي څخه خلاصوي. ماهم زوی ترلاس ونيو او ښوونځي ته يې ورغلم. سرمعلم ته مي وويل چي ايا دا زما د زوی خبره ربښتيا ده؟

- هو ! مکتب شروع سوی دی خو زموږ معلمين لا تر اوسه نه دي راغلي.

- نو ولي څه خبره ده؟

- ته خو خبر يې چي د معلمينو معاش ډېر لږ دی، بيا ما دوی ته وويل چي زما خو بله مرسته په وس نه ده پوره، يوازي دومره درسره کولای سم چي د حاضرۍ حساب به نه درسره کوم، تاسي کولای سئ چي ځان ته شخصي کارونه پيدا کړئ. بس دوی هم زما خبره ومنله، اوس د مياشتي په پای کي يوځل راځي حاضري امضاء کوي، خپل معاش اخلي اوځي.

- نو دا زموږ د اولادونو درسونه به څنګه سي؟

- تاسي هم څومره ناشکره خلک ياست، ومو نه ليدل چي د طالبانو په وخت کي د مکتبونو څه حال و؟ د نجونو مکتبونه خو ګرد سره تړلي ول، نن دا هم غنيمت دی چي ستاسي اولادونه له کوڅو راګرځېدلي دي، لږ تر لږه په يوه تعليمي فضا کي خو سره راټول سوي دي. نن يې صنفونه جوړ سول، سبا به يې له خيره سره کتابونه پيدا سي، بله ورځ به يې معلمين راسي او بله ورځ به يې درسونه شروع سي، يو څو کاله صبر وکړه، ټول کارونه خو په يوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.

کله چي کور ته راغلم نو غاښ مي سوکه سوکه درد شروع کړ، ما هم ځنډ و نه کړ او د غاښونو ډاکټر ته ولاړم، هغه چي مي غاښ وکوت نو په لوړ اواز يې وويل: اوهو دا خودي ټول غاښونه چينجو خوړلي دي، بايد ډک سي. که ربښتيا ووايم نو ډېر واخطا سوم چي په ځوانه ځوانۍ کي مي څنګه ټول غاښونه چينجو وخوړل او بل نو د هر غاښ ډکېدلو څلور زره افغانۍ غوښتي. په خبرو خبرو کي مي ډاکټر ته وويل چي زما پلار دي خدای وبخښي د شپېتو کالو به و خو د عمر تر پايه يې نه پر يوه غاښ درد سو او نه يې هم يو غاښ ووت، دا اوس څه بلا راغله چي د خلکو غاښونه په ځوانۍ کي چينجي خوري؟ ډاکټر په خندا وويل: ولي تاته جګړه تر بلا کمه ښکاري؟ دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.

له ډاکتره چي راتلم نو راپه ياد مي سول چي ما خو خياط ته يوه جوړه کالي ورکړي دي، ما ويل که يې جوړ کړي ول ځني را وابه يې خلم. خياط ته چي مي د خپلو کاليو خبره ورياده کړه نو هغه د يوه کميس او يوه پرتوګ پرځای دوه پرتوګونه راته کېښښول. ما ويل ماخو يو کميس او پرتوګ غوښتی و؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- وروره وبخښه غلطي سوې ده.

- غلطي ولي وسي؟ تا لیدلي وي چي یو ثوک دوه پرتوګونه غواړي او بل نو دپرتاګه او کمیس اندازې مو جلا جلا په کتابچه کي یاداښت کړې.

- وروره اصلاً موږ هم ملامت نه یو ، د جګړو له لاسه مو تر اوسه هم فکر پر ځای نه دی، تاته خو معلومه ده چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

تر هغه وروسته سترې ستومانه کورته راغلم، کښېناستلی به لا نه وم چي کوچنی زوی مي په ژړا کورته راغی، سر یې مات او پر مخ یې ویني لاري لاري راروانې وې، ویل فلاني هلک په ډبره وویشتلم سر یې رامات کړ. ښځي مي راته وویل چي سړیه دغه هلک پلار په ارامه پوه کړه، یوه ورځ یې نه ده، دغه جنګره هلک هره ورځ زموږ له هلک سره جنګ کوي.

له زوی سره د هغه هلک پلار ته ورغلم او ورته مي ویل چي وروره دا زوی خو دي لږ پوه کړه، وګوره دا زما د زوی سر یې ورمات کړی دی. دهلک پلار د دې پر ځای چي کړه غاړه وکړي او عذر وغواړي په بې پروایۍ یې وویل: وروره ما خپل زوی ډېر ښه روزلی دی، زما زوی ګرد سره له چا سره جګړه نه کوي، ستا له زوی سره به بل چا جګړه کړې وي، زه نه پوهېږم چي ته څنګه داسي خبره کوې؟ ما ورته وویل چي وروره دا خو ښکاره خبره ده چي ستا زوی جګړه ورسره کړې ده، ټولو کوچنیانو لیدلی دی. سړي سر وښوراوه او ویې ویل: زموږ او ستاسي هم یو عجیبه وطن دی، داسي یوه خبره به واورې چي بیخي به یې عقل نه مني، بس نو سړی څه وواییې، دا ټول د جګړې له لاسه، څکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

سبا سهار په کوم کار پسي له کوره راووتم، ګورم چي زموږ یوه ګاونډي د خپل کور چټلي زموږ د کور مخ ته واچول او غلی روان سو، د شا له خوا مي ورپسي ناري کړې چي اې وروره ! دا چټلي دي ولي زموږ د کور مخ ته واچول، دا ځای د چټلیو دی؟

ــ نو چیري یې واچوم؟ بل ځای نسته

ــ ولي پخوا دي چیري اچول؟

ــ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به یې وړل، اوس هم که ښاروالي بیرته فعاله سوه ستا دکور مخ ته یې نه اچوم، نور څه غواړې؟

ــ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.

ماښام زما د یوه انډیوال کره مېلمه وم، تر ډوډۍ خوړلو وروسته مې په نس کې ګوړهاری شروع سو. پر نس مې لاس تېر کړ او څنګ ته ناست ملګري ته مې وویل چې زما خو پخوا ډېره ښه هاضمه وه، اوس نه پوهېږم چې ولې مې په نس کې ګوړهاری جوړ سو؟ هغه راته وویل چې هګۍ او غوښه په خپلو منځو کې بد سره وړي او تا دواړه یو ځای سره وخوړل، ځکه دي په نس کې ګوړهاری پیدا سو. له ځانه سره مې وویل چې، یاره تر دې مهاله خو ټول وطن جګړې پر سر اخیستی و، اوس یې لکه چې زما نس ته هم لاره وموندله، خو خیر زما په نس کې جګړه څه د حیرانۍ خبره نه ده، ځکه چې په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسې جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاهکار ادبي بهیر

د شاهکار ادبي بهیر اوونیزه غونډه د (۱۳۸۷) لمریز کال د وري د میاشتي پر اوومه نېټه په شاهکار تالار کي جوړه سوه. د غونډي مېلمه پروفیسر مصطفی اکبري، مشر یې مولانا محمد علي نقشبندي او د دریځ چاري د ښاغلي نجیب کوشان پر غاړه وي. غونډه د قاري سید عبدالله مزمل له خوا د قرآن عظیم الشان د څو آیتونو په تلاوت پیل سوه. لومړی د بریالي هنریار له خوا د تېري غونډي ګزارش ولوستل سو او بیا ښاغلي عبد الرافع غیرت خپل غزل کره کتني ته وړاندي کړ چي مطلع یې په دې ډول ول:

هـــــر ګنـــــاه چـــــي پـــــه توبـــــه پـــــه اســـــتغفار ځـــــي
لـــــه هغـــــه ګنـــــاه بـــــه څـــــه پـــــه زړه کـــــي ډار ځـــــي

استاد ګل حبیب فدایي وویل چي موږ باید بهیر ته یو داسي اثر وړاندي کړو چي پر هغه علمي بحث وسي او ځوان شاعران یو څه ځني زده کړي. زما نظر دادی چي کله یو ښوک بهیر ته یو اثر راوړي نو باید اول یې دلته یو څو تنه مشران تائید کړي چي ایا دا اثر په دې ارزي چي سړی دي وخت پر ضایع کړي؟ ما چي په اصطلاح دا غزل واورېد نو دا هسي یو ساده شی دی، نه یې فورم معلوم دی او نه هنریت پکښې دی، هغه د چا خبره املا غلط، انشاء غلط، کلش سر تا پا غلط. خو کمال الدین نعیمي یې خبره رد کړه او ویې ویل چي فورم یې ښکاره خبره ده چي نظم دی. ډاکټر جبار کړاو وویل چي هره ګناه په استغفار نه ځي، مثلاً یو سړی به قتل وکړي نو ایا په توبه د دې ګناه له عذابه خلاصېدای سي؟ خو جمال سلطانزي یې خبره پرې کړه او ویې ویل چي په توبه سړی له هري ګناه پاکېدای سي. ملادوران وویل چي له لومړي بیت څخه د سیکولریزم بوی راولاړېږي.

د غزل دوهم بیت په دې ډول و:

ســـــاقي راشـــــه ســـــره شـــــراب راکـــــړه ســـــري شـــــونډي
تـــــر چشـــــمانو دي ځـــــاربږم چـــــي بهـــــار ځـــــي

معلم اکبر زړه ور وویل چي د دې بیت لومړی مصرع باید داسي جوړه سي: ساقي راشه سره شراب د شونډو راکړه. حاجي اسماعیل وویل چي ساقي، شراب او شونډي ډېر کلیشه یي او سولېدلي کلمات دي، باید نور په شعر کي رانه وړل سي، خو ملا دوران یې خبره ونیوله او ویې ویل چي دا ټول د جنت نعمتونه دي چي خدای موږ ته په دې

LARAWBAR

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا کي راکړي دي. د جنت نعمتونه خو ښکاره خبره ده چي هیڅکله نه کلیشه یي کېږي او نه سړی پـه مړېږي، کـه رښتیا وو ایم نو زما خو همدا اوس لاخولې اوبه ورته وکړې.

ډاکټر سلیم همدرد د دې بیت د دوهمي مصرع په باب وویل چي کـه د چشمانو پـر ځای سترګي او د بهار پر ځای ځواني راسي نو ښه به وي، ځکه چي شراب او شونډې د کال په هر فصل کي ښه خوند کوي او کـه د بهار پر ځای عمر راسي مانا به یې داوي چي ساقي ژر سره شراب او سرې شونډې راوړه چي عمر مي تېرېږي.

د غزل دریم بیت په دې ډول و :

د خپـــــــــل زړه خبـــــــــــري واړه ویرانــــــــــــــي کــــــــا
یـــــــار هغـــــــه چـــــــي همېشـــــــه پـــــــه زړه د یـــــــار ځـــــــي

استاد لعل محمد وویل چي د دې بیت لومړی او دوهمه مصرع تر خپل منځ هیڅ تړاو نه سره لري. استاد کمال الدین نعیمي بیا د څلورم بیت په باب وویل چي د دې بیت منطق ضعیفه دي، ځکه کېدای سي چي د یار خبري هم د ویرانۍ سبب سي، زه خو خپله د یار له لاسه تباه تباه یم، کله راته وایي چي کرېډېټ کارډ راواستوه او کله بیا وایي چي زه له وروره ډارېږم اوس دي نه سم لیدای، په اخرت کي به له خیره سره ګورو. کـه د شاعر هدف داوي چي نجلۍ دي همېشه د یار په خوله وکړي بیا دا خبره سمه ده خو ډاکټر سلیم همدرد بیا د کمال الدین نعیمي خبره رد کړه او ویې ویل چي د شعر پیغام باید د هلکانو او نجونو دواړو لپاره وي، موږ باید د جنډر موضوع هم له پامه و نه غورځوو.

د غزل څلورم بیت په دې ډول و :

جهـــــــــان ځـــــــــای د خوښـــــــــۍ نـــــــــه دی دنـــــــــاورین دی
چـــــــــي توتـــــــــا لـــــــــه ګلســـــــــتانه پـــــــــه چغـــــــــار ځـــــــــي

معلم اکبر وویل چي دا خبره سمه نه ده چي دنیا د خوښۍ ځای نه دی، دا زموږ انډیوال څلور ودونه کړي دي، دوه کورونه او سراچه موټر هم لري. تردې لا بله خوښي وي؟ حاجي اسمعیل وویل چي شاعر څه خبر دی چي توتا لـه ګلستانه په چغار ځي، ښایي توتا خوشاله وي. معلم اکبر وویل چي توتا یې باید توتي لیکلی وای. ملا دوران وویل چي دا بیت د شاعر خپل تخلیق او فکر نه دی، بلکي دا حدیث یې ترجمه او په نظم اړولی چي وایي: دا دنیا د مسلمان لپاره دوزخ او د کافر لپاره جنت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزل پنځم بیت په دې ډول و :

پـــــــه وار وار چـــــــي پـــــــه دنیـــــــا بانـــــــدي راغلـــــــي
عاقبـــــــت بـــــــه ځنـــــــي واړه پـــــــه وار وار ځـــــــي

ملادوران وویل چي دابیت هم د دې ایت شریف ترجمه ده چي وایي: هر ژوندی شی به د مرګ خوند وڅکي. ډاکټر سلیم همدرد وویل چي ټول خلک دنیا ته په وار وار نه دي راغلي، ځیني ماشومان غبرګولیان او ان کله نا کله خو یوه مور اووه ماشومان هم په یوه وار زېږوي. استاد لعل محمد وویل چي دلته معلومه نه ده چي د شاعر څوک مطلب دی، دنیا ته خو حیوانات او نور ژوندي موجودات هم راځي. که هدف یې پېریان او حیوانات وي نو دا خو چندان د خواشینۍ خبره نه ده.

د غزل شپږم بیت په دې ډول و :

کـــــــه لـــــــه درده مـــــــي خبـــــــر نـــــــه دي وګـــــــړي
چـــــــي مـــــــي ســـــــري وینـــــــي ترســـــــترګو په رخســـــــارځي

حاجي اسماعیل وویل چي د دې بیت لومړی مصرع باید داسي وویل سي: ولي خلک زما له حاله نه خبرېږي. استاد عطاء وویل چي پنځم او شپږم بیتونه سړی ناهیلی کوي، شاعر باید ژوند ته هیله من وي او که وواېو چي هنر د ژوند لپاره دی نو باید په شعر کي د خلکو لپاره د امید او هیلي پیغام نغښتی وي. ما چي دا بیتونه واورېدل نو د انا مرګ مي راپه یاد سو. بریالي هنریار وویل چي د انا مرګ دومره ناهیلي نه ده، ځکه په پښتو ژبه کي یو متل دی چي وایي: په غمو کي د انا غم اسانه دی.

دغزل اووم بیت په دې ډول و :

د هغـــــــه طبیـــــــب نـــــــوم څـــــــه اخلـــــــي پـــــــه ژبـــــــه
چـــــــي بیمـــــــار ورلـــــــره راشـــــــي او بیمـــــــار ځـــــــي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چي په دې بیت کي د ډاکټرانو غیبت سوی دی، کېدای سي چي یو ناروغ د یو ډاکټر په دوا جوړ نه سي او کېدای سي بل ناروغ بیا د همدغه ډاکټر په دوا جوړ سي. ملا دوران یې هم خبره تائید کړه او ویې ویل چي جوړه په خدای پوري اړه لري، هیڅ یو ډاکټر د یو ناروغ د علاج تضمین نه سي کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غزل اتم بیت په دې ډول و :

کـــــه مـــــــي پېژنــــــــي هغـــــــه لېـــــــونی زه یــــــــم
چــــــي نـــــــادان را لـــــــــره راشــــــي او هوښــــــیار ځــــــي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چي په اوسني عصر کي طبیب او ډاکټر سره جلا دی، که د شاعر هدف یوناني طبیب وي نو هغه خو نه سم علاج کولای سي او نه اوس چندان خلک ورځي او که هدف یې ډاکټر وي نو باید ډاکټر وویل سي. بله خبره دا ده چي که یو ډاکټر خپله لېونی وي، نو د بل لېوني علاج به څنګه وکړي؟

حاجي اسماعیل بیا وویل چي د لېوني کلمه دي په لېوه واړول سي، یاني داسي دي وویل سي: که مي پېژني هغه لېوه زه یم، د ډاکټر همدرد صاحب مخ ته دي لاس وي، ځیني ډاکټران هم تر لېوانو کم نه دي، کله چي له یو ناروغ څخه ډېر فیس واخلي نو د ناروغ سد پخپله سر ته راسي. ډاکټر جبار کړاو وویل چي که په دې بیت کي د لېوني کلمه په لېوه واوړي نو وزن یې خرابېږي. کمال الدین نعیمي بیا وویل چي په دې بیت کي ډېري باتي راغلي دي، یاني زه یو داسي ډاکټر یم چي که څه هم خپله لېونی یم خو لېوني پر سد کولای سم، دا که روغ ډاکټر وای نو څومره د نامي زوی به وای.

د غزل نهم بیت په دې ډول و :

دروغجـــــــــن بـــــــه همېشـــــــــه وي پــــــــه خـــــــزان کــــــــي
د رښـــــــــتینو پـــــــــه مـــــــخ هـــــــر کلــــــــه بهـــــــار ځـــــــي

بریالي هنریار د نهم بیت په باب وویل چي دا بیت له واقعیت څخه لیري دی، نن د دنیا ټول کار و بار پر دروا غو ولاړ دی، درواغجن خلک ډېر شتمن دي او مورږ چي رښتیا وایو سپېرې شونډې ګرځو او هر هغه څوک چي رښتیا وایي نو د خولۍ سر یې سوری دی، همدا اوس په دې غزل کي دومره غلطۍ سته چي که زه رښتیا ووایم، یاني هغه ټولي غلطۍ په ګوته کړم نو غیرت صاحب به را څخه خفه سي او په ژوند کي به یوه خبره هم راسره و نه کړي. اول خو یې د دې غزل ځمکه زما څخه غلا کړې ده، هغه زما یو غزل دی چي وایي: هه هه هه... ته و دربېږه اوس را څخه هېر سو، خو په هر صورت ځمکه یې دغسي ده. بل دا چي ټولي قافیې یې غلطي دي، د فکر او پیغام په لحاظ هم یو کمزوری غزل و، نور نو یوه لمن ګرامري غلطۍ یې درلودې، اوس ناوخته دی که زه دا ټولي خبري دلته کوم نو مشاعرې ته وخت نه پاته کېږي، زه به دغه یادا ښتونه غیرت صاحب ته ورکړم چي په درد یې وخوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېر جان کاکا بیا وویل چي غیرت صاحب یو ځوان استعداد دی، خیر که نن یې کمزوری غزل ولیکه سبا به ښه او په تول پوره غزل ولیکي. تر هغه وروسته د غونډي مشر مېلمه ته بلنه ورکړل سوه چي د غونډي په باب خپل نظر ووایي. د غونډي مشر وویل، ښایي تاسي هیڅ باور و نه کړئ چي ما تر اوسه د غسي علمي او له شخصي عقدو پاکه کره کتنه نه وه لیدلې، زه ویاړم چي موږ نن په ځوان کهول کي د ښو شاعرانو او لیکوالو تر څنګ ښه نقادان او کره کتونکي هم لرو. ما د ښاغلي غیرت صاحب نثري لیکني لوستي وي، ډېري هنري او ښې لیکني کوي، خو تر اوسه مي یې شعرونه نه وه اورېدلي، زه نه پوهېږم چي د غیرت صاحب ولي په زړه کي ورتېر سوه چي باید شعر هم ولیکي. زما په فکر هماغه نثر یې بس و، بیا هم که دی غواړي شعر ولیکي نو لومړی دي ادبي فنون او وروسته دي کلاسیک شعر مطالعه کړي، په تېره بیا خوشال بابا خو باید ډېر په دقت مطالعه کړي، له دې غزل څخه خو یې داسي ښکاري چي د خوشال بابا نوم یې ګردسره نه دی اورېدلی. زه نه پوهېږم هغه څوک چي خوشال بابا یې نه وي مطالعه کړی څنګه دا جرئت کوي چي شعر ولیکي.

وروسته خپله له ښاغلي غیرت صاحب څخه وغوښتل سوه چي د کره کتونکو په باب خپل نظر څرګند کړي. ښاغلي غیرت صاحب وویل چي زه ټولو هغو دوستانو ته د زړه له کومي کوروداني وایم چي زه یې خپلو غلطیو ته متوجه کړم. یوه غلطي چي همدا اوس زما ورته پام سو، هغه داده چي د خپل غزل پر ځای مي د خوشال بابا غزل کره کتني ته وړاندي کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپي ځنګه تاریخي اثر غلا کړ؟

یوه ورځ مي د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول خو په دې دومره وخت کي یې لږ تو پیر کړی و. زموږ په وخت کي هغه استادان چي دغه لیکچر نوټونه یې ترتیب کړي ول ځیني یې ژوندي ول، که کوم ځای به ګونګ و، نو له هماغه استاده به مو پوښتنه وکړه خو اوس هغه ټول استادان خدای دي یې وبخښي وفات سوي ول. بل تو پیر یې دا و چي هغه وخت د دې لیکچر نوټونو د کاغذ کیفیت یو څه ښه و، فوټوکاپي به یې هم یو څه روښانه وه، خو اوس یې فوټوکاپي هم داسي وه، لکه تر میلاد د مخه د کوم ډبرلیک عکس چي دي اخیستی وي. کاپي یې لا څه کوې اصل یې هم داسي و، تا چي ویل د غوا پر څرمن لیکل سوی دی.

له دې سره سم د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت هغه اعلان را یاد سو چي ویل یې، تاریخي اثار که له هر چا سره وي موږ یې په لوړه بیه ځني رانیسو. نور یې څه کوې له خوشالیه باغ باغ سوم، ما ویل یاره ښېرجانه که دا لیکچرنوټونه په لاس درغلل نو بس خولۍ دې په غوړو کي سوه.

بس هغه دم روان سوم او ځان مي کابل پوهنتون ته ورساوه. د پوهنتون رئیس ته چي مي د لیکچر نوټونو خبره ور یاده کړه نو اسمان ته یې ټوپ کړه، ویل ته لېونی سوی یې، لیکچر نوټونه ځنګه درکړو؟ نه وینې چي موږ یې همدا اوس تدریسوو؟ ما ویل، زه پوهېږم، خو زه به یې کمپیوټري درته ولیکم چي هم اسانه ولوستل سي او هم که یو وخت مو چاپول نو د کمپوز کار به یې سوی وي. د رئیس صاحب وروځي راوځړېدې، یوه شیبه یې زنه په مټ کي ونیول او بیا یې وویل:

ښه سمه ده، یوه فوټو کاپي به یې درکړو

ـ نه فوټو کاپي یې نه غواړمه، که اصل یې راکړئ ښه به وي.

ـ اصل یې څه کوې؟ هغه خو موږ تدریسوو.

ـ ځکه زه چي هر وخت دا لیکچر نوټونه وینم نو د خپلي محصلۍ وختونه رایادېږي او بل دا چي دا زما د خدای بخښلو استادانو د لاسو نښې هم دي.

ـ نو که درڅخه ورک سول زموږ خو به کور پر چرګه رابار کړې، بیا د چا په وسه پوره ده چي نوي لیکچر نوټونه ولیکي؟

ـ صاحب تاسي بېغمه اوسئ، نه راڅخه ورکېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رئیس په تندي کي ناڅاپه ګونځي پیدا سوې، له څوکۍ څخه را جګ سو او په درد یې وویل: څه ورک سه ! ولي یوازي پر تا خپل استادان ګران دي؟ موږ هم غواړو چي د خپلو استادانو د لاس نښانې او یادګارونه ولرو؟ زړه مي له ګرومه ډک سو او له پوهنتون څخه ناهیلی کور ته راروان سوم. کور ته لا نه وم رسېدلی چي یوې ربړۍ (کراچۍ) ته مي پام سو. په ربړۍ کي یو چرګ چي بېچاره له رنګه تک تور اوښتی و، په یوه پښه راځړېده او لاندي د ښوروا یوه لویه کاسه ورته پرته وه. ربړۍ والا به د کاسې له ښوروا څخه یو ګیلاس ډک کړ او پر چرګ به یې توی کړ. که څه هم چرګ له مودو مودو راهیسي همداسي په یوه پښه راځړېده، خو کله به چي د پاسه نوې ښوروا پر توی سول نو داسي توښ (بخار) به یې پورته سو تا چي ویل دا او س تازه یې له دېګ څخه را وایست. ربړۍ والا چي به هر وار پر چرګ ښوروا توی کړه نو نارې به یې کړې: (د چرګ تازه ښوروا، ګیلاس په پنځه افغانۍ، وڅښئ دا تازه ښوروا ! وا وا قسمت خوره به یې خوري).

له خپل مرحوم پلاره مي اورېدلي ول چي کله موږ کوچنیان و او مکتب ته تلو، نو دغه ربړۍ والا به پر دغه ځای یخني خرڅول. چرګ نو خدای دي مي غاړي نه بندوي چي هغه پخواني او که به بل چرګ وي. د دې چرګ په لیدو مي زموږ د کوڅې یو پوډري لعل ګل راپه یاد سو. هغه چي به کله په کوڅه کي یو تازه مردار سوی چرګ پیدا کړ، نو پاک به یې کړ او بیا به یې پر یخني والا خرڅاوه. یو وخت یو چا ورته وویل چي بدبخته په خلکو مردار چرګان خورې؟ ده په خندا ورته وویل: (عجیبه ده، یو چرګ چي د انسان په لاس مړ سي، هغه حلال دی او بل چرګ چي خدای پاک په خپله وژلی وي، هغه مردار دی. زه خو وایم چي تر دې بل حلال چرګ نسته). ما ویل خدای خبر چي دا به څنګه چرګ وي. خو په هر حال دا چرګ اوس د افغانستان په تاریخي اثارو کي ګڼل کېده. ما ویل که نور اثار په لاس نه درځي، ونیسه دا چرګ خو رانیولای سې.

ربړۍ والا ته چي مي د چرګ وویل نو هغه نټه (انکار) وکړ، ویل موږ یوازي د چرګ ښوروا خرڅوو، ولاړ سه بل ځای چرګ رانیسه. لکه زما په مطلب چي پوهېدلی وي، ویل څه وروره چرګ بیخي نه خرڅوم. ما اورېدلي ول چي تاریخي اثار زرګونه ډالره بیه لري، بس څو زرونه مي یو کړل او له ربړۍ والا څخه مي چرګ د غوایي په بیه رانیو، په یوه پلاستیکي کڅوړه کي مي واچاوه او د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت خوا ته روان سوم. پر لاري ډېر تږی سوم، یوه دکان ته ودرېدم، کڅوړه مي څنګ ته کښېښوده او دکاندار ته مي وویل چي یو بوتل اوبه راکړه. په دې وخت کي ګورم چي یو کوڅه ډب سپی راغی او چرګ یې له کڅوړي سره یوووړ. په سپي پسي چي مي هرڅو مره منډي وکړې په لاس رانه غی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنابونه او د ښوروا بویونه

زموږ شعبه د تشناب څنګ ته وه، هر همکار چې به تشناب ته ورتېرېده، نو یو وار به یې موږ ته د سترګو تر کونجو وکتل، کله چې به مو ورته پام نه و، نو غلی به ننووت او که به مو ورته پام سو، نو سلام به یې راواچاوه. کله چې به د تشناب دروازه بنده وه، نو شعبې ته به راغی او زموږ سره به یې ځان په خبرو بوخت کړ. کله چې به یې د تشناب د دروازې کړپ واورېد، نو سمدلاسه به ولاړ سو او موږ ته به یې وویل: ښه نور مو وخت نه نیسم، بس یوازې ستاسي احترام ته راغلم.

لومړی موږ ته د دغو همکارانو خبري ستړي کوونکي وې او هسې به مو سر ورسره ښوراوه خو ځینو همکارانو به داسي په زړه پوري کیسي کولې چې سوکه سوکه موږ هم ورسره عادت سولو، تر دې وروسته به موږ خپله د تشناب خوا ته سترګي نیولې وې چې که کوم ځوک ووینو چې بانډار ورسره وکړو. کله چې به مو سهار له کوم همکار سره ستړې مسې نه وه کړې نو پر همدغه وخت به مو راونیو او په غېږ کي به مو داسي کلک ونیو، لکه په کلونو کلونو چې مو نه وي سره لیدلي.

کله چې به یوه همکار نوي کالي اغوستي ول، نو موږ ته به یوه نوي موضوع وه، هغه بېچاره که به څه هم پښې سره مښلې او پرنس به یې لاس تېراوه خو ناچاره و چې موږ ته د خپلو نویو کالیو په باب پوره معلومات راکړي. د ورځي مو اته ساعته کار کاوه چې څلور ساعته به یې د تشناب له لارویانو سره په ستړې مسې کي تېرېدل. تشناب یوه کړکۍ هم درلوده چې یوه کوټه ورخلاصه وه.

یوه ورځ د نوموړي کور خاوند راغی ویل، ستاسي د تشناب بدبویی موږ ډېر تنګ کړي یو. د شعبې چپړاسي رمضان اکا مې راوغوښت او ورته مې ویل چې دا تشناب ولې داسي بد بوی کوي، نه یې مینځې که څنګه؟ هغه وویل چې قسم په خدای هر سهار یې مینځم، خو خیر تر دې وروسته به یې په ورځ کي دوه ځله مینځم. تر دې وروسته رښتیا هم د تشناب بدبویي یو مخ ورکه سوه.

یوه ورځ مې د ښوروا بوی تر سږمو سو، ښه چې ځیر سوم نو بوی له تشناب څخه راته، کله چې ورغلم نو ګورم چې په تشناب کي غوړ لوښي پراته دي. رمضان اکا ته مې وویل چې دا غوړ لوښي دلته د څه لپاره پراته دي؟ هغه وویل چې په اشپزخانه کي اوبه نه وې، ما ویل غوړ لوښي به دلته پرېمینځم، ښایي د غوړو لوښو بوی به وي.

بله ورځ زموږ یوه همکار راته وویل چې له تشناب څخه د اچارو بوی راځي، کله چې ورغلم نو د اچارو یو مرتبان مې پیدا کړ چې سر یې خلاص و. ما ویل له یو چا څخه به پاته سوی وي. بله ورځ غرمه چې تشناب ته ورغلم نو د پېرکیو بوی مې تر سږمو سو، رمضان اکا ته مې وویل چې دا څه کیسه ده؟ هغه وویل چې د ګاونډیانو کره پېرکي پخېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر کړکۍ يې بوی زموږ تشناب ته راځي.

تر دې وروسته به هره ورځ له تشناب څخه د ډول ډول خوړو او مېوو بوی راته، چې ورسره د تشناب د مراجعينو شمېر هم ډېرېده. اوس نو تشناب داسې يو ځای و چې کله به ورغلې او دا بويونه به درباندې ولګېدل نو داسې فکر دې نه کاوه چې دادې تشناب وې، تاچې ويل د کابل د (ښار نو) د کبابيانو په کوڅه کې يم، دسرې هيڅ زړه نه غوښت چې بيرته دې ځنې راووزې. يوازې دغه يو تشناب نه و چې د ښوروا بويونه ځنې پورته کېدل، بلکې د دفتر د ټولو تشنابونو دغه حال و.

يوه ورځ مې د تشناب له دننه څخه د څو نفرو خبرې واورېدلې، حيران سوم چې دا څه خبره ده؟ تر دې مخکې مې ښځې ليدلې وې چې په ډله ييز ډول تشناب ته ورځي او ان دا چې هلته کيسې هم کوي خو په ډله ييز ډول د نارينه وو ورتګ راته نوې خبره ول. تشناب ته نژدې يو ځای ورته پټ سوم چې دا ښاغلي مراجعين وپېژنم. کله چې د تشناب دروازه خلاصه سوه نو ګورم چې ځلور نفره شپېربېټي ځوانان راووتل، په خندا مې ورته وويل چې يارانو خيريت و؟ دوی ويل نن تشناب ته اوبه نه راتلې موږ ويل و به يې ګورو چې څه علت لري؟ زه چې تشناب ته ورغلم نو ګورم چې د تشناب پايپونه بيخي جوړ دي.

وايي چې د مسکين بخت يو ګړی وي، زموږ دغه ښې ورځې هم اوږدې نه سوې، يوه مياشت وروسته بيا تشناب هغسې بد بوی کاوه، رمضان اکا مې راوغوښت، ورته ومې ويل چې دا تشناب بيا ولې داسې بدبوی کوي، لکه چې سم يې نه مينځې که څنګه؟

ـ نه قسم په خدای چې د ورځې يې دوه واره مينځم.

ـ نو دا يوه مياشت خو دې هم هره ورځ دوه ځله پرېمنځه، هغه مهال يې ولې داسې بد بوی نه کاوه؟

ـ صاحب هغه وخت خو دورځې څو واره پرېمنځل کېده. دوه ځله به ما پرېمنځه او شپږ اووه ځله به نورو همکارانو پرېمنځه.

ـ نو دا همکاران چې پر تا دومره زړه سوی لري اوس يې ولې نه مينځي؟

ـ صاحب هغه خو ټول د روژې برکت و، اوس خو روژه تېره سوه، هغوی اوس په تشناب کې ډوډۍ نه خوري، بلکې د ډوډۍ خوني ته ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نازوکړی شاعر

په یوه راډیو کي د ادبي خپروني پروډیوسر وم. یوه ورځ زموږ ایډیټر راغی او یوه نوې چاپ سوې شعري مجموعه یې راکړه، ویل د دې کتاب په باب په خپرونه کي یو ګردی مېز جوړ کړه، ځوان شاعر دی ښه دی تشویق به سي.

ما چي د کتاب پر پښتی د شاعر ژوندلیک ولوست نو عمر یې (۲۰) کاله و، دا چي په اصطلاح ځوان شاعر د ایډیټر شخصي انډیوال و، نو زه هم مجبوره وم چي هغه په خپرونه کي د ځوان شاعر په نوم معرفي کړم. تر خپروني وروسته څو نفرو ټلیفونونه راته وکړل، ویل دا خو زوړ سړی دی او تاسي د ځوان شاعر په نوم معرفي کړ، ما ورته وویل چي یو خو یې شعرونه د ځوانۍ د زمانې دي او بل نو داسي باغي او مسته شاعري یې کړې ده چي ځوانان یې په شپلۍ پسي هم نه سي رسېدای.

د بلي اوونۍ د خپروني لپاره زموږ ایډیټر یوه بله شعري مجموعه راوړل، ویل دا کتاب په خپرونه کي معرفي کړه، ځوان شاعر دی دا یې لومړۍ شعري مجموعه ده، ښه دی و به هڅول سي. د کتاب پر پښتی چي مي د شاعر ژوندلیک ته وکتل نو عمر یې اتلس کاله و. حیران سوم چي (۲۰) کلن شاعر خو مي په ځوان معرفي کړ اوس دا شاعر په کوم نوم معرفي کړم؟ تر ډېر چورت وهلو وروسته مي په زړه کي راوګرځېده چي دې شاعر ته نازوکړی شاعر ووایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهاند صاحب غابښ ځنګه ووت؟

بلې !

ـ پوهاند صاحب زه فريد خبري کوم، هلئ ژر له کوره راووزئ چي زلزله کېږي

ـځه شی زلزله کېږي ! چاويل؟

ـ ايساف اعلان کړی دی، ژر راووزئ چي وخت ډېر کم دی.

پوهاند صاحب د موبایل له بندولو سره سم خپلي مېرمني فاطمې ته چي د ده څنګ ته ناسته وه او کالي یې اوتو کول وويل: هله فاطمه جاني درمنډه کړه چي زلزله کېږي ! له دې سره سم پوهاند صاحب دوې پښـې دغه، دوې یې نوري پورکړې او د کور پر دروازه یې ور منډه کړه، کله چي دالېز ته راووت نو چيغه یې کړه: هلئ زلزله کېږي ! لـه دې سره سم یې په زینو کي منډه کړه خو دوې درې زینې لا نه و کښته سوی چي نوک یې وواهه او مخ پر کښـتـه پرمخي ولوېد ، چي د مخ یو غابښ یې ووت، خو د زلزلې له ډاره یې د غابښ وتلو ته پام نه سو او ډېر ژر بېرته راپورته سو او په منډه په زینو کي کښته سو. کله چي له بلاک څخه یو شل ګامه لیري سو نو په لوړ اواز یې ناري کړې: فاطمه جاني څه سوې؟ هله ژر راووزه ! اې خلکو ژر راووزئ چي زلزله کېږي ! پـه دې وخت کي فاطمـه هم پـه منډه راوره سېده، ورپسې نور ګاونډیان هم راکښته سول. پـه لږ وخت کي د بلاک ټول خلک دباندي راووتـل، چا برېستنه پـر سـر را اخيستي، چا یو بکس او چا بیا صندلي را اخیستي وه، د وارخطایی کارو ، د چا چي هر شی لاس تـه ورغلی و بس هغه یې را اخیستی و. هوا ډېره سړه وه او پر ځمکه یوه لوېشت واوره پرته وه. د تلواري کارو ، پوهاند صاحب د فاطمې توره لمن چي تازه یې اوتو کړې ول پر سر ټینګه تړلې وه.

پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوي چي د شاوخوا بلاکونو خلک هم راکښته سول. داسي غالمغال جوړ سو لکه د مینا بچي چي له ځالې را اخلې. یوه بوډۍ ښځه چي سا یې لنډه لنډه کېده، له یوه دراندہ بکس سره راورسېده، پر زړه یې لاس نیولی او یوې بلې ښځې ته یې وویل: وی خوري که زلزله وسوه زما خوبه زاره وچوي، دا اوس مې هم د زړه درزا په خپلو غوږو اورم. یوه بله بوډۍ ښځه چي له یخنی څخه یې لا سونه لړزېدله د موبایل نومره ووهله:

بلې !

ـ ملالی لوري هله ژر له کوره راووزه چي زلزله کېږي.

ـ څه شی زلزله کېږي ! چا ویل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ نه یمه خبره خو زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي

ـ موري دا به درواغ وي

ـ درواغ به څنګه وي، زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي، نور یې څه کوې چې پوهاند صاحب هم راوتلی دی، پوهاند صاحب خو به نه تېروزي

ـ زلزله څه مهال کېږي؟

ـ بس نن شپه کېږي، ډېري پوښتني مه کوه ژر راووزه !

یو سړی چې مدیر اسلم خان نومېده او یخنۍ ربړداوه، پوهاند صاحب ته ورنژدې سو او ویې ویل:

پوهاند صاحب تاسي خو ډېر معلومات لرئ او تل خبرونه هم اورئ، دا چا ویل چې نن شپه زلزله کېږي؟

ـ ایساف اعلان کړی دی.

ـ ښه ښه ایساف اعلان کړی دی، نو زموږ دولت خو تر اوسه په دې باب هیڅ هم نه دي ویلي

ـ زموږ دولت بېچاره د فیل په غوږ کې ویده دی، خو زه د ایساف تر اعلان پنځه دقیقې وروسته دستي خبر سوم، زه فکر کوم چې دولت به تر اوسه هم نه وي خبر.

ـ نو ایساف څنګه خبرېږي چې نن شپه زلزله کېږي؟

ـ ایساف خو پر مختللې ټیکنالوژي لري، بیا نو په ایساف کې هغه هېوادونه هم شامل دي چې هلته ډېري زلزلې کېږي، لکه ترکیه، امریکا او... هغوی په دې باب ډېري ښې تجربې او پرمختللي وسایل لري.

ـ نو د دغو هیوادونو حکومتونه چې د زلزلې په باب دومره پرمخ تللي وسایل لري، ولي تر زلزلې د مخه نه خبرېږي چې خلک خبر سي او د تلفاتو مخه ونیول سي؟

ـ دا حکومتونه تر زلزلې دمخه خبرېږي او اعلانونه هم کوي خو ټول خلک یې نه ورسره مني، لکه زموږ خلک چې وایي په دې نو ایساف څه خبر دی.

یو سړی چې زلمی نومېده او یو کوچنی یې په غېږکې نیولی او خپله کورتۍ یې پر غوړولې وه، وویل: خدای دې فضل وکړي، دا به څه کوو؟ ته دې خلکو ته وګوره له اکثرو سره یې نه بړستنه سته او نه کمپله، یوازې په هاخپلو دریشیو کې راوتلي دي، که په دې سړه هوا کې تر سهاره پاته سو نو یخني به مو مړه کړي، موږ خو لاخیر دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوچنیان به څه په کوو؟ یو سړی چي خندا ورتله او پرخوله یې لاس نیولی و، زلمي ته ورنژدې سو او په غوږ کي یې ورته وویل: مدیر صاحب بخښنه غواړم، بده خبره هم ده چي درته وایم، دا پطلون دي ماته داسي ښکاري لکه چپه چي دي اغوستی وي.

هیڅا زړه نه سوای کولای چي کور ته ولاړ سي، کله چي به چا له ځایه حرکت کاوه نو داسي به په تکلیف و تا چي ویل په ختو کي خښژي. فاطمې پوهاند صاحب ته وویل چي زه به په منډه یو ځل کورته ولاړه سم، پیسې او خپل زر به راواخلم. پوهاند صاحب یې غوږ ته خوله ورنژدې کړه او په ناز یې ورته وویل: ګراني ماته ستا ژوند زموږ تر ټولي شتمنۍ مهم دی، ماته نه ګوري چي خپل د ډوکټورا بری لیک، مډالونه، کتابونه او لیکچرنوټونه مي ټوله پرېښوول او یوازي مي خپل سر را وایست، خو ته په پیسو پسي ځان په لوی لاس د بلا په خوله کي ورکوې؟ موږ خو لږ پیسې نه لرو چي ته داسي وارخطا یې، خو فاطمې پر خپله خبره ټینګار کاوه، ویل خیر دی ژر بیرته راځم. فاطمه چي کورته روانه سوه نو پوهاند صاحب هم د شا له خوا په نیولو ګامونو ورپسي روان سو خو بهانه یې داسي الوتې وه تاچي ویل ځانمرګی برید کوي. کله چي به یې څلور پنځه ګامه واخیستل نو و به ودرېد، فاطمې ته به یې مخ راواړاوه، ویل ګراني ته ودرېږه لکه چي زلزله شروع سوه. کله چي کور ته ورسېدل نو لومړی سالون ته ورننوتل، ګوري تلویزیون لا هماغسي چالان دی. دوی چي تلویزیون ته وکتل نو په دې وخت کي د تلویزیون له لاري دا اعلان خپور سو: هغه کابل ښاریان چي د زلزلي له ډاره یې خپل کورونه پرې ایښي، بیرته دي خپلو کورونو ته راستانه سي، ځکه دغه اوازه په بشپړ ډول ناسمه او د یوې ډلي حرفوي غلو دسیسه ده. د دې دسیسې په نتیجه کي غلو څو کورونه لوټ کړي، خو له نېکه مرغه چي پولیس په دغه دسیسه خبر او د دې ډلي دوه تنه غله یې نیولي دي. دې غلو اقرار کړی چي دا کار یې د دې لپاره کړی چي خلک خپل کورونه پرېږدي او دوی په اسانۍ سره د خلکو کورونه لوټ کړي.

د دې اعلان په اورېدو سره فاطمې په وارخطایۍ د الماری خواته ورمنډه کړه، ګوري چي د الماری دروازه خلاصه ده، په الماری کي چي یې وکتل نو یوه لویه چیغه یې تر خوله ووته: هله پوهاند صاحب راسه چي خاوري مي پر سر سوې! غلو ټولي پیسې او زر وړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا به بله ورځ درته ووايم

زموږ د دفتر په ټولو ښځينه همکارانو کي مژګان په خپلو وېښتانو ډېره نازېده. دا نوره هم ښکلې وه او هغه د چا خبره سترګه په ډکېده خو د هغې اوږدو او ژېړو وېښتانو ډېر ژر د سري پام ځان ته وراړاوه. دې به نه يوازي دا چي د خپلو همزولو په مخکي خپل وېښتان يوې او بلې خوا ته ځنډل، بلکي کله نا کله به د نارينه وو په مخکي هم په داسي ناز و نخرو تېرېده چي غوړېدلي وېښتان به يې تر پوړني راوتلي او تر زنګنو به تېر ول.

کله چي به د وېښتانو خبره کېده، نو د دې نوم به يې په سر کي يادېده. د دفتر هري ښځي چي به غوښتل د مژګان وېښتان له نژدې ووينې نو هغې به بخيلي کوله او اجازه به يې نه ورکوله چي د هغې وېښتان دي له نژدې وګوري، ان دا چي د خپلو وېښتانو د پالني او ساتني په باب به يې هم چا ته معلومات نه ورکول. کله چي به له هغې څخه چا د وېښتانو په باره کي پوښتنه وکړه نو دې به کله ويل چي زما مور او ټولي خويندي د غسي ښه وېښتان لري او کله به يې ويل چي بيا به بله ورځ درته ووايم. زموږ د دفتر ټولو ښځو غوښتل چي د مژګان وېښتان له نژدې ووينې او په دې راز پوه سي چي د هغې وېښتان ولي دومره ښکلي او اوږده دي؟

يوه ورځ مژګان دفتر ته ناوخته راغله. سر يې په پوړني کلک تړلی او بڼه يې هم الوتې وه. له دې سره سم زموږ د دفتر ښځي پر را ټولي سوې، ويل خدای دي يې خير کړي څه پېښه ده؟ مژګان ويل هيڅ هم نه ده پېښه، يوازي مي سر لږ درد کوي. په دې وخت کي زموږ د سهارنۍ غونډې وخت راغی او موږ ټول د غونډې تالار ته ولاړو. غونډه لا نه وه پيل سوې چي زموږ د دفتر چپړاسي ګل خان لالا يو مصنوعي چوټۍ راوړ، ويل دا د چا دی؟ ما چي نن سهار د دفتر دالېزونه جارو کول پيدا مي کړ. په دې وخت کي موږ ټولو يو وار د مژګان وېښتانو او بيا د ګل خان لالا په لاس کي چوټۍ ته وکتل.

په زړه کي مي راوګرځېده چي ياره ژوند هم په سړي عجيبه کانې کوي، هغه چوټۍ چي تر پرونه پوري يې ډېرو نجونو او هلکانو د نژدې ليدلو ارمان درلود، نن د ګل خان لالا په لاس کي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس اصلي خبري ته راځم

د دوبي په ټکنده غرمه کي مي درنه غوټه په شا او د کور خواته روان وم. کور ته نژدې زمونږ یو کلیوال، سالو اکا رابانديي پېښ سو. زما په لیدو يي رامنډه کړه او په غېږ کي يي ټینګ ونیولم، ویل زوروره دا څو ورځي نه ښکارېدې او زما د زوی په واده کي هم نه وې، خیریت و؟ ما ویل هو خیریت و د یو دریو ورځو لپاره کابل ته تللی وم. ښه خیر، مبارک دي وي، د زوی واده دي په خیر تېر سو؟ دا پوښتنه به نو څه وه چي ځان مي په لوی لاس په جنجال اخته کړ. سالو اکا له خوشالیه باغ باغ سو او راته ویې ویل چي تا به هم ډېر ودونه لیدلي وي خو زما د زوی عجیبه واده و، یوه عجیبه خبره پکښي پېښه سوه. که خبر سې نو له حیرانتیا به دي خوله وازه پاته سي. ما ویل خدا ی دي خیر کړي، څه خبره پکښي پېښه سوه؟ له دې سره سم سالو اکا د خپل زوی د واده کیسه بیخي له مرکې څخه راته شروع کړه.

کیسه ښه اوږده سوه، ما غوټه پر له پسې له یوې اوږې څخه بلي ته اړوله خو د سالو اکا کیسه نه خلاصېده. اخر مي ورته وویل چي ستا کیسه ډېره په زړه پوري ده، هغه اصلي خبره چي تا ویل ډېره عجیبه وه، هغه راته وکړه، اوس مي غوټه ډېره درنه ده، نوره کیسه به بیا بله ورځ له خیره سره راته وکړې. سالو اکا وخندل، ویل ته ودرېږه زوروره دا دی اوس اصلي خبري ته راځم. تر نیم ساعت پوري يي بیا هم نه هغه خبره راته وکړه او نه د واده کیسه خلاصه سوه.

زما بېچاره دا خواري په پیڅکه وه چي یو مي غوټه ډېره درنه وه او بل نو ستړی هم وم، په تېره بیا پښې مي ډېري وچي سوي وې. سالو اکا ته مي وویل چي زه اوس ډېر ستړی یم، هغه عجیبه خبره ژر راته وکړه، ما پښنین به له خیره سره نوري خبري کوو. ده ویل ته ودرېږه زوروره اوس اصلي خبري ته راځم، تر اوسه خو مي یوازي د مرکې کیسه درته کوله. تر دې وروسته يي بیا خپله کیسه پسې وغځوله. په دې وخت کي مي داسي احساس کړه چي کمیس مي د شا له خوا ټول لوند سوی دی، کله چي مي غوټې ته لاس وروړ نو پوه سوم چي په هغه کي ټوله واوره (یخی) ویلي سوی دی.

سالو اکا ته مي وویل چي ډېر ستړی یم او ډوډۍ مي هم نه ده خوړلې، زما ستا سره وعده ده چي ما پښنین زه خپله ستا کورته درځم، ټوله کیسه به راته وکړې. سالو اکا په خندا وویل چي زوروره، زه چي ستا غوندي ځوان وم په ستړیا او لوږه کي مي ګرد سره چورت هم نه واهه، ته ودرېږه اوس اصلي خبري ته راځم.

له سره تر نوکانو پوري په خولو کي لوند خیشت سوم، پر سترګو مي تیاره راتله، نور نو په ولاړي نه سوای درېدای، اخر مجبوره سوم چي کښېنم. زما له کښېناستو سره سم سالو اکا له جېبه د نسوارو دبلی (قطی) را وایست، ښه غټه کپه نسوار يي خولې ته واچوله او خپلي کیسې ته يي دوام پسې ورکړ. نور په ځان نه پوهېدم چي سالو اکا څه راته وایي، بس یوازي مي ښه، ښه، ورته ویل. سالو اکا یو څو ګامه ګوښه سو ویل ته لږ صبر وکړه زه به دا نسوار تو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(توف) کړم، ته مه ځه چي اوس اصلي خبري ته رارسېدلی یم. سالو اکا چي مخ بلي خوا ته وګرځاوه، نو ما وخت غنیمت وګاڼه، دوې پښې مي خپلي وې، دوې مي نوري پور کړې او په یوه منډه مي ځان کور ته ورساوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما پوهنتون نه دی ویلی

په یوه مجلس کي یو ځوانکی ناست و چي ټولو ډاکټر صاحب ورته ویل. څنګ ته ناست ملګري یې ورته وویل چي ډاکټر صاحب زه دا څو کاله کېږي چي قبضیت لرم. ده هم بې له دې چي لږ تر لږه د ناروغ پر ګېډه لاس را تېر کړي له جېبه یې کتابچه را وایسته او هغه ته یې یو ډول څاڅکي او دوه ډوله شربت ور ولیکل.

تر دې وروسته ناروغ مور ته مخ را واړاوه، ویل دا ډېر ښه ډاکټر دی، زده کړي یې په امریکا کي کړي دي. له دې سره سم لکه موټر چي ټکر سي چا پر نس، چا پر سر، چا پر تشي او چا پر ملا لاسونه ونیول، هر یوه ویل چي ډاکټر صاحب زه هم چندان جوړ نه یم. ډاکټر صاحب هم چاته (نې) نه ویل، ټولو ته یې ښه په ورین تندي نسخې ور ولیکلې چي ماته یې هم د اعصابو د ارامېدو لپاره دوه ډوله شربت را ولیکل. په مجلس کي یو سړی چي خلکو انجنیر صاحب ورته ویل، له ډاکټر څخه وپوښتل چي وبخښئ تاسي د امریکا کوم پوهنتون ویلی دی؟ ډاکټر ورته وویل چي ما اصلاً پوهنتون نه دی ویل، بلکي په پېښور کي مي د لومړنیو مرستو درې میاشتنی کورس ویلی دی. دا چي په کورس کي مو استادان امریکایان ول نو زه وایم چي په امریکا کي مي درس ویلی دی.

سهار مي د نوموړي ډاکټر شربت وڅښل چي سمدلاسه مي سر ورسره دروند سو، ایله دومره مي وکړه چي ځان مي د خوب بستر ته ورساوه. ما چي ویل یوه سترګه به مي لا نه وي خوږه کړې خو مور مي را غله ویل زویه کښېنه د غرمې د ډوډۍ وخت دی. غوښتل مي سترګي خلاصي کړم خو نه کېده، غوښتل مي راولاړ سم خو چي هر څه مي وکړه نه سوای پورته کېدای، یو عجیبه حالت و، روغ جوړ وم، یوه ځای مي هم درد نه کاوه، د خلکو خبري مي اورېدې، ما هم خبري سمي کولای سوای خو له ځایه نه سوای پورته کېدای. مور ته مي وویل چي زما ډوډۍ خواته نه کېږي. ماښام مي بیا مور را غله ویل زویه کښېنه ماښام دی، ما ورته وویل چي ماښام مي له اېډیوالانو سره تر ناوخته بانډار کړی دی، بې خوبه سوی یم، پرې مي ږده چي خوب وکړم. سهار مي بیا مور را غله ویل کښېنه، خو زه بیا هم نه سوای پورته کېدای. مور مي ویل ناروغه یې او که چا کوم نشه یې شی درکړی دی؟ ما ورته ویل چي نه بیخي جوړ تیار یم، بس یوازي خوب راځي.

غرمه هم د ولاړو نه وم. ماپښین مي ورور رکشه را وستل او زه یې یوه ډاکټر ته بوتلم. ډاکټر وکتلم او معاینات یې راته ولیکل، د معایناتو په نتیجه کي یې لیکلي ول چي زه ملاریا یم. د ملاریا چي مي واورېدل نو سمدلاسه مي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر نری درد سو.

ډاکټر ته مې د اعصابو د ارامېدو درمل ورښکاره کړل. هغه چې درمل وکتل نو اسمان ته یې ټوپ وهل، ویل دا دوا کوم احمق درکړې ده؟ما ویل نه یې پېژنم. ډاکټر د ملاریا درمل راکړل ویل له دې درملو سره خامخا ښه کېږې. په لاره کې مې د ملاریا او اعصابو د ارامېدو درمل دواړه ایسته واچول، له هغه مهال را هیسې ښو کاله کېږي چې بیا نه یم ناروغه سوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له ژړندي فارغه سوی یم

دا غونډه هغه افغان ډاکټر رابللي وه چي د لوړ فشار نوی علاج یې موندلی و. په غونډه کي د نړیوالو روغتیایي سازمانونو استازیو، د ملګرو ملتونو د نړیوال روغتیایي سازمان استازي، د افغانستان د عامي روغتیا وزیر، مدني ټولنو استازو، طبي ډاکټرانو، بهرنیو ډیپلوماټانو او ګڼ شمېر خبریالانو برخه درلوده.

د غونډي ویاند وویل: اوس هغه علمي شخصیت ته بلنه ورکوو چي د یوې وژونکي ناروغۍ یو ډېر ساده او موثر علاج یې موندلی دی. دا علمي شخصیت ډاکټر سلطان سوداګر نومېږي، هیله ده چي ستېج ته تشریف راوړي او تاسي یې په ویاړ چکچکي وکړئ.

ډاکټر سوداګر چي تر ستېج پوري د غونډې د برخه والو په تودو چکچکو بدرګه سو، داسي وویل: تاسي ته معلومه ده چي ډاکټران له پوهنتون څخه فارغه کېږي خو زه له ژړندي څخه فارغه سوی یم. په دې مانا چي زه د ېرش کاله پخوا یو ژړنده ګړی وم، خو په کوچنیوالي کي مي په مسجد کي څه ناڅه لیک لوست زده کړی و.

کله چي افغانستان ته روسان راغلل نو ما په پېښور کي د لوړنیو مرستو یو شپږ میاشتنی کورس وواېه. څرنګه چي زموږ په کلي کي یو څه ارامي وه او خلک یې نه وه کډه سوي نو زه ولاړم هلته مي یو کلینیک جوړ کړ چي پر جنګي ټپیانو سربېره به مي نسایي او ولادي ناروغان هم تداوي کول. ډېر جراحي عملیات مي هم وکړل چي د خدای فضل دی ډېری یې بریالي سول، دا چي د چا به اجل پوره و هغه نو د خدای پاک کارونه دي.

په دې وخت کي د مجلس حاضرینو شور او زوږ جوړ کړ، یوه وویل: بې شکه ! دې ته نو نا بغه وایي، په ژړنده کي هم داسي استعداد ونه پیدا کېږي چي د پوهنتون فارغین څه چي استادان یې هم سیالي نه سي ورسره کولای.

ډاکټر سوداګر پسي زیاته کړل: کله چي زه کابل ته راغلم نو تر یو لړ څېړنو وروسته را ته معلومه سوه چي په نړۍ کي هر کال په زرګونو خلک د ویني د لوړ فشار له امله مري. ځکه نو زه په دې هڅه کي سوم چي ددې خطرناکي ناروغۍ علاج پیدا کړم، تر ډېرو طبي مطالعاتو او څېړنو وروسته بریالی سوم چي د ویني د لوړ فشار یو ډېر ساده او موثر علاج پیدا کړم.

ما لومړی د فشار لوړېدو لاملونه وڅېړل. دلته افغاني او بهرني ډاکټران تشریف لري، دوی زما په خبره ډېر ښه پوهېږي چي د لوړ فشار یو ستر عامل خفګان دی. ډېر ناروغان چي کابل ته راسي نو د نابلدۍ له امله د اودس مات لپاره مناسب ځای نه سي موندلای. زما کلینک په داسي یوه ځای کي دی چي شا و خوا یې ټول د چای جواب ځایونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، ناروغان به ښايي ډېري اند ښتني ولري خو ما هڅه کړې چي زما ناروغان د اودس ماتي له امله هيڅ اند ښنه و نه لري.

ددې تر څنګ له ناروغ څخه ډېر لوړ فيس اخلم، که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو نو ډېره قيمتي دوا ورته ليکم او هغه هم داسي دوا چي زما له شخصي درملتون پرته بل ځای نه پيدا کېږي. ناروغ مجبور دی په ټول ښار کي وګرځي چي ايله هغه درملتون پيدا کړي، له دې کار څخه مي هدف دا دی چي ناروغ پلی وګرځي او ورزش وکړي. که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو، نو دا وار ښه ډېر معاينات ورته ليکم او خپل لابراتوار ته يې استوم. لابراتوار مي د يوه رستورانټ څنګ ته دی چي هلته شپه او ورځ د واده محفل وي او د موسيقۍ اوازيې تر ډېر ليري ځايه پوري اوريدل کېږي. دا کار ددې لپاره کوم چي د ناروغ خفګان لږ کم سي. د لابراتوار کارکوونکو ته مي ويلي دي چي تر پنځه سوه (سي سي) کمه وينه دي نه ځني اخلي. په دې کار کي مي هدف دا وي چي د ناروغ وينه لږ سي، ځکه چي کمخوني دويني فشار راټيټوي.

په دې وخت کي يوه خبريال وپوښتل: که له دې سره سره يې د ويني فشار ټيټ نه سي بيا څه کوئ؟ ډاکټر سوداګر يې په ځواب کي وويل: بيا يې نو په خپل شخصي روغتون کي بستر کوم. زما د روغتون د کوټې کرايه تر نورو روغتونونو درې برابره لوړه ده، بس نو هر څه يې همداسي درو اخله. که څه هم عملياتو ته اړتيا نه وي خو زه يې يو ځای ورڅيرم، کله چي ناروغ رخصتېږي نو زموږ د روغتون کارکوونکي ښه درنه شيريني ځني اخلي، دا شيريني داسي حتمي ده لکه زما فيس. ناروغ ته وايم چي بايد څو واره نور هم راسي او که را نه سي نو تر دې به په ډېرو خطرناکو ناروغيو اخته سي. ناروغ مجبور دی چي په هر پړاو کي هم دغومره ډېري منډې وکړي او هم دغومره ډېري پيسي ولګوي.

يوه بل خبريال وپوښتل: په دې ډول خو ناروغ ته يوازي د پيسو تاوان رسېږي نو د پيسو د تاوان يې د ويني له فشار سره څه؟ ډاکټر سوداګر په خندا وويل: د پيسو تاوان د ويني له فشار سره مستقيمي اړيکي لري. کله چي انسان ډېر مايعات ضايع کړي نو فشار يې ټيټېږي، لکه خواګرځی، نس ناستی او خولې کول. کله چي يو شوک ډېر ناڅاپه د پيسو تاوان ووينې نو خولې ورباندي راماتي سي، کله چي يو شوک بېوزله سي نو د موټر کرايه به نه لري، بيا نو مجبوره دی زيات پلی وګرځي او د روزۍ پيدا کولو لپاره درانه کارونه وکړي چي په دې ډول يې هم د وجود غوړ ويلي کېږي او هم زياته خوله کوي. د انسان د وجود مايعات د ويني په فشار کي مهم رول لري. کله چي د انسان د وجود مايعات کم سول نو فشار يې خامخا ټيټېږي. يو بېوزله سړی نه د علاج وس لري او نه يې په قوي خوړو وس رسېږي، نو هغه دی چي د وجود مقاومت يې سوکه سوکه کمېږي او ناروغ په داسي ناروغيو اخته کېږي چي له امله يې وجود اوبه ضايع کوي. د انسان د وجود اوبه معمولاً د نس ناستي، خواګرځي او خولو له لاري ضايع کېږي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې هدف لاس ته راوړلو لپاره لازمه ده ناروغ په نس ناستي، ملاريا، لويي تبي، بروسلوز او يا بلي داسي ناروغۍ اخته سي چي لوړه تبه لري.

ما د درملني په هر پړاو کي دې ټکي ته پام کړی چي ناروغ بايد مايعات ضايع کړي، مثلاً زه يوازي په اوړي کي ناروغان ګورم، په ژمي کي په اروپا کي اوسم. زما په کلينک، روغتون، درملتون او لابراتوار کي نه باد پکه او نه هم ايرکنډېشن سته، که تاسي زما ناروغان د درملني په جريان کي ووينئ نو له سره تر نوکانو پوري په خولو کي ډوب وي.

يوه بل خبريال وپوښتل: فکر نه کوئ چي ناروغ ديوې ناروغۍ د درملني پر ځای په يوې بلي ناروغۍ اخته کوئ؟ ډاکتر سوداګر وويل: دا خبره سمه ده چي ناروغ د يو څه مهال لپاره په يوې بلي ناروغۍ اخته کېږي خو ددې علاج په نتيجه کي له ټولني څخه د ډېرو خطرناکو ناروغيو تغر ټولېږي. مثلاً زموږ په ټولنه کي داسي يو دود دی چي يو يې ګټي او شل يې څټي، د ډوډۍ په پيدا کولو کي د کور مشر ډېر رول لري، نو که د کور مشر د خوارځواکۍ او بېوزلۍ له امله له کاره ولوېږي ښکاره خبره ده چي هم به دی خپله او هم به يې اولادونه سخت کارونه کوي. ددې ترڅنګ به يې په غوښو، وريجو، خوږو او غوړو خوړو وس نه رسېږي. هغه دی چي په نتيجه کي يې د کور ټول غړي له هغو ناروغيو څخه خوندي کېږي چي شتمن خلک په اخته کېږي، لکه د ويني لوړ فشار، د زړه حمله، شکره او داسي نور. بله خبره دا ده چي زه هيڅکله لاس تر زنه نه يم کښېناستلی، بلکي تل په دې هڅه کي يم چي د نورو ناروغيو، په تېره بيا ټيټ فشار علاج هم کشف کړم، خو زه فکر نه کوم چي دومره اوږد ژوند به ولرم. زما د علاج په نتيجه کي به د ډېرو ناروغانو د ويني فشار ټيټ او اوږد ژوند به ولري خو له بده مرغه زما فشار به لوړ سي. د خلکو د خدمت له امله مي هيڅ پام نسته چي زه خپله ورځ په ورځ چاغېږم. تاسي ته معلومه ده چي نن ورځ له ډېرو پيسو سره خامخا ژور خفګان ملګری دی، نو کله چي خپل چاغوالي او خفګان ته ګورم داسي فکر کوم چي د ويني فشار به مي خامخا لوړ سي، خو زه ويارم چي خپل ژوند مي د ولس لپاره وقف کړی او په دې لار کي مرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مست بوډا

د لونګ اکا عمر تر شپېتو کالو اوښتی و، خو په ږیره کې یې ایله یو څو سپین ویښتان پیدا سوي ول. له کومې ورځې راهیسې چې هغه کونډ سوی و، نو په ځان به یې لږ ګوتي وهلې، له ږیرې څخه به یې سپین تارونه کښل، ږیره به یې هم لږ کونډۍ کوله او پلاستیکي غاښونه خو یې پخوا لا ایښي ول.

څه مهال چې د لونګ اکا مور، شرنګي تورۍ د لونګ اکا د سمال راوړ، نو هغه داسې بې واره وخندل چې د پلاستیکي غاښونو پورتنۍ ژامه یې را جلا سوه او نژدې ول چې پر ځمکه را ولوېږي.

تر کوژدې وروسته به لونګ اکا د کلي خلکو پر غوږ واهه چې کوژدنه (نامزاده) نجلۍ یې د لور پر ځای څه، چې ښځي یې د لمسۍ پر ځای ده. بیا به نو ده په ځان نوره هم ګوته وهله، اوتو کړي کالي به یې اغوستل او کله کله به یې عطر هم وهل. کله چې د واده شپې رانژدې سوې نو لونګ اکا نسوار هم پرېښودل او سګرېټ یې پیل کړل، ویل ورک یې کړه نسوار ډېر مردار عمل دی. په اوونۍ دوو کې به ښار ته تلئ او ویښتان به یې په نایي جوړول. برېتونه خو به یې په هرو دوو درو ورځو کې داسې پاک خریل تا چې ویل شکولي یې دي. تر دې وروسته به ځینو ځوانانو په غیاب کي لونګ اکا مست بوډا باله.

د واده په شپه ښځو ویل هلک راولئ چې ائینه مصحف په وکړو. د لونګ اکا مور، شرنګي تورۍ ځان یوې او بلې خواته کاوه، خو د لونګ اکا خوابنې په سرو اوښکو ژړل، ویل ولې زما لور تر چا پاته ده، یوازې یې دغه ګناه ده چې پلار نه لري؟ اخر شرنګه تورۍ هم ناچاره سوه چې لونګ اکا راولي.

یوې نجلۍ ناره کړه، ویل هغه دی زوم یې راوست. نجوني یوې او بلې خواته سره ګوښه سولې. لونګ اکا خپلو دوو ځوانانو زامنو تر څنګو نیولی او آئینه مصحف ته یې راوست. په دې وخت کې په ښځو کړکچو (شور) ګډ سو. په تېره بیا نجونو ډېر په زوره زوره خندل، یوې ویل، وی دغه زوم دی؟ د لونګ اکا په باب د ښځو خبرو وار په وار زور اخیست. شرنګه تورۍ له درده ولاړه سوه او نجونو ته یې وویل: ورکي سئ! تاسې زما په زوی ملنډې وهئ، تاسې که ښه یاست دغه سپین ږیری مېړه پیدا کړئ. د شرنګي تورۍ په خبرو نجوني بیا هم غلې نه سوې او ائینه مصحف پیل سو.

تر ائینه مصحف وروسته چې لونګ اکا ولاړېده، نو لکه د الوتکي ټایرونه چې نه ایله کېږي پښې یې نه غوړېدې او نه سوای ولاړېدای، اخیر د هغه یوه ځوان زوی په غېږ کې واخیست او د ناوي خونې ته یې بوت.

د واده په سهار د چایو خوړلو پر مهال چې د لونګ اکا او ناوي خپلوان ناست ول، شرنګي تورۍ یو وار په مسکا د لونګ اکا خواته وکتل او بیا یې د ناوي مور ته وویل: لونګ جان زوی مي که څه هم تر ناوي یو څه مشر دی، خو ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان پاته سوی دی. د ده همزولي چي ووینې ګرد سره پر ملا کږوپ دي او ږیري یې لکه وږی داسې سپیني دي، خو ته و ده ته وګوره له بدو سترګو دي خوندي وي، ږیره یې تکه توره ده. په دې وخت کي ناوي له مخ څخه شال لرې لیري کړ او ویې ویل: وی موري په توره ږیره یې مه خطاوزه، ماته را معلوم سو، هیڅ نه دي پکښې پاته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انلاين مينه

اجمل چي سهار په دفتر کي خپل ايميل پاڼه پرانيسته، نو د ليدا په نوم يو ايميل ورته راغلی و چي سرليک يې داسي و: اجل جانه ډېر راباندي ګران يې. ددې سرليک په ليدو اجمل په غاړه کي برګ د سمال سم کړ، په چورت کي ولاړ چي دا به نو څوک وي؟ زه خو داسي ښکلې ځواني نه لرم چي کومه نجلۍ دې راباندي مينه سي، والله که مي په ژوند کي ياد ېږي چي خپلي مور دې له نازه پر مخ مچ کړی هم يم، خو خير وايي: زړه چي مين سي ښايست نه غواړي. د اجمل خوله له خوشاليه ويړه سوه، پر شونډو يې ژبه تېره کړه او ايميل يې پرانيست. نجلۍ داسي ورته ليکلي ول:

ګرانه اجمل جانه ! تا ته به ډېره حيرانوونکې وي چي زه څوک يم او ته ولي دومره راباندي ګران يې؟ ځکه چي ما تر اوسه تا ته د خپلي ميني په باب څه نه دي ويلي او نه تر هغو ما پېژندلای سې چي زه خپله ځان در و نه ښيم، خو خير وروسته به زه هم ځان در وپېژنم، پرون مي په يوه واده کي وليدې، نن چي دفتر ته راغلم نو ته مي له ياده هيڅ نه وتلې، تر ډېرو هڅو وروسته مي ستا ايميل پته پيدا کړه او دا دی ايميل مي درواستاوه. نوري خبري به په ټيليفون کي سره کوو، دا زما د موبايل شمېره ده، پام دې وي چي زه او ته يوازې د شپې له لسو تر دوولسو بجو خبري سره کولای سو، خو ګوره تر څو چي ما خپله زنګ نه وي در وهلی ته زنګ مه راوهه.

نن ورځ پر اجمل لکه کال دومره اوږده سوه، هره شيبه به يې ساعت ته کتل خو د ساعت ستن لکه ګرد سره چي ولاړه وي، اخير تر يوه اوږده انتظار وروسته د شپې لس بجې سوې. د اجمل دوی کور کرايي او ډېر تنګ و، دا چي اجمل مجرد و نو نوره هم ورته ګرانه وه چي يو ګوښه ځای دي له ليدا سره په موبايل کي خبري وکړي، اخير مجبوره سو تشناب ته ولاړ. د اجمل دوی د کور تشناب پخوانی په اصطلاح انالاګ سيستم و، داسي بد بوی يې کاوه چي د چا پلار لس دقيقې ځان نه سوای ورته ټينګولای، اجمل په تشناب کي لس دقيقې وکتل خو د ليدا زنګ را نه غی، په تشناب کي يې زړه تنګ سو او بيرته را ووت، خو په زړه کي يې وروګرځېده چي داسي نه وي د ليدا زنګ راسي، بيا به څنګه خبري ورسره کوم؟ په همدې هيله ځو واره تشناب ته ننووت او بيرته به را و وت. په دې وخت کي د اجمل د مور پام سو چي اجمل تشناب ته ځي او راځي، داسي فکر يې وکړ چي د نس تکليف ورته پيدا سوی دی، سمدلاسه ولاړه سوه چي له بکس څخه سپېرکۍ راوړي، هغې لا سپېرکۍ نه وه راوړې چي اجمل بيا تشناب ته منډه کړه، يو څو دقيقې په تشناب کي ناست و خو بيا هم د ليدا درک معلوم نه سو. په دې وخت کي د اجمل زړه تنګ سو، غوښتل يې له تشنابه راووزي چي په دې وخت کي ليدا ميسکال ورکړ.

اجمل ډېر ژر ليدا ته زنګ ور ووهه، هغې په ټيټ اواز ووېل: ګرانه و بخښه چي ډېر انتظار دي وکړ، ستونزه دا ده چي زما مور او ورونه پر ما ډېر پام کوي او که را خبر سول چي زه ستا سره خبري کوم نو پوستکی به مي وباسي، اوس زما مور راغله نوري خبري به سبا کوو د خدای پامان ګرانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبا چي اجمل دفتر ته ولاړ نو د انټرنیټ پاڼه یې لا نه وه پرانیستلې چي د لیدا له خوا میسکال ورته راغی، اجمل چي زنګ ور وواهه نو لیدا وویل: ګرانه بخښنه غواړم د موبایل پیسې مي خلاصي سوې، که زحمت نه وي د موبایل یو کریډیټ کارډ را واستوه چي ډیر ضرور مي په کار دی. اجمل هم سمدلاسه دوکان ته منډه کړه او د پنځو سوو افغانیو په ارزښت یې یو کارډ رانیو او په مسیج کي یې ور واستاوه.

کریډیټ کارډ به نو څه وو چي د اجمل لپاره د سرمایې موږک سو، داسي ورځ به نه وه چي اجمل به لیدا ته د موبایل یو کریډیټ کارډ نه ور استاوه. د میاشتي په پای کي یې ټول معاش د لیدا په کریډیټ کارډونو کي تللی و. یوه ورځ چي لیدا اجمل ته د کریډیټ کارډ وویل نو هغه په جیب کي ګوتي ووهلې خو پیسې نه وې ورسره، اخیر یې د دفتر له موټروان څخه پنځه سوه افغانۍ پور کړې او لیدا ته یې کریډیټ کارډ ور واستاوه. اجمل ډیره هڅه وکړل چي لیدا له نژدې ووینې خو هغې به په یوه او بله پلمه ځان خلاصاوه.

یوه ورځ اجمل لیدا ته وویل چي ستا څه ډول هلک خوښیږي؟ هغې ورته وویل چي داسي یو هلک چي ږیره او بریتونه یې خریلي او کاوبای پطلون یې اغوستی وي. سبا چي اجمل کور ته راغی نو مخ یې په خپل برګ د سمال پټ کړی و، بس یوازي یې سترګې ښکاریدې. مور یې وارخطا سوه ویل زویه قربان دي سم په مخ دي څه سوي دي؟ اجمل بیا هم له مخ څخه پټو لیري نه کړ خو پلار یې راولاړ سو او په زوره یې مخ ور لڅ کړ. ګوري چي اجمل ږیره او بریتونه داسي پاک خریلي دي لکه شکولي چي یې وي. پلار یې یوه ټینګه چپلاخه (څپیړه) ورکړل خو مور یې د اجمل ملګرې سوه، ویل خیر دی هلک دی. سبا چي بیا اجمل کور ته راغی نو شین کاوبای پطلون یې اغوستی او د کمیس د مخ تنۍ یې خلاصي پرې ایښې وې، لاکټ یې په غاړه کړی او چیله یې په غوږ کړې وه، بل نو یوه غټه ګوتمۍ یې هم په ګوته کړې وه، بس نو هغه د چا خبره ځان یې ښه یو غوړپ کړی و.

اجمل به هره ورځ لیدا ته ویل چي کله به له نژدې سره ګورو، خو هغې به ډول ډول پلمې ورته کولې. یوه ورځ اجمل لیدا ته شله سو، ویل خامخا به له نژدې سره وینو، هغې ورته وویل چي سمه ده، سبا به د پر فلاني پر چوک سره پیدا کړو، بیا چي هر ځای تلې سره ولاړ به سو. اجمل یاد سوي چوک ته ولاړ او د برق د یوې زړې پایې څنګ ته ودرید. پنځلس دقیقې وروسته د لیدا زنګ راغی، ویل ګرانه ته چیرې یې، زه خو دي نه وینم؟ ته ما وینې کنه؟ ماشنه بوغره کړې او په ښي لاس کي مي یوه پلاستیکي کڅوړه ده، کله چي دي زه ولیدم نو مخامخ راته ودریږه او یوه سترګه راته وواهه، بس زه به پوه سم چي دا زما ګران دی.

اجمل هم لکه تازي په یوه منډه ځان بوغره والي نجلۍ ته ورساوه او مخ ته یې ودرید، یو وار یې هغې ته سر تر نوکه ښه وکتل او بیا یې سترګه ورته ووهله. له سترګي سره سم نجلۍ ناري کړې، ویل اې خلکو دې بې شرمه هلک ما ته سترګه ووهله. خلک پر راټول سول او اجمل یې دومره ووهاوه لکه د فقر ډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجمل لکه جنګېدلی چرګ په وینو سور د کور خوا ته روان سو چي په دې وخت کي بیا د لیدا زنګ راغی، ویل څه سوې؟ اجمل خپله ټوله کیسه ورته وکړه، لیدا وویل چي ویش ویش دا ته وې، زما څخه یو ځو ګامه ها خوا یو هلک خلکو واهه، ما چي ویل دا به بل هلک وي؟ اوف اوف ځومره بد کار وسو، ډېر و بخښنه دا نو ټول زما له لاسه، خیر په مینه کي پر انسان دا تکلیفونه راځي، اوس خو مي نو بیخي نه زړه کېږي، هر څنګه چي کېږي باید و دي وینم، هغه د پیرکیو ریړۍ ته راسه، ګوره چي بیا بلي ښځي ته و نه درېږې.

د اجمل زړه بیا هم صبر نه سو او یاد سوي چوک ته ورغی، کله چي یې لیدا ته زنګ ور وواهه نو د لیدا په ټیلیفون کي هم د هغه ریړۍ والا ناري اورېدل کېدې چي دی یې مخ ته ولاړ و. اجمل چي شا وخوا و کتل نو خپل یو همصنفي کمال یې ولید چي یو پر ځان یې پټو راپېچلی او د ښځي په اواز کي له ده سره خبري کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بای فرینډ ټلویزیون

درنو لوستونکو ! دا ځل مو د بای فرینډ ټلویزیون له مشر حاجي ډیموکراټ صاحب سره مرکه کړې چې دا دی ستاسي مخې ته یې ږدو:

پوښتنه: څه انګېزه وه چې بای فرینډ ټلویزیون موجوړ کړ؟

ځواب: یاره وورکیه پسي را تېر سه خبره خو دا ده چې د ډېرو هلکانو او نجونو زړه کورت کورت کېږي چې واده وکړي، ان دا چې هره شپه واده په خوب کي ويني، خو ولورونه دومره لوړ دي چې ما غوندي هر خاکشا و ماصدیق واده نه سي کولای، نجوني خو ښه دي، صبر کولای سي خو د هلکانو ښخي تر وس تېره ده، نو کله چې دغه هلکان له واده کولو څخه ناهیلي سي، بس نو د مکتب نجونو ته په دې هیله په لاره کي ولاړ وي چې ځان ته کومه انډیواله پیدا کړي او که دا نه وي نو خیر دغه یوه شیبه خو یې په خوښۍ تېره سي. یاره که رښتیا ووایم نو ځیني نجوني هم له خدایه یو هلک غواړي، ځکه هغوی خو هم د هلکانو په شان زړه لري او زړه یې غواړي چې یو انډیوال **(Boyfriend)** ولري،خو ستونزه دا ده چې که مور، پلار، ورور او یا بل مشر یې خبر سي نو پوستکی به یې وباسي، همدا دلیل دی چې نجوني هلکانو ته بدرد وایي او یا هغوی په چپلاخو (څپېړو) او یا ښپلکو وهي، او س نو پسي را تېر سه دغه ډول هلکانو شمېر ورځ په ورځ ډېرېږي او هره ورځ په زرګونو ځوانان د خپلي میني له امله پر مخ څپېړي خوري. دغه ډول د نجونو حقوق هم تر پښو لاندي کېږي، ځکه چې د نجلۍ یو هلک خوښ وي خو د مور او پلار له ډاره څه نه سي ویلای.

بله ډله هغه هلکان او نجوني دي چې بېچاره ګان د خپل لوړ ذوق او فیشن قربانیان دي. دوی غواړي چې د پر مختللیو هیوادونو په شان ښه لباس واغوندي او تل په دې چورتونو کي غرق وي چې په نتیجه کي یې د پوهنتون په کانکور کي ناکامه او که کوم یو یې د نقل په زور بریالي هم سي نو تر یوه سمستر وروسته ناکامه او له پوهنتون څخه شړل کېږي، که څه هم په دې ورځو کي راډیوګاني او تلویزیونونه لکه تور توت دومره ډېر دي، خو د مجردو هلکانو او پېغلو نجونو ژوند ته د هیچا هم پام نه دی، بس نو همدا بای فرینډ ټلویزیون دی چې د دوی له غمه یې پر ځان شپه او ورځ یوه کړې ده او کار کوي.

پوښتنه: پر تلویزیون مو ولي دبای فرینډ نوم کښېښود ؟

ځواب: ګوره ته خو خبریال هم یې او بیا هم سر نه خلاصوې، ستا لکه چې دا د جوغندر دی که جنډر دی، دې خبري ته پام نسته؟ باید دې خبري ته موږ ټول پام وکړو، بله خبره دا ده چې وایي (لیډیز فرسټ) یاني اول حق د ښځو دی، اول باید د نجونو غم وخوړل سي یاني یو انډیوال یا بای فرینډ ورته پیدا سي، هلکان خو چې هر ډول وي یو ځای د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان چاره کوي، بايد د نجونو غم وخوړل سي.

پوښتنه: ولي مو د ګرل فرينډ نوم نه غوره کاوه؟

ځواب: ياره انډيواله دا نوم خو زما خپله هم ډېر خوښ دی، خو کله چي په افغانستان کي د اين جوګانو مينجوګانو، ډيموکراسۍ او ښځو د حقوقو بازار تود سوی دی نو يوه خبره ډېره کېږي چي ليډيز فرسټ) ياني اول حق د ښځو دی. ځيني هلکان خو لا دا خبره هم کوي چي (ليډيز فرسټ، د ډاګ فالوز، ياني ښځي د مخه او سپي ورپسې) بس زما هم دا خبره خوښه سوه او د تلويزيون لپاره مو د بای فرينډ نوم غوره کړ.

پوښتنه: تاسي څه ډول خپروني لرئ، که د بېلګي په ډول يوه يې راته ووايا ست؟

ځواب: زموږ د يوې خپروني نوم دی (اوف اور مي واخيست). دا لړۍ د هغو بېچاره هلکانو او نجونو لپاره ده چي تر اوسه پوري يې زړه باد نه دی وهلی ياني کوم انډيوال اويا انډيواله نه لري يا هغه هلکان او نجوني چي يو هلک يا نجلۍ يې خوښه وي او غواړي چي واده ورسره وکړي خو مور او پلار يې اجازه نه ورکوي. موږ ددې لړۍ په يوه خپرونه کي له يوې نجلۍ او بله کي له يوه هلک سره مرکه کوو. د مرکې يوه برخه د هلک د خپل ژوند معلومات وي، مثلاً هلک د څوکالو دی، څومره زده کړې يې کړې، څه کار کوي او اقتصادي حالت يې څنګه دی. د مرکې بله برخه بيا داوي چي د هلک څنګه نجلۍ خوښېږي، زده کړې يې څومره وي، سترګې، پزه، شونډې، خوله، وېښتان، ونه او د پوستکي رنګ يې څنګه وي، دغسې د وجود نوري ځانګړتياوي يې در واخلک، البته له نجلۍ سره مرکه به هم دغه ډول وي. هغه څوک چي د غه ډول هلکان او نجوني يې خوښېږي، هغوی موږ ته زنګ وهي، موږ يې راغواړو او سره انډيوالان کوو يې، که زړه يې غوښتل چي واده سره وکړي واده کوي او که يې واده نه کاوه هغه دی خپله انډيوالي به کوي او په نيمه دنيا کي به چورت نه وهي.

پوښتنه: که ددغو هلکانو او نجونو مور او پلار په دې باب مخالفت کاوه بيا څه کوئ؟

ځواب: د بشري حقونو کميسيون دې ژوندی وي، له هغوی څخه مرسته غواړو.

پوښتنه: نجوني او هلکان خو ډېري ستونزي لري، ايا تاسي به څومره وکولای سئ چي د دوی ستونزي اواري کړئ؟

ځواب: ستاسي خبره سمه ده، موږ د دوی نور پروګرامونه هم لرو، مثلا هغه هلکان او نجوني چي د پوهنتون په کانکور کي ناکامه سوي وي، د هغوی لپاره د ټلوېزون له لاري د سندرو ويلو، نڅا کولو او کوميډي سيالۍ او کورسونه لرو، ددې تر څنګ د ټلويزيون له لاري د سينګار کولو سيالۍ هم لرو. هغه څوک چي په دغه سيالۍ کي بريالي کېږي د هغوی لپاره کورسونه جوړوو. هغه هلکان او نجوني چي له دغه کورس څخه په لوړه درجه فارغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي د سینګار په برخه کي یې د زده کړې لپاره بهرنیو ملکونو ته لېږو.

پوښتنه: تر اوسه پوري څومره خپل هدف ته رسېدلي یاست؟

ځواب: کله چي د بن د تړون له مخي په افغانستان کي بدلون راغی، نو ورسره سم د ډېرو نجونو د سر په رنګونو کي بدلون، په لمنو کي لنډون او په پښو کي پطلون راغی. لږ وخت نه و تېر سوی چي د هلکانو او نجونو د فیشن تر منځ ګډون راغی، یاني هلکانو او نجونو ورته جامې اغوستل او سینګار کول پیل کړل. کله چي په ټولنه کي دغسي اوښتون راغی نو د ډېرو هلکانو او نجونو تر منځ د زړونو پیوستون راغی. همدا وجه ده چي ورځ په ورځ هلکان انډیواله او نجوني ځان ته انډیوال پیدا کوي چي البته موبایلونو دغه لاره نوره هم رالنډه کړه، موږ چي کومي شمېرې له ځان سره لرو نو ډېرو نجونو او هلکانو زموږ د خپرونو له برکته انډیوالان پیدا کړي او خوښ خوشاله دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوش بازار

زمونږ رئیس یونس خان چي نن دفتر ته راغی، نو نوی بلوز (کمیس) یې اغوستی و، هرڅوک چي به یې ولید، نو خوله به یې ویړه سوه او ورته وبه یې ویل: ته ماته وګوره زه په دې بلوز کي څنګه ښکارم؟ ده به اکثره وخت لیلامي کالي اغوستل، کله چي به چا د لیلامي کالیو د ارزانۍ خبره وکړه، نو ده به ورته وویل: ګوره داسي فکر و نه کړې چي زه سخت متکور یم او پر نویو کالیو مي پیسې نه زړه کېږي، اصلا خبره د ګرانۍ او ارزانۍ نه، بلکي د موډ او فېشن ده. تاسي خو پر کالیو ډېري پیسې ورکوئ، خو په موډ پسي یې نه ګرځئ. زمونږ په وطن کي ستونزه دا ده چي مونږ د موډ او فېشن ننداړتون نه لرو او خیاطان خو مو له نوي موډه ګرد سره نه دي خبر، بس هماغه پخوانۍ بابولالي وايي.

یونس خان خپل نوی بلوز پر خېټه راکش کړ او پسي زیاته یې کړه: دا بلوز نوی موډ سوی دی، تاسي یې وګورئ نوی کال پر لیکلی دی، یو ازي درې میاشتي کېږي چي دغه موډ راوتلی دی، درې میاشتي ښېخي لږ وخت دی. یاره زه خو وایم که دا لیلامي بازارونه نه وای، نو مونږ به په پېړیو پېړیو هم له نوي موډه نه وای خبر سوي. په دې وخت کي یې بیا خپل بلوز ته وکتل او پر خېټه یې نرم لاس تېر کړ: دا مي پرون په بوش بازار کي رانیو، بوش دي ژوندی وي، که دی نه وای، نو اوس به یې په افغانستان کي نه بازار وای او نه داسي خوندور لیلامي کالي. پرون د نوي کال ډېر شیان بوش بازار ته راغلي ول، ډول ډول دریشۍ، کمیسونه، بوټونه او داسي نور شیان. ما هم توکل یاد کړ او د دې میاشتي ټوله معاش مي پر لیلامي کالیو ورکړ، خو په ټولو کي مي دا بلوز ډېر خوښ سو.

په دې وخت کي یې ماته مخ راواړاوه او ویې ویل: یاره پرون مي په بوش بازار کي ډېري ښې موزې ولیدې، دومره اوږدې وې چي په پښو کړي دي وای، نو پتلون اغوستلو ته هیڅ اړتیا نه وه، یو متل دی وایي: تشه لاسه ته مي دښمن یې ! که پیسې راسره پاته سوي وای، نو اوس به په هماغه موزو کي ستاسي مخ ته ولاړ وای. دلته فیشني سړي چندان ګوزاره نه سي کولای، زمونږ خلک د نوي عصر له موډ او فېشن څخه ډېر لیري دي، خو څه وکړو کاشکي خارج ته مو نصیب سوی وای چي هلته مو تازه تازه موډونه لیدلي وای.

د یونس خان ناره خدای واورېده، څو ورځي وروسته یونس خان او زه د لسو ورځو لپاره په یو رسمي سفر اروپا ته ولاړو. کله چي هلته ورسېدو، نو بکسونه مو په مېلمستون کي پرېښوول او مونږ راووتو چي لږ شا و خوا وګرځو. یو څو ګامه چي ولاړو، نو د شا له خوا یو چا راپسي ناري کړې، مونږ چي ورته وکتل یوه سړي سپی په غېږ کي نیولی او زمونږ خوا ته یې منډې راوهلې. د دې ناري په اورېدو نورو خلکو هم سپیان په غېږ کي نیولي، له کورو راووتل او پر مونږ راټول سول. هر یوه به لومړی د خپل سپي پر سر په ډېر ناز لاس راتېر کړ او بیا به یې مونږ ته راواړاندي کړ. زمونږ لویه ستونزه دا وه چي د دوی په ژبه نه پوهېدو، وروسته مو لکه ګونګیان په اشارو خبري پیل کړې، خو بیا مو هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر سره خلاص نه سو. خلکو زما سره چندان کار نه درلود ، بس یوازي پر یونس خان راټول ول. هرڅومره چي مو له ځانه سره چورت وواهه، بیا هم پوه نه سوو چي خلک څه وایي؟

یونس خان داسي فکر وکړ چي ښایي دا خلک غواړي خپل سپي پر موږ خرڅ کړي، نو د دې لپاره چي ځان له دې جنجاله خلاص کړي، له یوه سړي څخه یې سپی واخیست او هغه ته یې یو سلګون نوټ ورنیو. د سپي خاوند له درده تک سور واوښت، سپی یې د یونس خان له لاسه وکیښ او یونس خان یې په درد په اوږه وواهه. له دې سره سم خلکو تر خپل منځ څه (ګړي مګړي) سره وویلي او یو په بل پسي خپلو کورونو ته ولاړل.

کله چي میدان خالي سو ، نو موږ هم پښې سپکي کړې او د کالیو خرڅولو یوې مغازې ته ولاړو. په سودا اخیستلو مو لا شروع نه وه کړې چي د مغازې منېجر څنګ ته ناسته پیشو په غېږ کي ونیوله او یونس خان ته یې ورمخ ته کړه. پیشو هم ټوپ کړه او د یونس خان پر اوږه باندي کښېناسته. یونس خان ته درد ورغی او پیشو یې له اوږې څخه لیري کړه. له دې سره سم هغه سړي خپله پیشو راپورته کړه، په زړه پوري یې ټینګه ونیوله او بیا یې یونس خان ته په خپله ژبه یو څه وویل، خو دا چي یونس خان د هغه په خبره پوه نه سو ، نو سړي ته درد ورغی او یونس خان یې پر مخ یوه داسي کلکه څپېړه وواهه چي ترمخ یې اورونه ووتل. په دې وخت کي د مغازې ټول کارکوونکي او رانیوونکي راټول سول، موږ په خپله او دوی په خپله ژبه خبري کولې، موږ هیڅ نه پوهېدو چي دوی زموږ څخه څه غواړي؟ بس بله چاره مو ونه لیده او له مغازې راووتو. په دې وخت کي یونس خان وویل چي زه وږی یم، راځه یوه رسټورانټ ته ولاړ سو او ډوډۍ وخورو.

دواړه یوه رسټورانټ ته ولاړو او د ډوډۍ فرمایش مو ورکړ. نه پوهېږم چي ډوډۍ ډېره خوندوره وه او که موږ ډېر وږي سوي و ، یونس خان خو داسي غټي غټي ګولې پورته کولې، هغه د چا خبره لکه د غله وار. په دې وخت کي یو سړی له بیزو سره زموږ مېز ته ودرېد ، بیزووان لا خوله په خبرو نه وه پوري کړې چي بیزو مېز ته راوختل او د یونس خان مخ ته پروت برګر یې په خوله کړ. یونس خان له درده بیزو په څنګل ووهله او د مېز له سره یې شیوه کړه. بیزو (کیغ کیغ) جوړ کړ او یونس خان ته یې پر ښځ منګولي ورولګولې. په رسټورانټ کي غالمغال جوړ سو ، د رسټورانټ کارکوونکي او مېلمانه راټول سول، ټولو یونس خان ته د ملامتۍ ګوته نیوله، خو څرنګه چي موږ د هغوی په ژبه نه پوهېدو ، نو په اصلي ستونزه هم پوه نه سوو. یونس خان چي نور نو د خلکو له سپیانو ، پیشیانو او بیزوګیانو څخه تنګ سوی و ، یو سوړ اسوېلی وکیښ او ما ته یې وویل: یاره زما څخه خو یې د اروپا موډ او فېشن هېر کړ، زه نه پوهېږم چي دا خلک ولي ما نه پرېږدي؟ دا حیوانان په ما پوري څه اړه لري؟ ایا زه د حیواناتو ډاکټر یم؟

په دې وخت کي اتکلي یو افغان راپیدا سو ، موږ د افغان په لیدو دومره خوشحاله سوو چي په کالیو کي نه ځایېدو ، ان دا چي پر یونس خان هم خپل بلوز تنګ سو. افغان په خندا راغی زموږ تر څنګ کښېناست، تر سترګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسي وروسته ده هم یونس خان ته لږ په حیرانتیا وکتل او ویې پوښتل: ښه تاسي کیسه وکړئ چي دلته څنګه راغلاست او څه کار کوئ؟

یونس خان چي ډېر یې زړه تنګ سوی و، د هغه خبره ونیوله او ویې ویل: دا کیسه به وروسته درته وکړو، ته اوس دا راته ووایه چي دې خلکو څه ویل؟ یوازي دا کیسه نه ده، موږ نن دوه ځله نور هم په دغسي بلا اوښتي یو. افغان په خندا د یونس خان خوا ته وکتل او ویې ویل: دا خلک هم نه دي ملامت، اصلي ستونزه ستاسي په بلوز کي ده، ځکه چي دا ډول کمیسونه دلته د حیواناتو د یوه شرکت یونیفارم یا ځانګړي کالي دي، دا شرکت حیوانات هم خرڅوي او هم یې بیمه کوي، مانا دا چي د یوه حیوان ترخرڅ وروسته هم د نوموړي حیوان غم او درد په دوی پوري اړه لري، اوس چي خلکو ستا دغه ډول بلوز ته وکتل، نو داسي فکر یې وکړ چي تاسي د دې شرکت کارکوونکي یاست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لراوبر برېښنايي کتابتون

قدرمنو لوستونکو !

تاسو کولای سئ د لراوبر ویبپاڼې په برېښنايي کتابتون کې زيات شمېر ارزښتناک او په زړه پوري آثار په خپل تفريحي وخت کې مطالعه کړئ .

د لراوبر ادارې د برېښنايي کتابتون څانګه ستاسو لپاره د لاندینیو موضوعګانو اړوند آثار پر لیکه کوي :

- **اسلام او مذهب**
- **ساینس او تخنیک**
- **سپورټ او روغتیا**
- **تاریخ او سیاست**
- **هنر او ادبیات**
- **دماشومانو لپاره**
- **بېلابېل آثار**

www.Larawbar.net/library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library